

ΝΕΟΙ ΑΠΟΜΟΙ

ΑΘΗΝΑΙ

ΜΑΪΟΣ 1939

ΑΡΙΘ. 17

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Πρόεδρος

Ε.Π. ΧΑΡΙΛΑΟΣ πρώην Υπουργός

Αντιπρόεδρος

Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Αντιστράτηγος

Ι Δ Ρ Υ Τ Α Ι

ΑΓΓΕΛΟΣ ΓΕΩΡΓΑΤΟΣ—ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ—ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Η ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ—ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ—ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ—ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ—ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΣ—ΑΡ. ΚΟΥΖΗΣ—Κ. ΜΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ
† ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΜΕΓΛΕΑΣ—ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ—ΜΙΧΑΗΛ ΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ—ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΤΑΘΑΤΟΣ—ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ.

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΙ, ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΤΟΑ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, ΟΡΟΦΟΣ 1ος — ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 32 633

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΤΟΑ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, ΟΡΟΦΟΣ 1ος

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 5

ΜΑΪΟΣ 1939

ΕΤΟΣ 2ον

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 17

= ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 32-633 =

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΡΧ. 60

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Η ΤΕΧΝΗ»
Πλατεία Αγ. Θεοδώρων Σκουλενίου 1

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ν. Π. Αποστολόπουλος — Άλ. Ίατρίδης — Ν. Χαρίλαος.

(Τό περιοδικόν δημοσιεύεται ἀνάγινται τρίτον διά τῆς σφραγίδος αὐτοῦ καί διά τῆς ἐπιγραφῆς ἐνός τῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς)

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Τό Όνειρο ὑπό Κ. Χριστοπούλου. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Βιομηχανίας ἐν Ἑλλάδι ὑπό Ε. Χαριλάου. Ἐλεγείον εἰς Σ. Μερκούρη ὑπό Σκαπεντῆ. Εἰκὼν τοῦ Bruno Lavagnini. Συντηρητισμός καί Τέχνη ὑπό Στεφ. Μόρδα. Γυναίκες, ποίημα Μ. Καλοναίου. Ἡ Ὅσια Φιλοθέη ὑπό Μαρίας Τ. Μουφερράτου. Ἐγκυκλοπαίδεια τοῦ Δικαίου ὑπό Στεφάνου Γ. Στρέϊτ. ΧΡΟΝΙΚΑ: Ἐσωτερικά καί Ἐξωτερικά γεγονότα τοῦ λήξαντος μηνός. Κίνησις τῆς Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν. Σταθρός Κ. Τσαλδάρης. Ἐνα σημεῖωμα τοῦ κ. Δ. Λουπίνου. Ἡ κίνησις τῆς Σιβιτανιδεῖου.

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ

ΜΑΪΟΣ 1939

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 17

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΤΟΑ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, ΟΡΟΦΟΣ 1ος
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 32-633

Τ Ο Ο Ν Ε Ι Ρ Ο

(Ἀπό τὰς ἀνεκδότους πολεμικὰς ἀναμνήσεις τοῦ ἀρχιάτρου κ. Κ. Ζ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ.)

Ἦσαν παρώναι τοῦ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ πολέμου τοῦ 1913. Τό 1ον σύνταγμα τῶν εὐζώνων ὑπὸ τὸν ἀντισυνταγματάρχην Παπαδόπουλον εἰς τὸ σκοπεῖον ἀπηρέτων τότε ὧ; λιτρὸς τοῦ συντάγματος, εἶχε στρατοπεδεύσῃ εἰς τὸ Ἀσβεστοχώρι. Μία Κυριακή, μία παρῆα ἀπὸ εὐζώνους κατὰ τὸ γέφυμα τῆς, τὸ σκοπεῖον συνώδευε πλὴν τοῦ συνειθισμέν. υ συσσιτίου καί μία σπάλα ἀρνιοῦ ψητοῦ, εἰς τὴν σκοπεῖον, ἀφ' οὗ ἐξεκοκκαλισθῆ, ἐδιάβασαν οἱ εἰδικώτεροι τὰ μέλλοντα, ἐπεδόθη εἰς διηγῆσις. Καθένας ἔλεγεν τὸ ὄνειρο π.ὲ εἶδε, μετ' τὴν χαρακτηριστικὴν Ρουμελιώτικη προσορὴν καί ἀφέλειαν. Προσπαθοῦσαν ὅλοι νὰ βγάλουν κάποιον πιθανὸν συμπέρασμα. «Συνάδελφε, αὐτὸ τὸ ὄνειρο νὰ τὸ βῆγησις ἀπὸ τὴν ἀνάποδη. Θάνατος σημαίνει ζωή». Ἄλλος προσέθετε «Αἷμα, σὰν κόκκινον ποῦ εἶναι θὰ εἰπῆ γλήγορα! Ἐ! τὸ ταχὺ θὰ πᾶμε εἰς τὴν πατρίδα» «Ἄμην» προσθέτουν ὅλοι ἐν χαρῶ, μετ' ἓνα τόνον κρυφῆς νοσταλγίας.

Ἐνας ἀπὸ τὴν παρῆα ὁ Θανάσης Τηγάνας, ὅστις ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἦτο μελαγχολικός καί ἀνήσυχος, λόγω τοῦ ὄνειρου ποῦ εἶδε τὴν περασμένη νύκτα καί γιὰ νὰ εἶρη κάποιον ἀνακούφισιν καί νὰ ἀποδιώξῃ τὰς μαύρας σκέψεις ποῦ τὸν ἐβασάνιζαν ἔγραψε εἰς τὴν μάννα του ἓνα γράμμα γεμάτο στοργὴ καί πόνο καί ἄλλο εἰς τὴν ἀρραβωνιαστικίᾳ του, ὅλο ἀγάπη καί ὄνειρα γιὰ τὸ μέλλον, θέλων νὰ ἀρπαχθῆ οὕτως εἰπεῖν ἀπὸ τῆ ζωῆ, διηγῆθη καί αὐτὸς τὸ ὄνειρό του.

«Ἐἶχαμε πιάση μάχη μετ' τοὺς Βουλγάρους καί τουφέκαγα ἀράδα. Σὲ μιὰ στιγμή ἔρχεται ἓνας ὑπολοχαγὸς δικῆς μας καί φάπ! μοῦ δίνει μιὰ σπαθιά καί μετ' ἐκείνην εἰς τὴν μέσην πέρα γιὰ πέρα. Γιατί κύριε ὑπολοχαγὸ μετ' ἐκείνην εἶσαι, τοῦ λέω, δὲν βλέπεις πῶς εἶμαι Ἕλληνας; Γιὰ Βούλγαρο μετ' ἐκείνην; Πῶς θὰ πολεμήσω ἐγὼ τώρα; Ἐχασα ἀπὸ τὰ μάτια μου τὸν ὑπολοχαγόν. Ἐξαφανίστηκε ἔκ' αὐτοφώρῳ. Τότε ἐκύτταζα ὁ φουκαρῶς πῶς νὰ κολλήσω τὰ κομμάτια μου. Τὸ μισθὸν μου κορμὶ μετ' ἄλλο!». Κι' ἀπάνω εἰς τὸ παλδί μου ἐξύπνησα κάθυδρος καί χαϊμένος, ψάχνοντας ἂν εἶμαι ἀνέπαφος καί σάφους. «Ἄ! ὄρε Θανάση φωνάζει ἓνας τσολιᾶς, θὰ δοξασιῆς, παρῆσημα εἶναι ἡ σπαθιά». «Παρῆσημα νᾶνε, ἀπαντᾶ μετ' ἐκείνην δυσθυμίαν ὁ Τηγάνας, ἢ θὰ φράξω καμμιά ρεματιά;». «Ὅρε σὰν τί ἤθελες νὰ ὄνειρευτιῆς, λέγει ἄλλος, ὅτι τρῶς λουκουμάδες; Πόλεμος εἶναι, σπαθιαὶ καί βόλια καί δβίδες θὰ βλέπουμε ὅτι τρῶμε. Ἐπειτα ἔχουμε καί τὸ Μαῦρον ποῦ ὅλο ἔμπροδς κ' ἔμπροδς λέει, ἄλλη κουβέντα δὲν ἔχει». Ἦτο δὲ ὁ Μαῦρος, κατὰ συννομίαν, ὁ Μαῦρος Καβαλλάρης, ὅπως ἀπεκάλου οἱ εὐζώνοι τὸν ταγματάρχην Βελισσαρίου.

Πλησιάζει ἡ 3η μ.μ. τῆς 21 Ἰουνίου 1913. Τὸ σύνταγμα μου ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ 8ου εὐζών. τάγματος ὑπὸ τὸν λοχαγὸν Χριστοφόρου, ἀναπληρώσαντά τὸν ταγματάρχην Ἰατροίδην φρονεῦντά τὴν προηγουμένην κατὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ θηρώματος 605, τοῦ 9ου εὐζωνικοῦ τάγματος ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Βελισσαρίου καὶ τοῦ 3ου τάγματος Κρητῶν ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Κολοκοτρώνην, εὐρίσκειται πρὸ τοῦ Λαχανᾶ ἀναμένον ἀνυπόμονον τὴν ἔπαρξιν τῆς γενικῆς ἐπιθέσεως. Σὲ λίγο τὸ Ἑλληνικὸν πυροβολικὸν ἀρχίζει νὰ βάλλῃ λυσσῶδῶς κατὰ τῶν Βουλγαρικῶν θέσεων. Αἱ ἑλληνικαὶ φάλαγγες ἐπιτίθενται ὁρμητικῶς.

Εὐζῶνοι καὶ Κρηῖτες ὁρμῶσι μὲ τὴν λόγχην. Οἱ Βούλγαροι ἀνθίστανται καρτερικῶς, σπείροντες τὸν θάνατον εἰς τοὺς ἐπιτιθεμένους. Προσπαθοῦσι νὰ κρατηθῶσιν εἰς τὰς θέσεις των μὲ ἀπεγνωσμέναις προσπάθειαι, ἀλλὰ μάτην, τίποτε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σταματήσῃ τοὺς τουρλιάδες. Μοιάζουν μὲ ὑπερεκχειλλοῦσαντα χεῖμαρον παρασύροντα πᾶν ὅ,τι εὐρίσκειται εἰς τὸν δρόμον του. Ὑστερα ἀπὸ μίαν ὥραν ὁ Λαχανᾶς εὐρίσκειται εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων. — Οἱ Βούλγαροι πανικόβλητοι ἀφίπνουν τὰ κανόνιά τους καὶ φεύγουν καταδιωκόμενοι κατὰ πόδας.

Ἀνάμεσα εἰς τὰ Βουλγαρικὰ πυροβόλα εὐρίσκω ἓνα εὐζῶνον νεκρὸν. — Ζητῶ νὰ ἴδω τὸ τραῦμα του καὶ κρατηθῶ εἰς τὴν ράχιν ἐπὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης τραῦμα διὰ θραύσματος ὀβίδος. — Μοὶ ἐβράνη παράδοξος ὁ τραυματισμὸς αὐτοῦ μὲ ὀβίδα ἐπὶ τοῦ Βουλγαρικοῦ πυροβολείου. Οἱ Βούλγαροι φεύγοντες ἀφήκαν τὰ πυροβόλα τους, συνεπῶς δὲν εἶχαν μαζὺ τους πυροβολικὸν εἰς τὸν τομέα ἐκεῖνον ὥστε νὰ φρονεθῆ δι' ἐχθρικῆς ὀβίδος κατὰ τὴν ὑποχώρησίν των. Λόγῳ δὲ καὶ τῆς στάσεως εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθη, ἐφαίνεται ὅτι εἶχαν ἐστραμμένα τὰ νῶτα πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς θέσεις. Ἐξήχθη ὁθεν τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ εὐζῶνος ἐκεῖνος κατὰ τὴν ὁρμητικὴν αὐτὴν ἐπίθεσιν προσηγήθη κατὰ ἑκατανιάδας μέτρων τῶν ἄλλων συμμαχητῶν του καὶ ἐφθασε πρῶτος εἰς τὰ Βουλγαρικὰ πυροβόλα. Ὅτε τὸ Ἑλληνικὸν πυροβολικὸν βάλλον κατὰ τῶν ὑποχωρούντων Βουλγάρων ἐστειλε καὶ τὸν θάνατον εἰς ἓνα γενναῖον Ἕλληνα. Διότι δὲν ἐξαντάζεται κανεὶς ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ εὐρίσκειτο Ἕλληνας στρατιώτης εἰς τὴν θέσιν ἐκεῖνην.

Κανεὶς ἐκ τῶν παρισταμένων δὲν τὸν ἐγνώριζε. Θέλων νὰ μάθω τὸ ὄνομα του ἠρώτησα καὶ εδῆξα τὸ ἀτομικὸν του βιβλιάριον εἰς τὸ δικαίον ἀνέγνωσα:

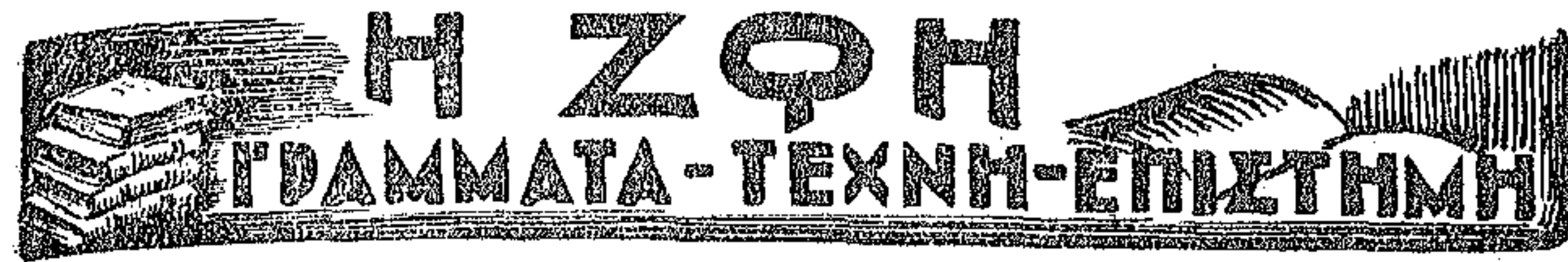
Ἀθανάσιος Τηγάνας.

Ἰος Λόχος 9ου Τάγμα εὐζώνων,

Ἐνα ἔτος μετὰ τὸν πόλεμον ἐταποθετήθη ὡς διευθυντῆς τοῦ Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου Καλαμῶν. Εἰς ἓνα θάλαμον ἔδωκα τὸ ὄνομα τοῦ ἀσπῆμου ἀλλὰ γενναίου εὐζώνου. Οἱ πρὸς νοσηλείαν εἰσερχόμενοι στρατιῶται, μαθόντες τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον ὁ θάλαμος ἐκεῖνος ὠνομάσθη μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Τηγάνου ἐξήχουν παρακλητικῶς νὰ νοσηλευθῶν εἰς αὐτόν. Οἱ νοσηκόμοι προσείμωσαν αὐτὸν παντὸς ἄλλου. Ἦσαν πρόσφατα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἡ αἴγλη μερικῶν ἐξ αὐτῶν ἠλέκτριζεν ἰδιαιτέρως τὴν ψυχὴν τῶν νέων στρατιωτῶν.

Νοσηλεύόμενοι εἰς τὸν θάλαμον τοῦ Τηγάνου ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπίστευον ὅτι ἐπέθνετο ὑπὸ τὴν προστασίαν ἑνὸς ὑπερανθρώπου καὶ ἐξ ἄλλου ἠθέλον νὰ ἀποτίσῃ ἓνα φόρον εὐλαβείας πρὸς τὴν μνήμην ἑνὸς γενναίου στρατιώτου. Ἦτο τοῦτο μὴ ἀμοιβή διὰ τὴν θυσίαν του ἴσως ἢ μόνη. Δὲν γνώριζω ἐὰν ἀκόμη ὁ θάλαμος ἐκεῖνος ἐξακολουθῆ νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα του. Πόσοι ἀγνωστοὶ ἦρωες ἐτάφησαν καὶ μαζὺ μὲ αὐτοὺς καὶ ἡ ἡρωϊκὴ πράξις των, χωρὶς νὰ ἀκουσθῆ ἕστω καὶ μὴ λέξις γι' αὐτούς, παρὰ μόνον τὸ μοιρολόγι τῆς μάννας συνοδευόμενον ὑπὸ τὸν ἄφρονον πόνον τοῦ πατέρα.

Κ. Ζ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

(Τρίτον μάθημα τοῦ κ. ΒΙΤΑΜΕΙΝΩΝΔΑ ΧΑΡΙΛΑΟΥ
εἰς τὴν Σχολὴν Βιομηχανικῶν Σπουδῶν.)

Ὅπου ἀνώτερος πολιτισμὸς ἐκεῖ καὶ ὑπαρξίς βιομηχανίας. Τὰ θαυμαστὰ ἔργα τέχνης, κεραμείας, τὰ ὄπλα, τὰ οἰκιακὰ σκεύη καὶ ἐν γένει τὰ διὰ τῆς κατεργασίας τοῦ μετάλλου ἀντικείμενα τῆς μινωικῆς καὶ μυκηναϊκῆς ἐποχῆς μᾶς πείθουν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπῆρχε ἀνεπτυγμένη βιοτεχνία, ἥς τὰ μὴ φθειρόμενα προϊόντα ἐφθασαν μέχρις ἡμῶν. Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρχον φυσικὰ βιοτεχνίαι διὰ τὰ ἀντικείμενα τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, νεωφεία καὶ ἐργαστήρια διάφορα ἀξία λόγου. Γνωρίζομεν ὅτι ὁ πατήρ τοῦ ρήτορος Δημοσθένους, Δημοσθένης ὁ Παιανιεὺς καὶ αὐτὸς ὀνομαζόμενος, εἶχε ἐργαστήριον ἐν ᾧ κατεσκευάζοντο ὄπλα, μάχαιραι καὶ σκεύη, καταλιπὼν περιουσίαν 14 ταλάντων, ἀντιστοιχοῦντων μὲ τινα σημερινὰ ἑκατομμύρια. Ἐν Λαυρίῳ ἐγένετο ἡ καμίνευσις τοῦ κολλυβδου καὶ ὁ ἀποχωρισμὸς ἐκ τούτου τοῦ ἀργύρου. Ὅμοίως εἰς τὴν Ὀρθρον καὶ τὴν Κύπρον ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐγένετο ἡ καμίνευσις τοῦ χαλκοῦ καὶ εἰς πλείστα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἡ κατεργασία τῶν μετάλλων.

Κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἐποχὴν εὐρίσκομεν πλείστας βιοτεχνίας ἐν Ἑλλάδι, ὡς τὴν, κατὰ τὴν Φραγκοκρατίαν ἀκμάσασαν, περίφημον μεταξοβιομηχανίαν ἐν Θήβαις, κατὰ δὲ τὴν Τουρκοκρατίαν, ὀνομαστή ἦτο ἡ κλωστοῦφαντουργία τῶν Ἀμπελακίων τῆς Θεσσαλίας, ὁργανομένη μάλιστα κατὰ συνεταιριστικὸν σύστημα ζηλευτῶν. Πλείσται ἄλλαι βιοτεχνίαι ὑπῆρχον καθ' ἅπασαν τὴν Τουρκικὴν ἐπικράτειαν, ἀσκούμεναι κυριότατα παρ' Ἑλλήνων. Καὶ ταῦτα μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἡ Ἑλλάς, κατόπιν ἐπταετῶν αἱματηρῶν ἀγώνων (1821—1828), ὧν προηγήθησαν ἐπὶ αἰῶνας ἀλλεπάλληλοι διώσεις, εἰσβολαὶ καὶ κατακτήσεις βαρβάρων καὶ μὴ, ἀνηγορεύθη τῇ 22 Ἰανουαρίου 1830 ἀνεξάρτητον Κράτος ἡ ἀπελευρωθεῖσα γωνία, ἐκτάσεως 47,516 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, κατοικουμένη ἀπὸ 753.400 μόλις κατοίκων (15,86 κάτοικοι κατὰ τετραγ. χιλίόμετρον), στερουμένων τῶν πάντων, ἀνευ οἰκιῶν, μὲ ἀκαλλιεργήτους ἀπὸ ἐτῶν γαίας, μὲ κατακομμένα τὰ ὄπωροφόρα δένδρα, ἀνευ ὁδῶν καὶ συγκοινωνιακῶν μέσων, συγκλονουμένη ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς της ἀπὸ ἐμφυλλοῦς σπαραγμοῦς, ἀνταρσίας καὶ ἐπαναστάσεως, ἦτο ἡκιστα πρόσφορος εἰς δημιουργίαν βιομηχανίας ἢ καὶ ἀπλῆς βιοτεχνίας.

Οἱ μετὰ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος κατελθόντες εἰς Ἑλλάδα τεχνίται καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσερεύσαντες εἰς τὸ νεοσύστατον βασίλειον Ἕλληνες, πολλοὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἦσαν τεχνικῶς καὶ βιοτεχνικῶς μορφωμένοι, ἐγέναν ἀφορμὴ ἰδρύσεως διαφόρων μικρῶν βιοτεχνιῶν. Οὕτω, πλὴν τῆς ἀναπτυσσομένης καθημερινῶς οἰκιακῆς χειροτεχνίας, εὐρίσκομεν ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1840 λειτουργοῦντα εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος σιδηροουργεῖα, βαμβακοκλωστήρια, μεταξοῦφαντήρια, βυρσοδεφεῖα, σαπωνοποιεῖα, ζυθοποιεῖα, οἰνοπνευματοποιεῖα (1859) χυτήρια, ναυπηγεῖα δι' ἱστιοφόρα καὶ διάφορα ἄλλα μικροεργαστήρια.

Πάντως διὰ τοὺς ἐν ἀρχῇ ἐκτεθέντας λόγους ἡ πρόοδος τῶν ἀρτιγεννῶν βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν τούτων ἐπιχειρήσεων, αἵτινες ἔδρων ἐν τόσῳ στενῷ κύκλῳ πτωχοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ μὲ ἐλαχίστας ἀνάγκας καὶ εἶχον νὰ παλαίσωσι πρὸς δυσχερείας τεχνικὰς καὶ οἰκονομικὰς, δὲν ἦτο ζηλευτή.

Ἡ ἀπὸ τῆς καθόδου τοῦ βασιλέως Γεωργίου περίοδος (1863) μέχρι τοῦ 1884 παρουσιάζει οὐσιωδῶς βελτιωμένας τὰς συνθήκας δράσεως τῆς βιομηχανίας. Οἱ ἐμφύλιοι παραγμοὶ ἔπαυσαν. Ἡ ἔκτασις τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς προσαρτήσεως τῶν Ἴονίων Νήσων τὸ 1864 καὶ τῆς Θεσσαλίας τὸ 1881 ἀνῆλθεν εἰς 63.600 τετραγ. χιλιόμετρα, ὃ δὲ πληθυσμὸς ὑπερέβη τὰ 2.100.000 κατοίκων, σχηματισθέντων καὶ ἀξίων λόγου ἀστικῶν κέντρων. Πλεῖστοι ἐμπορευόμενοι ἐν Ρωσίᾳ, Μολδοβλαχίᾳ καὶ τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ, ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς παγιώσεως τῆς τάξεως, ἦλθον εἰς Ἑλλάδα πρὸς μόνιμον ἐγκατάστασιν, κομίζοντες οὐ μόνον ἀξία λόγου χρηματικὰ κεφάλαια, ὧν τόσον εἶχεν ἀνάγκη ὁ τόπος, ἀλλὰ καὶ γνώσεις καὶ πολιτισμὸν εὐεργετικῶς ἐπιδιδόντα ἐπὶ τῶν γηγενῶν.

Οὕτω νέα βιομηχανία ἰδρύονται, ὡς ἡ τῆς κατεργασίας ἐλαιωπυρήνων πρὸς παρασκευὴν σαπῶνων ἐν εὐρείᾳ κλίματι, κλωστοῦφαντήρια, πυριτιδοποιεῖον, μηχανουργεῖα, ἀναπτύσσονται δὲ ἀπ' ἑτέρου μεταλλευτικαὶ βιομηχανία ἑξορύξεων καὶ τήξεως μετάλλων, ἰδίως ἀργυρούχου μολύβδου ἐν Λαυσίῳ. Κατὰ τὸ 1876, συμφώνως πρὸς τὰς στατιστικὰς, ἄς ἔχομεν ὑπ' ὄψει, λειτουργοῦσιν ἐν Ἑλλάδι, 95 ἀτμοκίνητα ἐργοστάσια, ἔξ ὧν 35 ἀτμόμυλοι, 14 κλωστοῦφαντουργεῖα, 9 μηχανουργεῖα, 4 πυρηνελαιουργεῖα ναυπηγεῖα, βυρσοδεψεῖα, πυριτιδοποιεῖα, οἰνοπνευματοποιεῖα κ. λ. π. ἀξίας ἄνω τῶν 28.000.000 φράγκων χρυσῶν, μὲ κινητήριον δύναμιν 1.907 ἵππων, ἀπασχολοῦντα 7.500 περίπου ἐργάτας καὶ παράγοντα προϊόντα ἀξίας 55.000.000 περίπου χρυσῶν δραχμῶν εἰσίσως. Ἡ βιομηχανικὴ αὕτη πρόοδος ἀφείλετο κυρίως εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν καὶ δραστηριότητα. Τὸ Κράτος ἐλάχιστα διὰ νομοθετικῶν μέτρων συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξέλιξιν ταύτην. Οὐδεμία προστασία δασμολογικὴ ὑπὲρ τῆς βιομηχανίας ὑπῆρχεν, οὐδὲ πρόγραμμα βιομηχανικόν.

Σταθμὸς νέος πρὸς ἐξέλιξιν τῆς Βιομηχανίας ὑπῆρξεν ἡ παρὰ τοῦ ἐξόχου πολιτικοῦ Χαρίλαου Τρικούπη ψήφισις, τὸ 1884, νέου δασμολογίου, δι' οὗ ἐπεβλήοντο βαρεῖς προστατευτικοὶ δασμοὶ εἰς τὰς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγωγὰς. Οἱ δασμοὶ οὗτοι, οὐ μόνον τὴν ὑπάρχουσαν βιομηχανίαν ἐτόνωσαν καὶ ἀνέπτυξαν, ἀλλ' ἔγιναν ἀφορμὴ ὅπως ἰδρυθῆ ἰσχυρὰ νέων βιομηχανιῶν. Ὁ ἀναμορφωτὴς Χαρίλαος Τρικούπης κατὰ τὴν περίοδον τῆς δράσεώς του (1882—1893), διὰ συνάψεως διαφόρων ἐξωτερικῶν δανείων, κατεσκεύασε πλῆρες δίκτυον ὁδῶν, σιδηροδρόμων, λεμένων καὶ ἄλλων δημοσίων ἔργων, τὰ μέγιστα συντελεσάντων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας ἀμέσως καὶ ἐμμέσως.

Ἡ κατὰ τὸ 1893 ἐνσκήψασα κρίσις λόγω τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐκ Γαλλίας τῶν Κορινθιακῶν σταφίδων, τοῦ κυριωτέρου τότε εἶδους ἑξαγωγῆς καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα πτώχευσις τῆς Ἑλλάδος ἀνεχαίτισε τὴν πρόοδον τῆς βιομηχανίας, οὐχ' ἦντον ὅμως αὕτη νέας ἠντλησε δυνάμεις ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ Ἐθνικοῦ νομισματός, διατηρηθείσης μέχρι τοῦ 1910 καὶ κυμαινομένης ἀπὸ 20—450)ο. Ἡ πτώσις αὕτη, ἰσοφαρίζουσα πρὸς νέον προταστευτικὸν εἰσαγωγικὸν δασμόν, οὐ μόνον ἐτόνωσε διαφόρους ἐν μαρασμῷ εὐρισκομένας βιομηχανίας, ἀλλ' ἐγένετο ἀφορμὴ πολλὰ τούτων νὰ γίνωσι ἑξαγωγικαί.

Ἀπ' ἑτέρου μέγας ἀριθμὸς νέων, οἵτινες ἐσπούδασαν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, χημείαν, μηχανικὴν, μηχανολογίαν, ἠλεκτρικά, μεταλλουργικά κ. λ. κ. κ. κατηρητισμένοι, οὐ μόνον θεωρητικῶς, ἀλλὰ ἐξασηκηνθέντες καὶ εἰδικευθέντες εἰς τὰ μέγιστα βιομηχανικὰ κέτρα καὶ ἐργοστάσια τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, κατήλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀνέλαβον ἐνεργὸν ἀνάμειξιν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ μας. Ἐκ παρα-

λήλου πρακτικαὶ σχολαί, ὡς τοῦ Ὁθωνος Ρουσοπούλου, ἐμόρφωσαν πλείστους νέους κατέξαντας ἐν τῇ βιομηχανίᾳ θέσεις ἀρχιτεχνικῶν καὶ ἀκόμη τεχνικῶν διευθυντῶν. Ὅμοιως διάφοροι νυκτεριναὶ σχολαὶ ἐμόρφωσαν τεχνίτας, ὧν τόσην ἀνάγκην εἶχεν ὁ τόπος μας. Φυσικὴ συνέπεια ἦτο νὰ ἰδρυθῶσι τότε νέα βιομηχανία, ὡς τσιμεντοποιεῖα, ἐργοστάσιον χημικῶν Λιπασμάτων καὶ Ὄξέων, Ὑαλουργεῖα, νέα ὑφαντουργεῖα, κλωστήρια συγχρονισμένα ἐργοστάσια κατεργασίας ρητίνης, μεταξουργεῖα κ. λ. ἀνεπτύχθησαν δὲ τὰ μέγιστα αἱ μεταλλευτικαὶ ἐπιχειρήσεις.

Ἰδρύθησαν ὁμοίως μεγάλοι οἰνοπνευματικοὶ καὶ οἰνοποιητικοὶ ὄργανισμοὶ πρὸς κατεργασίαν καὶ ἀπορρόφησιν τῶν ἐν κρίσει σταφυλῶν Κορινθιακῆς καὶ κοινῆς ἀμπέλου, κατασκευάζοντες, πλὴν οἴνων καὶ οἰνοπνεύματος πρὸς πόσιν, οἰνόπνευμα φωτισμοῦ καὶ κινήσεως, σιρόπια, μαρμελάδες, σταφυλοζάχαρον, καὶ προώθησαν τὴν ἑξαγωγήν τῶν οἴνων καὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν μέχρι τῆς Ἄνω Ἀνατολῆς.

Τὸ 1910 ἰδρύθη τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας, Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας, ὅπερ τὸ 1911 μετωνομάσθη εἰς Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Ἐτέθησαν οὕτω αἱ βάσεις τῆς ἐνισχύσεως τῆς Ἐθνικῆς παραγωγῆς. Ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο, ἀποτελούμενον ἀπὸ θεωρητικούς, ἤρρηξε νὰ ἀποδώσῃ τὸν ἐπιδοκίμενον σκοπὸν τῆς ἐνισχύσεως τῆς βιομηχανίας. Πλαῖστα τῶν παρ' αὐτοῦ ληφθέντων νομοθετικῶν μέτρων ὑπῆρξαν μονόπλευρα καὶ πρόωρα, καίτοι θεωρητικῶς ὀρθά. Λέγω πρόωρα, καθ' ὅσον ἐν Ἑλλάδι ἡ μόρφωσις καὶ ἡ ἀποδοτικότητα τοῦ ἐργάτου ὑστέρει, δὲν ἦσαν δὲ ἀνάλογα πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας καὶ τὴν ἀντοχὴν τῶν ἐπιχειρήσεων. Τὰ μέτρα ταῦτα ἄλλα κράτη, πολλαπλασιῶς τῆς Ἑλλάδος βιομηχανικῶν καὶ κοινωνικῶς ἀνεπτυγμένα, δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἐφαρμόσουν παρὰ πολὺ ἀργότερον.

Εἶνε ὄντως ἀξία θαυμασμοῦ ἡ δρᾶσις τῶν πρωτοπόρων καὶ σκαπανέων τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ βασιλείου μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, καθ' ὅσον ἔπρεπε νὰ κατανικήσουν ἐμπόδια καὶ νὰ ἐπικρατήσουν ὑπὸ τὰς δυσμενεστέραις συνθήκας, ἄς καὶ ἀνακεφαλαιώνομεν. Τὸ καταναλωτικὸν κοινὸν ἦτο μικρόν, μὴ ὑπερβαῖνον πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων τὰ 2.600.000, μὲ μεγίστην ἀναλογίαν πτωχῶν ἀγροτῶν. Κεφάλαια δὲν ὑπῆρχον. Αὐτοὶ οὗτοι οἱ βιομήχανοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προερχόμενοι ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν ἐμπειρικῶν χειροτεχνῶν, ὑστέρουν καὶ εἰς τεχνικὰς καὶ ἐμπορικὰς γνώσεις, ἀλλ' οὐδὲ ἠδύναντο, προστρέχοντες εἰς τεχνικὰ ἢ εἰδικὰ γραφεῖα, νὰ λύσουν τὰς παρουσιζόμενας ἐν τῇ βιομηχανίᾳ τῶν δυσκολίας καὶ ἀπορίας. Τὸ δὲ ἐργατικόν, προσωπικόν, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἀμορφώτους καὶ δυσκινήτους ἀγρότας καὶ χειρῶνας, εἶχε κακίστην ἀποδοτικότητα ποιοτικὴν τε καὶ ποσοτικὴν. Ἡ δασμολογικὴ προστασία ἦτο ἐλαχίστη καὶ συμπτωματικὴ. Τὸ πολὺ κοινὸν εἶχεν ἀντιπάθειαν πρὸς τὴν ἐγχώριον βιομηχανίαν, δι' οὗς λόγους εἰς προηγούμενον μᾶθημα ἐξεθέσαμεν, καὶ δίδει πολλοὺς τῶν διὰ ταμειυτικῶς λόγους τεθέντων δασμῶν ἀπέδιδε εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἣν καὶ «δασμόβιον» ἀπεκάλει. Ἡ κοινοβουλευτικὴ δημαγωγία ὠργιάζετο κατὰ τῆς βιομηχανίας. Ἡ δυσμένεια αὕτη μόλις τελευταίως ἤρχισε νὰ διασκεδάσεται, ὅταν πλέον κατεδείχθη ἡ χρησιμότης καὶ ἡ σημασία τῆς βιομηχανίας. Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις ἀκόμη πολλοὶ οἱ τυφλώτοντες, παρ' ὅλην τὴν Κρατικὴν μέριμναν ὑπὲρ τῆς βιομηχανίας.

Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι ἐσημείωσαν νέον σταθμὸν εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἔκτασις αὐτῆς ἀνῆλθεν εἰς 120.125 τετραγ. χιλιόμετρα, ὃ δὲ πληθυσμὸς 9.531.474. Ἡ ἐκ τῶν νικῶν γενικὴ εὐμάρεια τοῦ τόπου ἐπέδρασαν εὐνοϊκῶς εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς βιομηχανίας. Κεφάλαια νέα εἰσέρρεσαν ἐν τῷ τόπῳ αἰσιοδοξία καὶ εὐρύτεραι ἰδέαι ἐκράτησαν. Οὕτω ἀπὸ τοῦ 1912 μέχρι τοῦ 1921 ἰδρύθησαν ὑπὲρ

τὰς 60 βιομηχανικὰ ἐπιχειρήσεις μὲ κεφάλαια ὑπὲρ τὰ 200.000.000. χρυσῶν δραγ.
Ἡ κατὰ τὸ 1920 γενομένη βιομηχανικὴ ἀπογραφή ἔδωσε τὰ ἀκόλουθα ἀποτελέσματα :

Μικραὶ ἐπιχειρήσεις	1—5	ἔργατῶν	30.958
Μέσαι »	6—25	»	2.365
Μεγάλαι »	25—καὶ ἄνω ἔργατῶν		488
		ἐν ὄλῳ	33.811

μὲ κινητήριον δύνάμιν 110.672 ἵππων καὶ ἀπασχολοῦσαι προσωπικὸν 154.133.

Αἱ κατὰ καὶ μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον δημιουργηθεῖσαι συνθήκαι, ἡ Μικρασιατικὴ συμφορὰ, ἡ κατόπιν ταύτης εἰσροὴ ἐν Ἑλλάδι περὶ τὸ 1.500.000 προσφύγων, ἡ ἐπακολουθήσασα μεγάλη πτώσις τοῦ νομίσματος, ἡ ἐπηρεασμένη καὶ ἀνάλογος ὑψώσις τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν, εἶχον εὐνοϊκὴν διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς βιομηχανίας ἐπίδρασιν. Σειρὰ νομοθετημάτων ὑπὲρ τῆς βιομηχανίας ἐτόνωσαν ὁμοίως σπουδαίως αὐτήν. Τοιαῦται εἶναι :

Προτίμησις τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας εἰς τὰς Κρατικὰς προμηθείας, ὡς καὶ τοὺς Δήμους καὶ τὰ πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, μὲ 20—30ο)α διαφορῆν.

Ἀπαλλοτριώσεις ἀναγκαστικαὶ γηπέδων πρὸς ἰδρύσιν νέων ἢ ἐπέκτασιν παλαιῶν βιομηχανιῶν καὶ δουλεία διελεύσεως ὁδῶν, ὁχετῶν, ὑδρεύσεως τῶν βιομηχανιῶν.

Ἀπαλλαγὴ παντὸς φόρου διὰ τὰ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς κομιζόμενα μηχανήματα βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων. Τὸ μέτρον τοῦτου κατηργήθη πρό τινας διὰ λόγους ταμειακοῦς.

Προσωρινὰ ἀτέλεια πρώτων ὕλων δι' ἐπανεξαγόμενα βιομηχανικὰ προϊόντα καὶ λοιπὰ.

Μεγίστης σπουδαιότητος καὶ σημασίας ὑπῆρξεν ἡ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἑθνικῆς Οἰκονομίας ἰδρύσις Συμβουλίου Βιομηχανίας, ἀποτελουμένου ἐξ ἀνωτάτων ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου τούτου, ἐνὸς τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, ἐνὸς καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου καὶ δύο ἀντιπροσώπων τῶν Βιομηχάνων. Σκοπὸς τοῦ Συμβουλίου τούτου εἶναι ἡ μετὰ σύμφωνον γνώμην αὐτοῦ χορήγησις ἀδείας ἰδρύσεως νέων βιομηχανιῶν ἢ ἐπέκτασεως νέων τοιούτων, ἢ ἀδεία εἰσαγωγῆς μηχανημάτων καὶ ἀνταλλακτικῶν, ἢ ἀπαλλοτριώσις χάριν τῶν βιομηχανιῶν γηπέδων, γνωμοδότησις ἐπὶ θεμάτων, ἅτινα δ' ὑπουργὸς ἤθελε ζητήσει, ὡς καὶ ἀρμοδιότης διὰ διάφορα ἄλλα δευτερευούσης σημασίας ἀντικείμενα.

Ἡ παρὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς Βιομηχανίας ἔρευνα, πρὸ πάσης χορηγήσεως ἀδείας ἰδρύσεως νέας ἢ ἐπέκτασεως ὑφισταμένης βιομηχανίας, σκοπὸν ἔχει ὅπως ἀποτραπῆ ἀπ' ἐνὸς ὁ συναγωνισμὸς μεταξὺ τῶν βιομηχανιῶν, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἐπάρκεια τῶν παραγομένων προϊόντων, ἀπ' ἑτέρου δι' ὅπως ἐμποδισθῆ ἢ διασπῆθις τοῦ Ἑθνικοῦ πλούτου εἰς ἀσκοπούς ἢ μὴ ἀναγκαίας ἐγκαταστάσεις. Δυστυχῶς ἐν τῶν ἐλαττωμάτων τῆς φυλῆς μας εἶναι ἡ μανία τῆς μιμήσεως.

Ἡ ἰδρύσις πολλῶν βιομηχανιῶν τοῦ αὐτοῦ κλάδου, ἐφ' ὅσον εἶναι ὑπερτέρα κατὰ πολὺ τῶν ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως, δημιουργεῖ καταστρεπτικὸν συναγωνισμὸν καὶ ἐπιφέρει χειροτέρευσιν τῆς ποιότητος τῶν προϊόντων ἢ ἀνογκάζει τὰς ἐπιχειρήσεις νὰ συνεννοηθῶσι καὶ νὰ ὁρίσωσι τιμὰς ὑψηλάς, ἀπ' οὗ κατ' ἀνάγκην, λόγῳ τοῦ περιορισμοῦ τῆς παραγωγῆς των, τὸ κόστος τῶν προϊόντων, ἐπιβεβαρυνόμενον μὲ πολλὰ γενικὰ ἔξοδα, εἶναι ὑψηλόν. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις τὸ κοινὸν ἀντὶ νὰ ὠφεληθῆ ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ ζημιούται. Βεβαίως θεωρητικῶς ἡ παρὰ τοῦ Κράτους παρακολούθησις τῆς ἰδρύσεως βιομηχανιῶν ἀντίκειται εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐργασίας καὶ τὴν διὰ τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ καὶ τῆς ἀμύλλης ἐπικράτησιν. Προσπατεῖ δὲ βαθεῖαν γνῶσιν τῶν συνθηκῶν τοῦ τόπου καὶ ἐκάστης βιομηχανίας.

διὰ τοὺς ἄνω ὁμοῦς ἐκτεθέντας λόγους καὶ ὑπὸ τὰς παρούσας περιστάσεις ὅπου μετὰ μεγίστης φειδοῦς δεόν νὰ παρακολουθεῖται ἡ διάθεσις τοῦ συναλλάγματος εἶναι ἐπιβεβλημένος ὁ περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας, χάριν τοῦ γενικωτέρου συμφέροντος.

2. Οἱ κυριώτεροι ὑπὲρ τῆς Βιομηχανίας Νόμοι εἶνε οἱ ἀκόλουθοι :

- 1) 2948 τοῦ 1922 «Περὶ προαγωγῆς τῆς Βιομηχανίας καὶ Βιοτεχνίας» συνταχθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Βελγικοῦ καὶ Βουλγαρικοῦ νόμου.
- 2) 3508 τοῦ 1928 «Περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄνω Νόμου».
- 3) 4115 τοῦ 1929 «Περὶ ὑποθήκης μηχανημάτων», διευκολύνων τὰ μέγιστα τὴν βιομηχανικὴν πίστιν, δεδομένου ὅτι πρότερον τὰ μηχανήματα ὡς κινητὰ μόνον ὡς ἐνέχυρον ἠδύνατο νὰ δοθῶσιν οὐχὶ δὲ νὰ συνιστᾶται ἐπ' αὐτῶν ὑποθήκη.
- 4) 4532 τοῦ 1930 «Περὶ προτιμήσεως προϊόντων τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας».
- 5) 4607 τοῦ 1930 «Περὶ προσωρινῶν ἀτελιῶν».
- 6) 5426 τοῦ 1932 «Περὶ ἀπαγορεύσεως εἰσαγωγῆς μηχανημάτων».
- 7) Νόμος 3 Ἰουνίου 1935 «Περὶ ἰδρύσεως καὶ ἐπέκτασεως βιομηχανιῶν» δι' οὗ πρὸς λειτουργεῖαν, ἰδρυσιν καὶ ἐπέκτασιν βιομηχανίας ἀπαιτεῖται ἄδεια.
- 8) Ἀναγκ. Νόμος 545 τοῦ 1936 «Περὶ ἀπαλλοτριώσεων».
- 9) Ἀναγκ. Νόμος 611 τοῦ 1937 «Περὶ κλεισίματος παρανόμως λειτουργουσῶν βιομηχανιῶν». κ. τ. λ.

Σπουδαίαν ὁμοίως ἰδίτησιν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς βιομηχανικῆς δράσεως ἔδωκεν ἡ ἄρσις τῆς σταθεροποιήσεως τοῦ Νομίσματος καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν μέτρων τοῦ περιορισμοῦ τῶν εἰσαγωγῶν τοῦ 1932.

Ἡ ἐκ τῶν περιορισμῶν ἔλλειψις διαφόρων κατηγοριῶν ἐμπορευμάτων καὶ ἡ ἀναπτυχθεῖσα ζήτησις εἶχεν, ὡς εἰκόσ, τὸ ἀποτέλεσμα τὴν ἐντατικὴν παραγωγὴν καὶ βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῶν προϊόντων, ἀφοῦ τὰ περιθώρια τοῦ κέρδους ἦσαν μεγάλα.

Δυστυχῶς ὁ περιορισμὸς ἐμποδίζει ἐν τινι μέτρῳ καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν βιομηχανιῶν, τῶν ἀδειῶν εἰσαγωγῆς νέων μηχανημάτων χορηγουμένων μετὰ μεγίστης φειδοῦς. Τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας συνετέλεσεν ἡ ἀνάπτυξις τῆς Γεωργίας χάρις εἰς τὴν Κυβερνητικὴν μέριμναν.

Ἡ ἔλλειψις ἀκριβοῦς ἀπογραφῆς ὡς πρὸς τὰς λειτουργούσας ἐν Ἑλλάδι βιομηχανικὰς ἐν γένει ἐπιχειρήσεις καθιστᾷ ἐκτάκτως δυσχερῆ τὴν παροχὴν ἀκριβῶν στατιστικῶν δεδομένων ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν.

Ἡ ἐπιχειρουμένη ἤδη βιομηχανικὴ ἀπογραφή θὰ παρέχῃ ἀσφαλῶς ὡς πρὸς τὰ γενικὰ τοῦλάχιστον σημεῖα τῆς τὴν εὐχέρειαν νὰ ἐκτιμηθῆ ὁ ἀκριβῆς ἀριθμὸς τῶν βιομηχανιῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ ἐν γένει συγκρότησις τοῦ κλάδου αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος, ἐξελιχθεὶς εἰς ἓνα τῶν ζωτικωτέρων καὶ δυναμικωτέρων τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας, ἔχει ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς στατιστικῆς καὶ τῆς παρακολούθησεως τῆς κινήσεώς του σπουδαίως παραμεληθῆ.

Οἱ διδόμενοι παρ' ἡμῶν ἀριθμοὶ εἶνε κατὰ προσέγγισιν μὲ βάσιν τὴν κατ' ἔτος 1930 διενεργηθεῖσαν πλημμελῶς βεβαίως βιομηχανικὴν ἀπογραφὴν. Κατὰ τὰ δεδομένα ταύτης ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διέθετε τὴν ἀκόλουθον εἰς ἀριθμοῦ Ἐπιχειρήσεων κατὰ κατηγορίας δύνάμιν, εἰς ἣν προστιθεμένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐνδιαμέσων ἰδρυθεισῶν νέων τοιούτων εἶνε δυνατόν νὰ ἐκτιμηθῆ ἡ σημερινὴ ἀριθμητικὴ θέσις τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας.

Κατηγορία Βιομηχανιών	Λειτουργοί επιχειρ. 1930—31	Ίδρυθείσαι ενδιαμέσως							Σύνολον
		1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	
Μεταλλεία, Λατομεία	303	—	—	—	—	—	—	—	303
Βιομηχανία τροφίμων	19.485	24	20	38	81	77	117	140	18.982
Χημικά Βιομηχανία	527	3	5	11	10	16	8	7	587
Κατεργασίας Όρυκτών	1.639	—	—	—	—	—	—	—	1.639
Οικοδομική Βιομηχανία και συναφείς	1.493	2	1	3	3	2	5	8	1.517
Παραγ. και διανομ. κινητηρ. δυνάμεως	294	—	—	—	—	—	19	17	330
Μεταλλουργικά	94	—	—	—	—	—	1	2	97
Μηχανολογικά	9.778	3	5	1	5	14	9	7	9.822
Βιομηχ. ξύλου και συναφείς	6.574	4	4	2	2	7	6	6	6.605
Βιομηχανία δέρματος και ζωϊκών Ύλων	15.657	1	—	3	1	1	2	2	15.667
Υφαντικά Βιομηχανία	1.018	11	2	8	8	7	11	15	10.503
Ειδών νημάτων, ύφασμάτων και συναφών	9.419	2	—	—	2	—			
Χάρτου και εκτυπώσεις	1.074	—	—	1	1	—	1	1	1.078
Καπνοβιομηχανία	331	—	—	—	—	—	—	—	331
Υπηρεσία Υγιεινής και καθαριστηρίων	6.912	—	—	—	—	—	—	—	6.912
Μεταφορά και Συγκοινων.	1.484	—	—	—	—	—	—	—	1.484
Σύμμικτοι Βιομηχανία	509	—	—	—	—	—	—	—	509
	76.591	50	37	67	115	124	179	169	77.332

Οί αριθμοί ούτοι βεβαίως δέν είναι εντελώς ακριβείς άλλ' επιρκώς εμφάνουσι την σημερινή δύναμιν της Έλληνικής Βιομηχανίας.

Και ως προς τον αριθμόν των απασχολουμένων υπό των βιομηχανικών επιχειρήσεων προσώπων ελλείπουσιν ακριβείς στατιστικά πληροφορία. Βάσιν υπολογισμού εν προκειμένω δύναται να χρησιμεύση ή κατά τὸ 1932 γενομένη έρευνα, κατά την οποίαν ὁ αριθμός των απασχολουμένων υπό των βιομηχανικών επιχειρήσεων ανέρχεται εἰς 191.129, ἐξ ὧν 130.119 ἄρρενες καὶ 61.010 θήλει κατανεμόμενοι κατὰ κατηγορίας βιομηχανικών επιχειρήσεων ὡς ἀκολουθῶς :

Μεταλλευτικά καὶ μηχανολογικά	20.580
Οἰκοδομικά καὶ συναφείς	8.700
Βιομηχανία ειδῶν διατροφῆς	35.165
Κλωστοϋφαντουργικά Βιομηχανία	33.831
Χημικά Βιομηχανία	9.600
Κατεργασίας Δέρματος	22.200
Χάρτου καὶ Ἐκτυπώσεως	7.048
Ειδῶν Ἰματισμοῦ	18.500
Κατεργασίας Ξύλου	18.335
Καπνοβιομηχανία	8.750
Παραγωγῆς Ἡλεκτρικοῦ Ρεύματος	2.500
Μικτά Βιομηχανία	5.900
	<u>191.129</u>

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν τοιοῦτον ὑπολογισμόν ἡ επίσημος ἀπογραφή, ἡ διενεργηθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1930, ἐμφανίζει διάφορον τὴν εἰς προσωπικὸν σύνθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας.

Κατὰ τὰ επίσημα δεδομένα τῆς στατιστικῆς τοῦ ἔτους 1930 ὁ ἀριθμὸς τῶν απασχολουμένων υπό των Βιομηχανικῶν ἐν γένει ἐπιχειρήσεων προσάπων ἀναβιβάζεται ἐν συνόλῳ εἰς 280.331 κατανεμόμενον κατὰ κατηγορίας Βιομηχανιῶν ὡς ἐξῆς :

Μεταλλεία, Λατομεία	8.305
Βιομηχανία Τροφίμων	46.157
Χημικά Βιομηχανία	5.017
Κατεργασίας Όρυκτών	9.753
Οἰκοδομικά καὶ συναφείς	29.171
Παραγωγῆς καὶ διανομῆς κινητ. δυνάμ.	6.826
Μεταλλουργικά	833
Μηχανολογικά	22.055
Βιομηχανία ξύλου καὶ συναφείς	16.888
Δέρματος καὶ ἄλλων ζωϊκῶν ὑλῶν	32.091
Υφαντικά Βιομηχανία	22.298
Ειδῶν ἐκ νημάτων καὶ ύφασμάτων κλπ.	25.343
Χάρτου ἐκτυπώσεως καὶ συναφῶν	6.949
Καπνοβιομηχανία	5.347
Υγιεινῆς καὶ καθαριότητος	12.116
Μεταφορά καὶ συγκοινωνία	27.147
Μικτά Βιομηχανία	4.035
	<u>280.331</u>

Κατὰ τὴν αὐτὴν στατιστικὴν ἐκ τοῦ απασχολουμένου ἐν συνόλῳ προσωπικοῦ τούτου κατετάσσοντο.

Προσωπικὸν Διευθύνσεως καὶ ὑπαλληλικὸν	98.819
Ἔργαται	181.512

Κατὰ ἄλλας στατιστικὰς πληροφορίας ἡ συγκρότησις τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας εἰς πρόσωπα ἀσχολούμενα ἐμφανίζεται κατὰ τὸ 1937 ὡς ἐξῆς :

Ἐργοδοταί	Χρησιμοποιοῦντες ὑπαλλήλους καὶ ἐργάται	29.060
		» μέλη τῆς οἰκογενείας των
Ἀτομικῶς ἐργαζόμενοι		121.970
Συνεργαζόμενα μέλη οἰκογενείας των		19.535
Υπάλληλοι		4.310
Ἔργαται		242.215
		<u>429.831</u>

Βεβαίως δέν δύναμεθα νὰ δώσωμεν βάσιν εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην στατιστικὴν, ἥτις πιθανῶς νὰ περιέλαβε καὶ τοὺς ἐμμέσως παρὰ τῆς Βιομηχανίας απασχολουμένους. Ἡ προσεχῶς γενησομένη ἀκριβὴς ἀπογραφή θὰ μᾶς δώσῃ ἀκριβῆ δεδομένα. Πάντως οἱ εἰς τὴν Βιομηχανίαν ἀσχολούμενοι ἀποτελοῦσι σημαντικὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐργαζομένου πληθυσμοῦ τῆς Χώρας ἥτοι τὸ 18—20ο), ἐναντι 62—64ο) απασχολουμένων εἰς τὴν Γεωργίαν καὶ Κτηνοτροφίαν, 7ο) εἰς ἐλευθερία ἐπαγγέλματα καὶ 8ο) εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ὡς πρὸς τὰ πληρονόμιστα καὶ μισθοὺς ἐν γένει παρὰ τῆς

Βιομηχανίας εις τὸ ἀπασχολούμενον προσωπικὸν εἶναι δυσχερῆς ἢ ἐξακριβωσις. Πάντως ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καθιερωμένων συλλογικῶν Σημβάσεων ἀπολαμβάνουσι ἡμερομίσθιον δι' ὄκτων ἐργασίαν :

1) Οἱ ἀρχιτεχνῖται καὶ ὁδηγοὶ ὑπὲρ τὰς	Δρχ.	150
2) Οἱ εἰδικευμένοι τεχνῖται	»	110—150
3) Οἱ τεχνῖται ὑπὸ εἰδίκευσιν	»	80—120
4) Οἱ εἰδικευμένοι ἐργάται	»	70—110
5) Ἄπλοῖ ἐργάται τοῦλάχιστον	»	60
6) Μαθητευόμενοι	»	30—40

Δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὸ κατὰ μέσον ὄρον πληρωνόμενον ἡμερομίσθιον εἶναι Δρχ. 80, τὰ δὲ παρὰ τῆς Βιομηχανίας πληρωνόμενα ἡμερομίσθια περὶ τὰ 6 δισεκατομμύρια εἰσίως.

Αἱ αὐτὰι δυσχέρειαι παρουσιάζονται καὶ διὰ τὴν ἐξακριβωσιν τῶν οἰκονομικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς Βιομηχανίας κατὰ κατηγορίας καὶ ἐν συνόλῳ.

Κατὰ τὰς πληροφορίες τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου ἡ ἀξία τῶν Βιομηχανικῶν Ἐγκαταστάσεων κατὰ τὸ 1932 ἀνέρχεται εἰς 381.811.204 Χρυσᾶς Δραχμᾶς, ἡ δὲ ἀξία τῶν παραχθέντων Βιομηχανικῶν Προϊόντων ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἔτη	Χάρτιναι Δραχ.	Χρυσᾶι Δραχ.
1921	1.080.980.000	308.766.438
1922	1.963.540.000	286.097.410
1923	3.172.300.000	257.253.700
1924	3.886.730.000	359.702.723
1925	4.980.000.000	389.107.471
1926	5.475.000.000	357.154.972
1927	6.640.000.000	454.518.594
1928	7.112.750.000	479.106.712
1929	7.120.772.000	479.584.825
1930	6.671.221.000	449.190.229
1931	6.062.098.000	406.647.103
1932	6.749.609.000	259.002.665
1933	8.047.753.000	231.058.082

Ἡ εἰς χρυσᾶς δραχμᾶς ἀναγωγή τῶν δραχμῶν καίτοι θεωρητικῶς ὀρθὴ δὲν νομίζω ὅτι ἀποδίδει τὴν πραγματικότητά. Ὁρθότερον θὰ ἦτο ἡ ἀναγωγή ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τιμαρίθμου, καθόσον οὗτος μᾶς δίδει ἐκάστοτε τὴν ἀνταλλακτικὴν ἀξίαν τῆς δραχμῆς. Ἐὰν βασισθῶμεν ἐπὶ χρυσῶν δραχμῶν θὰ ἔχομεν ἀνακριβῶς ὕψεις τῆς δράσεως τῆς Βιομηχανίας.

Κατὰ πληροφορίες ἄς ἠδυνήθημεν νὰ συγκεντρώσωμεν διὰ τὰ 3 τελευταῖα ἔτη, ἡ ἀξία τῆς παραγωγῆς τῶν διαφόρων βιομηχανικῶν κατὰ κατηγορίας εἶναι ἡ ἀκόλουθος :

	Ἀξία παραγωγῆς		
	1938	1937	1936
Μηχανολογικαὶ	Δρχ. 620.397.000	589.008.560	480.623.500
Οἰκοδομικῶν προϊόντων	» 509.619.000	517.992.000	514.910.000
Βιομηχανικῶν Χάρτου	» 475.913.000	433.127.750	401.808.000
» Ἰματισμοῦ	» 40.161.000	40.018.400	45.933.000
» Εὐλοῦ καὶ συναφ.	» 515.000.000	515.000.000	475.000.000
» Ἡλεκτρισμοῦ	» 1.150.000.000	1.000.000.000	867.000.000
Μεταλλουργικαὶ	» 79.600.000	71.498.120	44.613.050

Κλωστοῦφαντουργικαὶ (ἴση παραγωγή 1938 πρὸς τὸ 1937)

Νήματα ἐκ βάμβακος	Δρχ.	1.083.600.000
Ἐφάσματα ἐκ βάμβακος	»	443.300.000
Νήματα ἐξ ἔρλου	»	164.000.000
Ἐφάσματα ἐξ ἔρλου	»	1.050.000.000
Μέταξα καὶ μεταξωτὰ ὑφάσματα	»	506.000.000
Τεχνητὴ μέταξα	»	10.000.000
Προϊόντα Ἰούτης καὶ Καννάβεως	»	228.000.000
Προϊόντα πλεκτικῆς	»	90.000.000

Συνολικῶς :

Προϊόντα Κλωστοῦφαντουργίας	τῷ 1938	Δρχ.	4.002.000.000
	τῷ 1937	»	3.996.511.610
	τῷ 1936	»	3.710.105.000

Βιομηχανικαὶ εἰδῶν διατροφῆς

Ἀξία παραγωγῆς ἀνευ τῆς ἀξίας τοῦ Οἴνου καὶ Ἐλαίου καὶ τοῦ ἀλεσθέντος σίτου.

τῷ 1938	Δρχ.	2.480.000.000
» 1937	»	2.416.113.610
» 1936	»	1.913.109.680

Χημικαὶ Βιομηχανικαὶ

Ἀξία παραγωγῆς :

τῷ 1938	Δρχ.	3.016.000.000
» 1937	»	2.832.081.670
» 1936	»	2.096.465.370

Κατεργασίας Δέρματος

	1938	1937	1936
Παραγωγή σολοδερμάτων	Δρχ. 534.000.000	522.000.000	522.000.000
» λεπτῶν δερμάτων	» 580.000.000	561.000.000	510.000.000
» εἰδῶν μηχαν. ὑποδ.	» 30.000.000	30.000.000	30.000.000

Βιομηχανικαὶ Καπνοῦ

Ἐπεξεργασθῆσαν ποσότητες καπνοῦ :

τῷ 1938	χιλ.)μια	5.644.000
» 1937	»	5.291.903
» 1936	»	5.255.965

Παραγωγή Σιγαρέττων :

τῷ 1938	Δρχ.	221.000.000
» 1937	»	209.982.000
» 1936	»	208.120.000

Συνολικὰ ἀποτελέσματα

Παραγωγή Ἑλλην. Βιομηχανίας	1938	Δρχ.	14.253.690.000
(ἀνευ τῆς ἀξίας οἴνου, ἐλαίου καὶ	1937	»	13.772.523.070
ἀλεσθέντος σίτου	1936	»	11.840.829.100

Τέλος ή παρά τής Βιομηχανίας χρησιμοποιουμένη δύναμις, πάντοτε κατά προσέγγισιν ανέρχεται εις Ίππους 442.496.

Οι αριθμοί ούτοι αποδεικνύουσι έναργως ποίας σημασίας δια τήν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία. Παραστατικώτερα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα παρουσιάζει ἡ ἐργασία τής ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΟΙΝΩΝ ἐπὶ μίαν 30ετίαν. Ἡ Ἐταιρεία αὕτη ἰδρυθεῖσα παρὰ τής Προνομιούχου Ἐταιρείας τής Σταφίδος, πρὸς λύσιν τοῦ Σταφιδικοῦ Ζητήματος, κατεργάσθη ἐπὶ μίαν 30ετίαν ἀπὸ τής ἰδρύσεώς της ἀπὸ τοῦ 1907 μέχρι τέλους τοῦ 1936 :

1) Σταφίδα ξηρὰν	Χιλιόγραμμα	612.225.000
2) » χλωρὰν	»	340.000.000
3) Οἴνους καὶ γλεῦκος κοινῆς ἀμπέλου	»	282.000.000

πλὴν ἄλλων ὑλῶν εἰσαχθεισῶν ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ὡς μέλασσα, εἰς ἐποχὰς κακῆς ἐσοδείας τής σταφίδος καὶ παρήγαγεν :

	Ποσότητες εἰς χιλίγραμμα	Ἄξια εἰς σημε- ρινὰς Δραχμὰς
Οἰνόπνευμα πόσιμον (φορολογημένον)	34.533.892	2.717.872.672
καὶ ἑξαχθέν εἰς τὸ ἔξωτερικὸν (ἀφορολόγητον)	10.419.679	104.098.270
Μετουσιωμένον	67.229.538	1.148.657.934
Οἴνοι ἑξαχθέντες εἰς ἄλλοδαπὴν	951.612.923	4.737.284.275
» πωληθέντες εἰς τὸ ἔσωτερικὸν	91.505.280	461.601.942
Ἀπόσταγμα καὶ οἰνοπνευματώδη ποτὰ	2.984.742	137.482.422
Τρυγικὰ προϊόντα	11.561.904	115.676.342
Σταφιδίνη	1.803.282	18.032.820
Σταφιδομυζα	44.605.675	446.056.750
		<u>9.886.763.427</u>

Ἐκ τής ἀνωτέρω ἀξίας δραχμαὶ 5.404.414.743 ἦτοι 10.000.000 περίπου Λίραι Ἀγγλίας ἀντιπροσωπεύουν τήν ἀξίαν τῶν εἰς Ἀλλοδαπὴν ἑξαχθέντων προϊόντων, τοῦ ὑπολοίπου Δραχμῶν 4.482.348.684 ἀντιπροσωπεύοντες τήν ἀξίαν τῶν προϊόντων τῶν πωληθέντων εἰς τὸ ἔσωτερικόν.

Ἐξ ἄλλου ἐπὶ τής ἀξίας τῶν εἰς τὸ ἔσωτερικὸν πωληθέντων προϊόντων, ποσὸν Δρχ. 2.334.000.000 ἀντιπροσωπεύουν εἰς θεωρητικὸν ἀριθμὸν, τοὺς φόρους καταναλώσεως οἰνοπνευμάτων (ποσίμου καὶ φωτιστικοῦ). Ὁ φόρος οὗτος ὑπελογίσθη ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ ποσοστοῦ τοῦ φόρου ἔτους 1936.

Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ προϊόν τοῦ ὡς ἀνωτέρω εἰσομισθέντος διὰ τής δραστηριότητος τής Ἐταιρείας πλούτου (μεῖον τοῦ ποσοῦ τοῦ φόρου καταναλώσεως οἰνοπνευμάτων) διενεμήθη κατ' ἀναλογίαν ἐπὶ 100 Χρυσῶν Δραχμῶν κατὰ τὸν ἐπόμενον τρόπον :

	Δρχ.	χρ.	45.
Εἰς τήν Γεωργικὴν παραγωγὴν (ἀμπέλος καὶ σταφιδάμπελος)	»	»	12.
Εἰς τοὺς ὑπαλλήλους καὶ ἐργάτας	»	»	8.
Εἰς διαφόρους ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ (προμήθειαι ἀντιπροσώπων, ὑλικά, διάφορα ἔξοδα καὶ τόκοι)	»	»	10.
Εἰς ἔξοδα γενόμενα ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ (προμήθ. ἀντιπροσώπ. καὶ ὑλικά).	»	»	7,50
Εἰς Ἑλληνικοὺς Σιδηροδρόμους καὶ Ἑλληνικὴν Ναυτιλίαν	»	»	9.—
Εἰς Φόρους Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, Δήμους καὶ Λιμένας	»	»	6.—
Εἰς τὸ κεφάλαιον	»	»	2.—
Εἰς ἀποθεματικὰ διάφορα	»	»	0,50
Εἰς ποσοστὰ Συμβουλίου καὶ Διευθύνσεως	»	»	
			<u>Δρχ. χρ. 100.—</u>

Οἱ ἀριθμοὶ οὔτοι ἀποδεικνύουσιν ὅτι προϊόντα ἀξίας 4.480.000.000 Δρχ. περίπου, ὧν ἐλάχιστα προελεύσεως ἄλλοδαπῆς, βιομηχανοποιηθέντα ἀπέδωκαν ἀξίαν 9.886.763 +27, τουτέστιν ὑπερδιαπλασίαν.

Οἱ ἀκόλουθοι ἀριθμοὶ τής κινήσεως τοῦ 1938 τής Ἐταιρείας Λιπασμάτων δίδουσιν ὁμοίως σημασίαν τής συμβολῆς τής Βιομηχανίας εἰς τήν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν.

ΠΑΗΡΩΜΑΙ Ταμειακά	Δρχ.	1.042.820.162,—
Ἔργατικά	»	104.207.863.—
Ἀποδοχαὶ ὑπαλλήλων	»	42.866.955.—
Πρῶται ὕλαι ἔσωτερικοῦ	»	65.853.056.—
» » ἔξωτερικοῦ	»	182.560.523.—
Κόμιστρα καὶ Ναῦλοι	»	32.565.995.—
Ἄξια ἑξαχθέντα προϊόντων	»	864.474.663.—
Πληρωθέντες φόροι	»	42.627.551.—
Ποσοστὰ συμβούλων καὶ δ'τῶν	»	4.800.000.—
Κέρδη πρὸς διανομὴν	»	40.393.896.—

Ἀπ' ἐτέρου ἡ Ἐταιρεία αὕτη ἀπασχολεῖ περίπου Ἐργάτας 5500, ὑπαλλήλους 300, μηχανικοὺς 50 Χημικοὺς 35 καὶ Γεωπόνους 100 ἀσχέτως τῶν ἐμμέσως ἀπασχολουμένων ἀτόμων ὡς φορτοεκφορτωτῶν ἀντιπροσώπων, μεταφορέων κ.τ.λ.

Οἱ ἀριθμοὶ οὔτοι ὁμιλοῦσι εὐγλώτως. Καταδεικνύουσι τήν συμβολὴν τής Βιομηχανίας εἰς τήν ἔθνικὴν οἰκονομίαν τής χώρας. Ἀλλὰ καὶ πόσον ὁ παρ' αὐτῆς γεννόμενος πλοῦτος κατανέμεται εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἀτόμων αὐξάνων τήν γενικὴν εὐζωίαν. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι καὶ ἔφ' ὅσον ἡ στάθμη τής διαβιώσεως τοῦ πολλοῦ κοινοῦ ἀνέλθει τόσον διὰ τήν βιομηχανίαν ὅσον καὶ διὰ πάντα ἐργαζόμενον καὶ κερδίζοντα θὰ κρατήσῃσι ὀρθότεραι ἀντιλήψεις καὶ δικαιωτέρα κρίσεις. Ἄς ἐλπίσωμεν ὁμοίως ὅτι τὸ φορολογικὸν δίκαιον θὰ κάμῃ διάκρισιν διὰ τήν βιομηχανίαν καὶ θὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι παρ' ἡμῶν συμφέρον γενικώτερον καὶ εἰδικώτερον αὐτοῦ τούτου τοῦ Κράτους ἐπιβάλλει τήν δι' ἐλαφροτέρας φορολογίας ἐνθάρρυνσιν τής ἀποταμιεύσεως τοῦ ἐργαζομένου κεφαλαίου τῶν ἐπιχειρήσεων, αἵτινες τόσον ὑποφέρουν ἐκ τής ἐλλείψεως ἐπαρκῶν χρηματικῶν μέσων διὰ τὴν κίνησιν, ἀνάπτυξιν καὶ τὸν συγχρονισμόν τῶν ἐγκαταστάσεων τῶν ἀναλόγως πρὸς τὰς διαρκεῖς τελειοποιήσεις καὶ τὴν πρόοδον τῶν βιομηχανιῶν.

Αἱ κρατικαὶ ἀνάγκαι ἐγέννησαν ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ θεωρίας σοφιστικὰς ὡς πρὸς φορολογίαν τοῦ ἐργαζομένου κεφαλαίου ἢ κίεστα συμφέροντος πρὸς ταῖς ὑγιεῖς οἰκονομικὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἐάν εἰς προηγμένα βιομηχανικῶς καὶ πλούσια κράτη αἱ φορολογίαι αὗται δὲν ἔφερον κλονισμόν οἰκονομικὸν φρονοῦμεν ὅτι παρ' ἡμῶν μετὰ μείζονος περισκέψεως ἔδη νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ ἡ πρόσκαιρος θεωρητικὴ τῶν Κρατικῶν ἀναγκῶν δὲν ἔπρεπε νὰ προκριθῇ τῆς διὰ τῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐνισχύσεως τῶν ἐπιχειρήσεων σταθερᾶς ἀξίσεως καὶ δημοσίων προσόδων.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αἱ Σχολαὶ τής Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐργατῶν, διὰ 30 περίπου, Σχολῶν, μορφώνουν καθημερινῶς μέγαν ἀριθμὸν τεχνικῶν. Δέον δὲ νὰ ἐξάρωμεν ἐν τῷ πεδίῳ τούτῳ τὴν δρᾶσιν τής ἀπὸ τοῦ 1929 λειτουργούσης Σιβιτανιδείου Σχολῆς, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ ἀκαμάτου Ἀνδρέου Κατσηκυριάκου.

Ἡ Σχολὴ αὕτη, συμπληρουμένη διαρκῶς, παρέχει εἰς τὴν βιομηχανίαν μέγιστον ἀριθμὸν εἰδικευμένων τεχνιτῶν, μηχανουργῶν, λεπτουργῶν, χαρκατῶν, σιδηρουργῶν κλπ. μὲ ἀρίστην μόρφωσιν, ἀνάλογον πρὸς τὰς καλλιτέρας

Σχολίας τῆς ἀλλοδαπῆς. Κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος θέλομεν ἐκτενέστερον πραγματευθῆναι τὰ τῆς Ἑπαγγελματικῆς ἐπιδόσεως καὶ βιομηχανικῆς πίστεως.

Ἡ Ἐθνικὴ Συντηρητικὴ Ὀργάνωσις, ἐπιθυμοῦσα νὰ συντελέσῃ τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὴν μόρφωσιν καὶ τοῦ ἀνωτέρου προσωπικοῦ ὑπαλλήλων τῶν βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, συμπληροῦσα οὕτω ὑπάρχον κενόν, ἵδρυσεν τὴν Σχολὴν ἡμῶν τῶν Ἀνωτέρων Βιομηχανικῶν Σπουδῶν, ἧς τὰ ἀποτελέσματα εἶμαι βέβαιος, ἐὰν κρίνω ἐκ τῆς φιλοτίμου παρακολουθήσεως τῶν μαθημάτων παρὰ τῶν σπουδαστῶν της, θὰ ἔχωσι τὰ ἀγαθότερα τῶν ἀποτελεσμάτων.

Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀλματώδης ἀνάπτυξις τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας ἐπέτρεψε νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἐν γένει ἐργαζομένων τὰ μᾶλλον προηγμένα μέτρα τῆς Κοινωνικῆς Ἀντιλήψεως, ἐξασφαλίζοντα εἰς τὸν ἐργάτην ἀνετιωτέραν ἐργασίαν καὶ καλλιτέραν διαβίωσιν, περιθάλμιν εἰς τὰς ἀσθενείας καὶ ἄς εὐχηθῶμεν συντόμως καὶ ἐξασφάλισιν τοῦ γήρατός του.

Ἄς εὐχηθῶμεν ὁμοίως ὅτι ἡ βιομηχανία, ἀκολουθοῦσα τὴν γενικὴν πρόοδον τῆς Ἑλλάδος, θὰ δυνηθῆ νὰ ὑπερνικήσῃ τὰ τε ἐκ τῆς ἀνθρωπιστικῆς πολιτικῆς ἐπιβληθέντα βάρη καὶ τὰ χάριν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Κράτους φορολογικὰ τοιαῦτα.

ΕΛΕΓΕΙΑΚΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

Σ. ΜΕΡΚΟΥΡΗΣ

Πῆρε κένθιμης καιπιάνας ἡ Ἀθήνα, τῆ φωνῆ
Γιὰ τὸν Δήμαρχο λυπᾶται, γιὰ τὸν Δήμαρχο θρηνηεῖ,
καὶ τὸ φέρετρο ποῦ κλαίνει τοῦ Δημάρχου τὴν καρδιά
τὸ σηκώνουν, σὰν παιδιὰ του, τῆς Ἀθήνας τὰ παιδιὰ.

Ξαναζοῦν τὰ περασμένα—μὲ σφραγίδα του καιροῖ—
καὶ προσπάθειες μεγάλες, μὰ κι' ἀγῶνες του σκληροί,
Πλὴν κι' αὐτοὶ ποῦ τὸν πικράναν σὲ παθῶν ἀναβρασμὸ
δὲν ἄρνοῦνται στὸν Μερκούρη τελευταῖον ὄσπισμό.

Κι' ἔτσι μάρμαρο προβάλει εἰς τὴν γῆ τὴν Ἀττικὴ,
ὄχι μεσ' ἀπ' τὴν Παντέλη, μ' ἀπὸ φλόγα λαϊκὴ,
Καὶ σκαλίζεται τοῦ Δήμου τόσων ἔργων ἐποχὴ
μὲ πενήτης καὶ ψυχῆ της τοῦ Μερκούρη τὴν ψυχῆ.

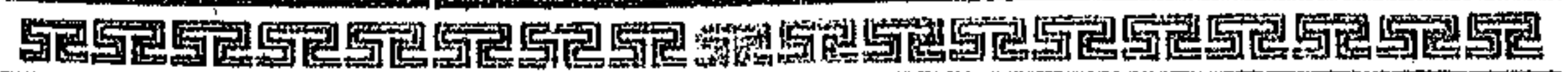
Τέτοιο μάρμαρο τ' ὀξίζει, τέτοιο μνήμης ἱερὸν
τοῦ Δημάρχου τῶν ὡραίων παλαιῶν μας ἡμερῶν,
ποῦ σὲ Πόλεως ἐνδόξου τὸ βιβλίον τὸ πλατὺ
δημιούργησε στυλῆθαι μιά σελίδα δυνατὴ.

ΣΚΟΠΕΥΤΗΣ

5. Ἀπριλίου 1939

Ὁ κ. Bruno Lavagnini διακεκριμένος φιλέλλην, ὅστις προσφάτως διήλθεν ἐξ Ἀθηνῶν. Ὁ κ. Lavagnini ἀπησχολήθη εἰδικῶς μὲ τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ κείμενα καὶ ἰδίως μὲ τοὺς λυρικοὺς. Μετέφρασεν ἐπίσης εἰς τὴν Ἱταλικὴν λυρικὰ ἔργα τοῦ νεοέλληνος ποιητοῦ Πορφύρα. Εἶναι Καθηγητὴς τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς φιλολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Πατέρμου, ὅπου καὶ ἵδρυσεν ἓνα κέντρον Νεοελληνικῶν Σπουδῶν. Τὸ 1937 ἀνηγορεύθη ἐπίτιμος διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Μιά διευκρίνιση παρακαλώ για τὸν τίτλο:

Όταν λέμε συντηρητισμὸς στὴν Τέχνη ἐννοοῦμε τὸ σύστημα, ποὺ βγαίνει ἀπὸ μιὰ ἱστορικὴ ἀναγνώριση μορφῶν καὶ χαρακτήρων, ἀπὸ μιὰν ἀκαδημαϊκὴ παράδοση. Ἀντίθετοι φαίνονται οἱ ριζοσπάστες καλλιτέχνες, ποὺ ἐπηρεαζόμενοι ἀπὸ τοπικὲς καὶ χρονικὲς συνθήκες καὶ περισσότερο ἀπὸ ἀτομικὴ ἰδιοσυγκρασία, παρουσιάζουν ἕναν τύπο ἐπαναστατημένο στὰ ἔργα τους. Τέτοις ἀξιοσημειώτες στὴν ἱστορία τῆς τέχνης ἰδιοσυγκρασίες βρισκόμαστε στὸ νατουραλισμὸ τῶν Ροῦμπενς, Rodin, Débuchy. Μὲ τὸν καιρὸ καὶ μὲ τὴν ἐπιβολὴ τῆς προσωπικότητος μπαίνουν κ' αὐτὲς στὸν ἀκαδημαϊκὸ κύκλο, γίνεται δηλ. ἡ κοινὴ ἀναγνώριση, χωρὶς ὅμως μ' αὐτὸ νὰ σταματῆ ἐξελικτικὰ ὁ δρόμος τῶν συντηρητικῶν μορφῶν, καὶ χωρὶς νὰ λέγεται τοῦτο διπισθοδρομικότης, ἐνῶ ἀντίθετα θνηογενῆ καὶ ἐφήμερα μετέωρα ἀνατέλλουν κάθε τόσο στὸν καλλιτεχνικὸν ὄριζοντα γιὰ νὰ σβύσουν στὴ λήθη. Ἐδῶ ὅμως τὸ θέμα μας εἶναι ἄλλο: Γιατί ἀξιοκαλλίτερα στὴν Τέχνη νὰ οἰκειοποιεῖται τὴς ἀρχὲς μιᾶς κοινωνικῆς ἠθικῆς; Ἐδραιωμένης στὴς παραδομένες ἀξίες, δηλ. τὴς συντηρητικὲς ἀρχές, ἢ ἀντίστροφα μιὰ τέτλια κοινωνικὴ ἠθικὴ προσεταιρίζεται καλλίτερα τὸ διανοητικὸ πυρσὸ γιὰ τὴν καινηγορικώτερη ἐκικράτησή της; Βαδίζουν παράλληλα, ἀλλήλα ἐξαρτημένες, ἢ χωρὶς ἢ κοινωνικὴ πίστη μὲ τὴς καλλιτεχνικὲς ἀναζητήσεις;

Τὸ θέμα εἶναι τόσο πλατὺ καὶ γενικὸ, ποὺ θὰ γέμιζε ἕναν τόμο φρικτὰ ὀγκώδη, ἢ τοῦλάχιστο θ' ἀποτελεῖ ὡς τὸ ἀντικείμενον σειρᾶς διαλέξεων. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ βλέπω σὲ γενικὲς του γραμμῆς, εἶσαι θὰ προσπαθῆσω νὰ διατυπώσω τὴς σκέψεις μου, ὑπὸ τύπον δηλαδὴ κουβίντας μὲ τοὺς «Νέους Δρόμους» μὲ τὸν ἄξιο κάθε τιμῆς καὶ ἐπαίνου διευθυντῆ του κ. Ἀποστολόπουλο, καὶ μὲ τὸ ἐλεγκτὸ ἀναγνωστικὸ του περιβάλλον, ποὺ ἀποτελεῖ τοὺς ἐπιτελεῖς τῆς ὑπὸ τὸν Κυβερνήτην γενομένης στρουφῆς πρὸς τὰ μεγάλα ἰδανικὰ τοῦ Ἔθνους. Κ' εἶσαι θὰ μπορέσω νὰ περιοριστῆ περισσότερο μὲς στὸ Ἑλλαδικὸ πλαίσιο, μὲς στὴν ἀτμόσφαιρα ποὺ τὴν ἰδέει τῆς Ἐλευθερίας ἐλάμπρουνε τὸ φῶς τῆς «Πίστεις» καὶ τῆς «Πατρὶδος», κ' ὁ μέγιστος μας ὑμνητῆς τῆς στοὺς «στοχασμοὺς» του ἐτόνισε: «τὸ πάλημα ἅς ἔχη ἀσώματη ψυχὴ, ἢ ὅποια ἀπορρέει ἀπὸ τὸ Θεό».

Κατ' οὗτὸν τὸν τρόπο τὸ θέμα θὰ πάρῃ μιὰ σαφέστερη καὶ πιὸ συγκεκριμένη ἔκφραση. Ὁ ποιητῆς καὶ καλλιτέχνης στὴν Ἑλλάδα ἔχει ὑποχρεώσεις ἀπέναντι στὸ Ἔθνος του, ἢ μόνον αὐθόρμητες ὑπαγορεύσεις, κ' ἢ κατὰ συνέπειαν ἔχει δεσμεύσεις ἢ Τέχνη; Ἄς μὴ νομιστῆ πῶς μὲ τὴ μεταπολεμικὴν ἐξέλιξη τοῦ κόσμου, τὸ ζήτημα εἶμινε ἀνεξέταστο. Ἡ πρὸς τ' ἀριστερὰ ἀπότομη τροπὴ, εἶχε φυσικὸ ἀποτέλεσμα τὴν ἀντίστροφη πρὸς τὰ δεξιὰ κλίση, καὶ εἶναι ἐπόμενο ἢ παλιότερη Ματίλδη Σερᾶο μὲ πολλοὺς πιὸ νέους στὴν Ἰταλία νὰ παραβγαίνουν πιδὸς θὰ ἐπιδείξῃ τὰ συντηρητικώτερα ἔργα, ἐνῶ ἀπὸ τ' ἄλλο μέσος ὁ μπολσεβικὸς «Ἴσος δρόμος» ποὺ φιλοξενήθηκε κἀποτε καὶ ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ μας Θέατρο νὰ προκαγαυδίζῃ ἀπὸ σκηνῆς γιὰ τὴς ἀρχές του.

Ἀκολουθώντας τὴς σκέψεις τοῦ Ταιπε, ἢ Τέχνη στὴ συναλικὴ τῆς ἐκδήλωση πρέπει νὰ δένεται κάθε τόσο στὸ ἄρμα τῶν περιστάσεων. Ἄλλοτε θετικὰ, ὅπως ὁ ἑλληνικὸς κλασικισμὸς, ἄλλοτε ἀρνητικὰ, σὸν τοὺς ῥώσσους συγγραφεῖς τοῦ περασμένου αἰῶνα, ἄλλοτε καὶ τὰ δύο ὅπως ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος. Μὲ τὴ συμπτωματικὴ ὅμως ἐπισκόπηση τῶν ἐκδηλώσεών της, ἢ Τέχνη παρουσιάζει μόνον τὴν παθητικὴ τῆς ὑπόστασις. Τῆς λείπει τὸ ἀργίον, ἢ θεία δηλαδὴ καταγωγὴ τῆς, ποὺ καταφαίνεται στὸν Ὅμηρο, καὶ ποὺ ὁ Ἀριστοτέλης δικαιολογεῖ τὴν ἠθικὴ

τῆς ἐνεργητικότητος: «ἐπεὶ δὲ μιμοῦνται οἱ μιμούμενοι πράττοντας, ἀνάγκη δὲ τοῦτον: ἢ σπουδαίους ἢ φαύλους εἶναι».

Ἐσπελίνοντας τὸ νόημα τοῦ φιλοσόφου ἀτενίζουμε τὴν ἀρχέγονη τέχνη, ὡς μίμηση τῆς θείας καὶ ἀνθρώπινης μορφῆς, φρασμένη μὲ τὸν καιρὸ στὴν ὑπερέλεια μορφὴ τῆς Ὀρφικῆς παράδοσης. Κ' ἐνῶ λαξεύεται ὁ Παρθενώνας, παίρνει βαθμιαίως τὴς συστατικὰς τοῦ οὐρανοῦ τὸ θαῦμα τῶν αἰῶνων «ἢ Ἀττικὴ Τραγωδία».

Ἡ θεοκρατικὴ φύσις τῆς ἀληθινῆς τέχνης βεβαιεῖται οὐδὲν ἀπὸ τὸν νομικὸν μέτρον τὸν πιὸ ἀνθισμένο πολιτισμὸν. Στὴν Ἑλλάδα γονατίζουν γενεὲς ἐδραίων μπρὸς τὰ κ. ἀσπεδα τῶν ἀρχαίων Ναῶν, κ' ὑψόνονται στὴν Εὐρώπη ρυθμοὶ γοθικοὶ καὶ φλαμπαγιαν. κράμα εἰδωλολατρικῆς μυθικῆς καὶ χριστιανικῆς ἐπίδρασης. Ἡ μουσικὴ στὴ Γερμανία γεννιέται καὶ γιγαντίζεται μὲ τὴ θεοσέβεια τῶν Μπάχ καὶ Χαίντελ, ἐνῶ στὴ Δύση λειτουργικὲς μελωδίαι τῶν μεγαλήτερων μουσουργῶν διανοῦν τοὺς θόλους τῶν καθεδρικών τους.

Ἡ ἀνθρωπιστικὴ τέχνη ἀπὸ τὴς Πινδαρικῆς ὠδῆς καὶ τῶ πεντελικῶν μύθων ἐξέπεσε ἐξ αἰτίας τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ, καὶ ἐξέπασσε στὴν ἀρχὴ τοὺς ἀφελέστερους ἢ ρεαλιστικὴ τῆς βαλδραση. Ποιὸς ὅμως αἰσθητικὸς εὐσυνείδητος θὰ ἱκανοποιηθῆ ἀπὸ ἔργα ρεαλιστικά, ποὺ τοὺς λείπει ἢ διονυσιακὴ συγκίνηση; Πρὸ λίγων χρόνων ἄκουσα ἕνα ρωσσικὸ συμφωνικὸ ἔργο, «Τὸ χυτῆριο». Θαύμασα τὴ συνθετικὴν αἰξία. Ἡ ἐκικράτησις μὲ ὀρισμένα πνευστὰ τῆς ἀνθρώπινης κ' ριτορχίας πάνου σὲ δύνανται τῆς ὕλης κ' ἢ ἀνάλυσις αὐτοῦ τοῦ μυστήριου, εἶχε μεγάλο ἐνδιαφέρον. Τὸ χειρογράφου, ὅπως καὶ τὸν Στραβίνγκυ. Φεύγοντας ὅμως ἀιστάνθηκα κἀτι ἄδειο στὴν ψυχὴ μου. Κάπια ἀόρατη αὐτὴ μούλεγε μελαγχολικὰ Ὡστε ὅλο τὸ ἰδανικὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἢ κολὴ διεύθυνσις ἐνὸς Ἐργασταίου, ἢ μιᾶς Ἰσάπερας; Καὶ ἢ ἀπολυτρωτικὴ πάλη του μὲ τὴς αὐτὰς δύνανται; Καὶ ἢ ἠρωτικὴ εὐψυχία ποὺ φέρνει τὴν εὐθανασία; Καὶ ὁ ἀγῶνας κατὰ τῆς φαινομενικῆς του κατάστασις πρὸς τὴν ἐξύψωσις τῆς ἀτομικότητος σὲ σφαίρας τοῦ θείου;

Ἄν ὁ Δάνιης μὲ τὴν ποιητικὴν χάρις τοῦ Βεργίλιου ἐρεύνῃ τ' ἀποτελέσματα τῆς θείας ἐπιβολῆς στὸ ἀνθρώπινο γένος, ἂν ὁ Γκαίτε μὲ τὴν πανθεϊστικὴν του φυσιολατρία ἐδῶσε στὸν ἀνθρώπου τὴν ἠθικὴν τῆς θέσης μὲς στὸ περιβάλλον του, ἐδῶ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο τόπο εἴμαστε δεμένοι ἱστορικὰ καὶ φυσικὰ μὲ τὸ μυστήριον: «Μητέρα, μεγαλόψυχη στὸν κόπον καὶ στὴ δόξα, κ' ἂν τὸ κρυφὸ μυστήριον ζοῦν πάντα τὰ παιδιὰ σου σὲ λογισμὸ καὶ σ' ὄνειρο...».

Πάνου ἀπὸ τὸ λυκόφωτο τῆς Πτολεμαϊκῆς δυναστείας μελανόφτερη ἀπλώθηκε νύχτα αἰῶνων. Τὴν ἀθηναϊκὴν γλαύκα, διαδέχτηκαν κρωγμοὶ βαρβαρόφωνοι, κ' ἢ ἢ φυλὴ ποὺ δὲ φθάνει διπλὸς ὁ βίος τ' ἀνθρώπου γιὰ νὰ μελετήσῃ τὴ σοφία τῆς καὶ νὰ ἀποθανυμάσῃ τὴ δόξα τῆς, δεχότανε τὸ μοιραῖο τῆς πλῆγας. Ὁ θάνατός της εἶμινε ἀκλαυτος. Ἀλησμονήθηκε. Κι' ἅς μού ἀπαντήσῃ ἢ ἔθνοβιολογικὴ ἐπιστήμη. Ποιὸ θαῦμα τῆς ἐξανάδωσε τὸ ξύπνημα, διανοητικὸ στὴν ἀρχὴ, πραγματικὰ ὕστερα, ὥστε νὰ μολογήσουν οἱ ἐρευνητῆς τῆς πῶς μετὰ εἴκοσι τοῖς ἑκατονταστηρίδες ἕνας πυρῆνας στὸν ἴδιον τόπον καὶ ἀπὸ τὴς ἴδιαις ἱκμάδες ἐτραφῆκε γιὰ νὰ ξεβλαστήσουν τὰ καρποφόρα κλωνάρια τοῦ μέλλοντος; Τὸ μυστήριον! Σὲ θαμπῆς μαυρισμένες κακότεχνες παραστάσεις κ' εἰκονίσματα, ἀσβυστο τρεμόφυγος ἕνα καντηλάκι: «Ἐγὼ εἶμι τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν». Γύρω του τὸνειρο χουσεύφαινε τὰ φτερά του. Οἱ φλέβες χτυπούσαν μὲ τὸ ρυθμὸ τοῦ περασμένου. Κάτι κάστρα ποὺ ὁ ἥλιος ἀντανάκλους στὸ χαλκὸ καὶ στὸ χρυσάφι τους, προσημύαν γ' ἀγκαλιάσῃ τὸ γαλάζιο τῆς ἡμέρας. Καὶ νὰ τὸ λάβαρο, τὸ γαλάζιο τὸ σύμβολο ξεδιπλώθηκε ἀνεμίζοντας καὶ χαιρετίζει τὴν Ἀναγέννησις σήμερα.

Ἀπὸ τὸ θαῦμα ἐκείνο ὁ νοσηληνικὸς Παρνασὸς ἐγαλουχῆθηκε. Τὸ δημοτικὸ τραγούδι, τῶν Φεραίων οἱ παιᾶνες καὶ πλειάδες ποιητῶν, ἐσυνόδευαν ρυθμικὰ

τήν κραυγή της Έλευθερίας. Και το κοσμοϊστορικό αυτό γεγονός είνε τόσο πρόσφατο, πού ίσως να βρίσκεται ακόμη άνθρωπος πού να το πρόλαβε στις ημέρες του.

Στο διάστημα αυτό ενώ άλλοι λαοί φτιάνουν τον πολιτισμό τους σε πέντε και σε δέκα αιώνες, πρέπει να μολογήσουμε πώς ήταν αφύσικη ή δική μας βιασύνη. Τρέξαμε μόλις βγαλμένοι από τα σπάργανα να βαδίσουμε πλάι με τη Δύση και τη Μεσορῶπη. Κατορθώσαμε πολλά. Οί σημερινοί ξένοι άρχισαν να το άναγνωρίζουν. Τι κατορθώσαμε όμως στην Τέχνη;

Τόν καιρό πού ο φράγκικος πολιτισμός κυριαρχούσε στην Πόλη, άρχισε μιá πνευματική καλλιέργεια από τους υπόδουλους ακόμα λογίους μας επηρεασμένη από την ρωμαντική εποχή της δυτικής Ευρώπης. Ο εύκολος ρητορισμός συνηφασμένος με τους σκληρούς άγῶνες του Έθνους, δημιούργησε ως πούμε ένα σύστημα, μιá τάξη ποιητών δλοφυρομένων πού επιβλήθηκαν από τις περιστάσεις (ένῶ ή επτανησιακή ελληνική μουσα έμενε ακόμη κλεισμένη σι' άγγλοκρατούμενα σύνορα τη). Τους γνωρίσαμε στα σχολεία, και τους διαβάζουν και σήμερα, τα παιδιά μας. Έν τῷ μεταξύ όμως στην Ευρώπη έσβυνε τό νεφέλωμα του ρωμαντισμού, νέοι άστερισμοί μιás άχτινοβολούσαν από κεί πάνω ή Τέχνη έτρέπετο προς τη φυσική εξέλιχτική τροχιά της. Κι' αυτό έπρεσε στα μάτια του Ψυχάρη από τό Παρίσι, του Πάλλη από τη Λόντρα, του Χατζόπουλου και του Καμπύση από τη Γερμανία και με τό φωτισμένο μυαλό του έδῶ Παλαμά και των άλλων σηκώσανε ένα καινούργιο λάβαρο, για ν' άναστήσουν και την Έλληνική Τέχνη. Ο πατριωτισμός των άνδρων εκείνων, πού χτυπήθηκαν στην άρχή παρεξηγημένοι, και πού γνωρίσαμε κ' έμεις και δουλέψαμε κατόπιν μαζί τους με πίστη και μ' έπιμονή, καταύγαζε άκηλίδωτος τόν άττικό μας δρίζοντα. Τώρα τό νιώσαν όλοι και τους τιμήσανε. Πρίν και τριάντα πέντε χρόνια, ήταν αίσθητικοί, ή τερα γινήκανε «νέοι» (γινήκαμε κ' έμεις κάποτε γύρω από τό Νουμά «νέοι») και όπως ο κόσμος τρέχει στα καταστήματα νεωτερισμών, πετάχτηκαν τώρα ένα πλήθος νεώτεροι, μνημένοι στις καινούργιες λεγόμενες «αντιλήψεις περί Τέχνης», και σιγά σιγά έκτεδς από λίγες θέσεις, βρεθήκαμε προσπαθώντας να κάνουμε την τέχνη μίμηση της τέχνης άντι της ζωής και του κόσμου, να την κάνουμε σνομπιστική, ή να τη θέλουμε αποκλειστικό όργανο των μεταπολεμικών μας άριστοιρισμών (κι' αυτό για τη μόδα).

Κ' έτσι ή Ελλάδα με την ιστορία της και με τα όραία τους άθάνατα όνειρα ξεγράφτηκε από τις χορδές της σύγχρονης φόρμιγκας, κ' είδαμε ζωγράφους γεννημένους στους φωτεινούς κάμπους της Άττικής και στα χαοίμενα λειβάδια του Μωριά, να πλέουν σε άτμόσφαιρες βορείου πλάτους σε σκοτεινούς κ' ασύλληπτους συμβολισμούς και σ' όλες τις διαδοχικές τεχνοτροπίες χωρίς να γνωρίσουμε ακόμα έντελῶς καθαρό και άνεπηρέαστο τό ελληνικό μίγμα. Δέν είναι του παρόντος να ξετάσουμε τα αίτια του γρήγορου αυτού κατακυλίματος.

Έν τῷ μεταξύ όμως αυτός πού δουλεύει πρώτα για όλους μας κ' ύστερα για τόν εαυτό του, ο λαός, ή χαμπάρι δέν έπαιρνε από αυτή την κίνηση, ή την παρακολουθούσε με άπάθεια, κ' όσοι από τό λαό άναγκασμένοι άλλοι από ένστικτο άλλοι από τό κοινωνικό τους επίπεδο ζητούσαν να επικοινωνήσουν με τό έργο της Τέχνης, εκατάφευγαν στα ξένα για κάθε της εκδήλωση, τόση πολύ, πού τρέξανε να θαυμάσουν τελευταία έναν ξένο ζωγράφο, κ' αγάπησε και δούλεψε τό ελληνικό χρῶμα, δίχως να ξέρουν πώς θάβλεπαν έργα με ελληνικώτατον χαρακτήρα.

Κατόπιν απ' αυτά κατασταλάζει ή σκέψη μου στην άνάγκη να κοιτάξουμε όσοι μπορούμε κ' όσοι θα μπορούσαμε άγριο, να ξαναφέρουμε τόν Πήγασό μας προς τό δικά μας τό σύνορα. Οί διάφορες τεχνικές, οί συνθετικοί κ' άρμονικοί

κανόνες, πρέπει να πάρουν ένα περιεχόμενο βγαλμένο από την Έλληνική φύση και προπάντων την Έλληνική παράδοση. Μην πούμε πώς δέν έχουμε ύποχρέωση να τό κάνουμε. Η σύγχρονη κριτική παραπλανημένη μας άποτροβήξε από τό σπουδαιότατο αυτό καθήγον μας.

Υστερ' από τη γονιμότητα των δύο περασμένων, τό μπάσιμο του αιώνα μας χαιρετίστηκε από την νεκαντέντα. Οί μεταπαρνασιακοί έστειτ άρχισαν ν' άποσιρέφονται την φιλανθρωπία του ρεαλισμού και άπομονόνοντας να φτιάνουν ένα πουριτανισμό στην τέχνη. Και έτσι πρόβαλε τό δόγμα: «ή τέχνη δια την τέχνη». Πολύ συνέτειναν και οί συμβολιστικές τάσεις της Μεσορῶπης. Τα μεγάλα σύμβολα, ο μύθος, δώσανε τη θέση τους σε σκοτεινούς και αίνιγματικούς τύπους και σε γριφώδεις άλληγορίες. Το ποίημα, καταντούσε terra incognita. Θυμούμαι πού ρώτησα έναν νέο να μου εξηγήση μιá στροφή ποιήματός του, και δέ μόρσεσε: είχε ξεχάσει τό «έσωτερικό» της νόημα. Η άρχιτεκτονική και ή μουσική κάπως πιο συντηρητικά στην άρχή, οί εικαστικές όμως πιδ άνήσυχες από τη λογοτεχνία στις άναζητήσεις τους φρεουγίζην σαν ξεστοπισμένα σμήνη πουλιών γυρεύοντας κάπου να σταθούν. Και να πού σταθήκαμε κάπου στο άντιαισθητικώτερο μαρδκ της έποχής μας, στο λεγόμενο συρρεαλισμό.

Άργότερα λογαριάζω να μιλήσω γι' αυτή τη μόδα, αν και προβλέπω πώς θα περάση πιδ γρήγορα, από όσο χροιάζουμαι να βρω καιρό για ν' άσχοληθῶ με δαύτην. Ο πουριτανισμός π' άνέφερα κυρίως χροιαζότανε, για να σταθῆ ούδέτερος στα συγκρουόμενα κοινωνικά και πολιτικά συστήματα. Έτσι όμως, ξένος από τις δμαδικές συγκινήσεις των συνανθρώπων, άπαρητη της μεταφυσικής τελειότητας του υπερέραν, έπαρυσκευάζεν από τα στοιχεία του αισθητού κόσμου τό άμάλαμα της υποκειμενικής του έπιλογής. Στα σύννεφα νια δέν ένατένιζε. Η βουή κ' ο καπνός των άεροπλάνων του χαλούσαν την ήλουζιόν. Γι' αυτό οί πουριτάνοι της τέχνης άσκητεύσανε άκόμη, και περικλείονται στον εαυτό τους σαν ένα είδος βομβύκων αν όχι επιζημιών τουλάχιστον άνωφελών.

Και προκύπτει τό έρώτημα. Το όλο κοινωνικό συγκρότημα ενός τόπου κ' ενός καιρού επηρεάζεται από την τέττα διανοητική και καλλιτεχνική εξέλιξη, ή τούτη είναι άποτέλεσμα των γενικών ρευμάτων της κοινωνίας και της έπιστημονικής έρευνας; Οποιαδήποτε και αν είναι ή άπάντηση, όταν ένας λαός γυρίζει τό ρέμα, πού τόν κρασάσει στο χαμό, για να καλλισογηθῆ σε γονιμώτερο έδαφος, δέν μπορούν οί εργάτες του πνεύματος να μείνουν άμέτοχοι στη μεγάλη στροφή του.

Δύο άντιρρήσεις περιμένω: Πρώτα διι τό καλλιτεχνικό ταλέντο σαν έμφυτη ιδιότης δέν μπορεί να κατευθύνεται άπέξω. Άφήστε το έλεύθερο θα μου ειπουν. Ποιός όμως δέ θα παραδεχτῆ πώς ή τέχνη από τη διασκεδαστική της όψη (μίμοι, όρχηστρίδες, αθλητές, λαβιστές, γελωτικοιοί κ.λ.π.) μέχρι την εκάσημή της περσιπή (Όμηρος, Δάντης, Αίσώλος, Μιχαήλ Άγγελος, Μπατόβεν κ.λ.π.) σε κάθε της εκδήλωση άποβλέπει στο «μικρό» ή «μεγάλο κοινό», είτε άρχοντες είναι είτε φρουδάρχες, είτε ομάδες εύχενών, είτε πλήθη πολιτών φιλομούσων ή φιλοθεαμόνων. Και πάρετε παράδειγμα, ένα θεατικό έργο του Σίλερ, του πιδ άταίριαστου με την ιδιοσυγκρασία μας και τό χαρακτήρα της εποχής μας, ζωντανεμένο όμως από καλούς θετρίνου. Δέν θα γυρίση τό θέατρο, δέν θα χειροκροτηθῆ, δέν θα άνεβαστῆ πολλές φορές; Γιατι θέλουμε τό καινό ξένο από τις αισθητικές μας δονήσεις, και μās ίσχυαίνητους από τις μεταβολές του, τις γαρές του, τό πάθη του; Ο καλλιτέχνης; ζῆ μέσ' στο κοινό, κ' έχει πάντα την άνάγκη του. Του δίνει τη διανοητική του τροφή, όπως και τόν άμείβει ήθικά και υλικά άναλόγως με την άνταπόκριση των άμοιβαίων αισθητηρίων.

Άλλη άντιρρηση θα μου προβληθῆ: της πνευματικής έλευθερίας. Άς μην

ἀνησυχοῦν ὅμως οἱ κύριοι libre-penseurs. Τὰ σύνορα τῆς ἀλήθειας δὲν πρόκειται νὰ διαταράξῃ κανένα πολιτικὸ ἢ κοινωνικὸ σύστημα, ποῦ ὠρισμένες συνθήκες ἀναγκαστικὰ ἢ συμβατικὰ ἔχουν ἐπιβάλλει. Ἄκόμη λιγώτερο, ὅταν προέβχεται ἀπὸ τὴν ἀμυνα τοῦ λαοῦ, νὰ θεμελιώσῃ τὴν ὑπαρξὴ του πάνουσις ὠραῖες καὶ εὐγενικὲς του παραδόσεις.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι τὸ φαινόμενον, τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς αἰτίας, ποῦ κανεὶς σοφὸς δὲν ἔχει τὴ δύναμη νὰ προλάβῃ τὴν ἐνέργειά της, νὰ τὴ μεταβάλλῃ. Ἡ ἀλήθεια, γρονθοκοπιέται πολλὰς φορές, μεταξὺ τῶν διαφθῶν θεωρητικῶν οὐστημάτων, ὁ γεωμέτρης φέρνει μὲ τὸ νῆμα τῆς στάθμης κἀθετες στὸ ἐπίπεδο, ποῦ πρέπει νὰ εἶναι παράλληλες, καὶ ὅμως προσεκκινόμενες συναντῶνται στὸ κέντρο τῆς γῆς. Κι' ἂν γιὰ τὸν αἰσθητὸ κόσμον ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ εἶναι ὁ καρπὸς τῆς ἀνάγκης, ὁ ποιητῆς, ὁ μύστης κατὰ τοὺς ἀρχαίους, διαισθάνεται τὴν ἀλήθεια πέραν τοῦ αἰσθητοῦ καὶ σὲ τόπο καὶ σὲ χρόνον. Καὶ μὲ τὴ διαίσθησι αὐτὴ προχωρεῖ πρὸς τὴν ἀπικάλυψη, ποῦ φωτίζει τὸ ἔμψυχο περιβάλλον του καὶ τὸ ἀνυψώνει γιὰ τὸ μέγαλο του προσορισμό.

Ἄς ἀφήσουμε τίς κομπορημοσύνας. Ἄς δοιλέψουμε καλὰ τίς μορφές, ἄς ἐξευγενίσουμε τὴν ἀφθονη ματιέρα μας. Αὐτὸ δὲν εἶναι μικρὸ, οὔ ε εὐκόλο. Κι' ἄς μοῦμε πρωτοπόροι στὴ μεγάλη λεωφόρο τῆς Ἐθνικῆς ἀναγέννησης καὶ ἄς ἀλλαλάξουμε μαζὺ μὲ τίς γάτες, ποῦ δὲν μποροῦν νὰ ἐξηγήσουν τὰ αἷτια τῆς μέχρι τώρα φθοροποιοῦ ἀδιαφορίας μας.

ΣΤΕΦ. ΜΟΡΦΗΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Ἐῶα, πλᾶσμα ἀνυπόταχτο στὴ θεία προσταγή,
Σακφῶ, τραγοῦδι ἐρωτικὸ σὲ παναρμόνια λύρα
Πυθία, μοῖρας ἀγρυπνο μάτι Μαγδαληνῆ
ἀμαρτωλὴ μδλάκωβα τῆς μετανοίας μῦρα.

Φρύνη, τοῦ πόθου ρήγισσα, Ἀμαζόνα ἀντριωμένη,
τοῦ πόνου σύντροφη Ἀντιγόνη, Μαντόνα ἀγνή,
κι' ὅ,τι κιᾶν εἶσαι στὴ ζωὴ, γυναῖκα, εἶσαι πλασμένη
μάννας καρδιά, σπιτιοῦ χαρὰ κι ἀστείρευτη ἡδονή.

Κι ἀκόμα κἀτι ἀνείπωπτο, ποῦ δὲν ἔχει γραφεῖ,
ποῦ μόνο μέσα στῆς καρδιάς σου κρύβεται τὰ φύλλα
κ' ἀπ' τὰ βαθειὰ σκοτάδια τῆς ψυχῆς τὸ πιὸ βαθύ...
Γυναῖκα, Κίρκη, Μάγισσα, Σφίγγα, Σειρήνα, Σκύλλα,

Μ. ΚΑΛΟΝΑΙΟΣ

Ἡ ΟΣΙΑ ΦΙΛΟΘΕΗ ΚΑΙ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΤΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ ΕΚΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ

Διάλεξις τῆς Κυρίας ΜΑΡΙΑΣ Τ. ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΥ γενομένη
εἰς τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων τὴν 8ην Μαρτίου 1939.

Ὅπως καμμιά φορὰ εἰς τὸ βάθος ἐνὸς παλαιοῦ σεντουκιοῦ μένει ἐπὶ χρόνια λησμονημένον κάποιον παλαιὸν πολύτιμον κέντημα ἢ κανὲν περασμένης μόδας κόσμημα ἢ ὅπως, εἰς ἀπὸ χρόνον κλεισμένην ἀποθήκην εὐρίσκειται σκονισμένη καὶ περιφρονημένη παλαιὰ εἰκὼν, καὶ ἔξαφνα, ἕνα καλὸ πρωτὶ τὸ σεντουκι καὶ ἡ ἀποθήκη ἀνοίγεται ἀπὸ προσεκτικὰ καὶ γνωστικὰ χέρια, καὶ τότε τὸ παμπάλαιον κέντημα, τὸ κόσμημα, ἡ σκονισμένη εἰκὼν ἔρχονται εἰς τὸ φῶς καὶ ἀνακαλύπτεται ἡ ἀξία των καὶ τοὺς ἀποδίδεται ἡ περίβλεπτος θέσις ποῦ τοὺς ἤξιζε καὶ τὴν ὁποίαν τόσον καιρὸν ἐστερήθησαν.

Ἔτσι συνέβη καὶ μὲ ἕνα θησαυρὸν τῶν Ἀθηναίων, διότι βεβαίως θησαυρὸς ἀνετίμητος εἶναι μία μορφὴ ὑπερόχου γυναικὸς καὶ ἁγίας ὅπως ἡ Φιλοθέη. Ἐντελῶς παρεγνωρισμένη, λησμονημένη ἐπὶ αἰῶνας, μὲ μόνον ἕνα μικροσκοπικὸν δρομίσκον ποῦ φέρει τὸ ὄνομά της, ἡ Ἀθηναία ὁσία ἦτο εἰς τοὺς περισσοτέρους τελείως ἄγνωστος. Ὁ Σύλλογος τῶν Ἀθηναίων, ὅστις εἶχε τὴν καλὴν ἔμπνευσιν νὰ περισυλλέξῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ πᾶν ἱστορικὸν ἐνθύμιον τῆς πόλεώς μας ἀνέσους ἀπὸ τὴν λήθην καὶ τὴν ὁσίαν Φιλοθέην ὁ δὲ ἀκάματος γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου κ. Σκουζὲς καὶ ὁ ἐκ τῶν μαλῶν του καὶ νῦν πρόεδρος τῆς Κοινότητος κ. Μαλαματιανὸς εἶχον τὴν εὐγενῆ καὶ θαυμασίαν πρωτοβουλίαν νὰ τιμηθῇ ἡ ὁσία ὅπως τῆς ἀξιζοῦ καὶ νὰ δοθῇ τὸ ὄνομά της εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔμαρτύρησε καὶ ἀπέθανε καὶ εἰς τὴν κομπῆν ἐκκλησίαν τῆς ὁποίας τὰ ἔγκαϊνια ἔγινον πρὸ τίνος.

Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἀπεδείχθη Ἕλλην μίαν φορὰν πόσον σωστὰ λέγει ἡ λαϊκὴ παροιμία: Κάλλιον ἀργὰ παρὰ ποτὲ.

Μοῦ ἐφάνη ἐνδιαφέρον νὰ προσπαθῆσω νὰ σᾶς δώσω μίαν εἰκόνα ὅσην τὸ δυνατὸν πληρεστέραν τῆς γυναικὸς, ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἡ πρωτοπόρος τοῦ καλῶς ἐννοουμένου φρεμνισμοῦ, καὶ τοῦ περιβάλλοντος εἰς τὸ ὅποιον ἔζησε.

Αἱ Ἀθηναῖαι εἶχον τὴν τιμὴν ν' ἀναδείξουν πολλὰς διακρεπεῖς γυναῖκας, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα σπουδαίαν θέσιν κατέχει εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου μας.

Ἡ πρώτην πρῆσαι ν' ἀναφέρωμεν τὴν περίφημον Ἀθηναῖδα, τὴν κόρην τοῦ σοφοῦ Ἀροντίου, ἡ ὁποία ὑπὸ ῥωμαντικοτάτας περιστάσεις ἔγινε σύζυγος τοῦ αυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Θεοδοσίου ὑπὸ τὸ ὄνομα Εὐδοκία καὶ ἡ ὁποία ὑπῆρξε προσκάτις τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, πολλὰ ὑπὲρ τῶν συμπολιτῶν της πράξασα.

Κατόπιν ἔχομεν τὴν Εἰρήνην, ἡ ὁποία ἔγινε καὶ αὐτὴ αυτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου καὶ ἦτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της Ἀβόντος ἐβασίλευσε ἐπὶ μακρὰ ἔτη καὶ συνέδεσε τὸ ὄνομά της μὲ τὴν ἀναστήλωσιν τῶν εἰκόνων, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἀνεκηρύχθη ἁγία.

Ἄλλὰ καὶ τολιτὴ Ἀθηναία, ἡ Θεοφανώ, ἀνεψιὰ τῆς Εἰρήνης, ἐβασίλευσε εἰς τὸ Βυζάντιον ὡς σύζυγος τοῦ Σταυρακίου.

Ἀθηναία τέλος ἦτο καὶ ἡ περίφημος Βασιλὴ Σουλτάνα Κοζέμ, τῆς ὁποίας τὸ πραγματικὸν ὄνομα ἦτο Βασιλική, καὶ ἦτις, ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ της Μουράτ, ἐκυβέρνησε ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη τὴν τουρκικὴν αυτοκρατορίαν. Πολλὰ ἔκαμε ἡ Κοζέμ ὑπὲρ τῶν δευνοπαθούτων ὁμοειδῶν της, τὸ σπουδαιότερον ὅμως

είναι ότι κατώρθωσε να πείσει τὸν υἱὸν τῆς νὰ καταργήσῃ τὸ φοβερὸν παιδομάζωμα.

Εἰς τὰς Ἀθήνας λοιπὸν τὴν πατρίδα τῶσαν διασήμων γυναικῶν, ἐγεννήθη ἡ Φιλοθέη Μπενιζέλου. Οἱ γονεῖς τῆς ἦσαν εὐγενεῖς. Ἐἷας Μπενιζέλος ἤμας ἦδη περὶ τὸ 1420, ὁ δὲ πατήρ τῆς Ἀγγελος Μπενιζέλος ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως, ἀνὴρ λόγιος, τὸν ὁποῖον ὅμως δὲν πρόπει νὰ συγχέωμεν μὲ τὸν διδάσκαλον Ἀγγελον Μπενιζέλον, ὅστις ἔζητε ἕνα περίκου αἰῶνα ἀργότερα. Ἡ μητέρα τῆς ἔξ ἄλλου, ἡ Συρίγη, ἦτο καὶ αὐτὴ ἀπὸ εὐγενῆ οἰκογένειαν, Παλαιολογίαν. Ἰὸσον ἡ Συρίγη ὅσον καὶ ὁ σύζυγός τῆς ἦσαν ἄνθρωποι θεοφοβούμενοι καὶ ἐλεήμονες. Ἰδίως ἡ Συρίγη ἦτο ἐξαιρετικὰ φιλεύσπλαγχνος καὶ διεκρίετο διὰ τὴν εὐσέβειάν τῆς. Διηγοῦνται ὅτι ἐπειδὴ ἐπὶ πολλὰ ἔτη δὲν εἶχον ἀποκτήσει τέκνα τὰ ὁποῖα ἡ φιλόστοργος καρδιά τῆς ἐπεθύμη, ἀντὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ φάρμακα καὶ τὰς μαγείας ὅπως συνείθιζαν τότε, αὐτὴ περιωρίσθη νὰ προσεύχεται μὲ ὄλην τὴν ψυχὴν τῆς, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ εἰσακουσθῆ, καὶ νὰ παρακαλῆ τὴν Παναγίαν νὰ τῆς χρίσῃ—ὅπως εἰς τὰ παραμύθια—ἕνα παιδάκι. Καὶ τὸ θαῦμα ἔγινε. Κάποτε, ἐνῶ προσήχετο, ἀπενειμήθη καὶ αἴφνης βλέπει μέγα φῶς νὰ ἔξορχεται ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος καὶ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς. Ἡ Συρίγη ἔξυπνᾷ ἐκθαμβος καὶ περιχαρῆς: ἦτο βεβαία ὅτι τὸ ὄνειρόν τῆς ἐσθμαίνει καὶ αἰ καλόν.

Ἐφόντι μετ' ὀλίγους μῆνας ἀπέκτησε μικρὸν κόρον ἢ ὁποῖα—καθὼς εἰς τὰ παραμύθια—ἦτο ὄρατα, ἔξυπνη καὶ καλὴ, καὶ ἡ ὁποῖα ἐβαπτίσθη μὲ τὸ ὄνομα τῆς συζύγου τοῦ ἀρχαίου εὐεργέτου τῶν Ἀθηνῶν Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Ὀνομάσθη τὸ κοριτσάκι Ρήγιλλα, ἀλλὰ τὴν ἐφώναζαν χαϊδευτικὰ Ρεγούλαν, Ρεσούλαν καὶ Ρεβούλαν.

Ἡ ἡμερομηνία τῆς γεννήσεώς τῆς δὲν εἶναι ἐξημεριβωμένη, πάντως ὅμως εἶναι τὸ ἔτος 1622.

Σκοτεινὴ ἐποχὴ διὰ τοὺς ἀτυχεῖς Ἕλληνας! Μόλις εἶχον διαφύγει τὸν κίνδυνον τῆς γενικῆς σφαγῆς, ἣν εἶχε διατάξει ὁ Σουλτάνος Σελῆμ ὁ Α', δι' ὅσους δὲν ἤθελον νὰ γίνουν μωαμεθανοί. Καὶ τὴν μὲν ζωὴν τῶν Ἑσσηνίων τότε χάρις εἰς τὸν Βεζύρη καὶ τὸν Μουφτὴν οἱ ὁποῖοι ἠσθάνθησαν οἰκτον διὰ τοὺς ἀτυχεῖς χριστιανούς, ἐσκέφθησαν ὅμως ἴσως καὶ τοῦ φόρου καὶ θὰ ἔχονον διὰ τοῦ θανάτου τῶν. Αἱ ἐκκλησίαι ὅμως ἀνηρησάνθησαν καὶ μετεβλήθησαν εἰς τζαμιά. Τοῖς ἑπεγράφη δὲ μόνον ν' ἀνεγείρουν ξύλινα καὶ ταπεινὰ ἐκκλησιάκια.

Ἐν τούτοις ἡ μικρὰ Ρεγούλα περιβαλλομένη ἀπὸ τὴν στοργὴν τῶν γονέων τῆς, ἐμεγάλωνε μέσα εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν εὐσεβείας καὶ καλωσύνης. Ἔτσι τὸ κοριτσάκι αὐτὸ ἔδωκε πολὺ γρήγορα δείγματα ἐξαιρετικῆς εὐαισθησίας καὶ πρωτοφανοῦς ἀλτροῦς. Διηγοῦνται ὅτι πολλάκις ἐμοίραζε κρυφὰ τὸ φαγητόν τῆς εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ αὐτὴ ἔμενε νηπτική. Πολλάκις δὲ καὶ τὰ φορέματά τῆς ἔδιδε.

Μόλις δώδεκα ἔτων ἦτο ἤδη τὸ καμάρι τῶν Ἀθηνῶν καὶ περιζήτητος νόμφη. Ἄδῃ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐσπευδον οἱ γονεῖς νὰ ὑπανδρεύσουν τὰ κορίττα τῶν, ἐπειδὴ αἱ ἔγγαμοι ὀλιγωτέρους κινδύνους διέτρεχον ν' ἀρπαγοῦν καὶ κλεισθῶν εἰς κανὴν χαρῆμι, τὰ δὲ ἀγόρια πάλιν διὰ τοῦ γάμου ἀπέφευγαν τὸ παιδομάζωμα.

Δὲν ἦτο ῥόδιος ἡ ζωὴ τῶν χριστιανῶν τὰ χρόνια ἐκεῖνα!...

Πολλοὶ γαμβροὶ λοιπὸν παρουσιάσθησαν διὰ τὴν εὐμορφὴν κόρον τῆς Ἀθηναίου ἀρχοντος, ἀλλ' ἐκείνη δὲν ἤθελεν ν' ἀκούσῃ περὶ γάμου. Ὅλη ἡ ἐπιθυμία τῆς ἦτο ν' ἀφοσιωθῆ εἰς τὰ θεῖα καὶ εἰς τὴν ἐλεημοσύνην.

Τέλο, ἡ ἐπιμονὴ τῶν γονέων τῆς ἐνίκησεν τὴν ἀντίστασιν τῆς μικρᾶ κόρης καὶ θὰ ἦτο μὲν 14 ἔτων ὅταν ὑπανδρεύθη ἕναν νέον τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα καὶ ῥήματιν ἄγνωστον.

Ὁ γάμος αὐτὸς δὲν ὑπῆρξε καθόλου εὐτυχής. Ἀπὸ τὰ ἄλλα ποὺ γνωρίζομεν φαίνεται ὅτι ὁ σύζυγος δὲν ἐξετίμησε τὰ προτερήματα τῆς Ρεγούλας. Ἡ εὐσέβεια τῆς, ἡ εὐσπλαχνία τῆς δὲν τὸν συνκίνησαν καθόλου, ἴσως μάλιστα νὰ ἐξήγειραν τὴν ζηλοτυλίαν του καὶ τὴν ἀγανάκτησίν του.

Ὅπως δὴκατε ἡ σύζυγος τῆς Ρεγούλας ἦτο σκληρὸς καὶ ἀπάνθρωπος καὶ κακομετεχειρίζετο πολὺ τὴν νεαρωτάτην σύζυγόν του. Ἐκείνη δὲ ὡς μόνον κακαφύγιον εἶχε τὴν προσευχὴν.

Ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν δεσμόν αὐτόν, καὶ μετὰ τρεῖς ἔτη ἀπέθανε ὁ σύζυγός τῆς. Δὲν μᾶς φαίνεται διόλου παράξενον πῶς ἡ νεαρὰ χήρα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἠθέλησε οὐδεὶς νὰ σκεφθῆ καὶ περὶ δευτέρου γάμου.

Κρυφὸς πόθος τῆς ἦτο ἔκτοτε ὡς εἴκομεν ν' ἀφοσιωθῆ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν λατρίαν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὰς ἐλεημοσύνας. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ ἀγάπη τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς τὴν ἔκαμε ν' ἀναβάλλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τῆς. Ἐν ὅσῳ ἔξοῦσαν οἱ γονεῖς τῆς ἡ Ρεγούλα ἔμεινε κλησίαν τῶν διὰ νὰ τοὺς περιβίβλη μὲ τὴν στοργὴν καὶ τὰς περιποιήσεις τῆς. Μετὰ δέκα ὅμως ἔτη ὅτε ἐκείνοι ἀπέθανον καὶ ἔμεινε μόνη καὶ κυρία τοῦ ἑαυτοῦ τῆς, ἤρχισεν εὐθὺς νὰ θέτῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν πραγματοποίησιν τῶν ὁρίων τῆς.

Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν καλλίτερα τὴν Φιλοθέην καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἔργου τῆς πρόπει νὰ μεταφερθῶμεν εἰς τὰς Ἀθήνας τοῦ 16ου αἰῶνος καὶ νὰ μελετήσωμεν τὸ περιβάλλον εἰς τὸ ὁποῖον ἀντροσφῆ καὶ ἔζησε.

Τί ἦσαν αἱ Ἀθηναί τῆς ἐποχῆς ἐκείνη; Ἀμυδρὰν ἰδέαν βέβαια δύναται νὰ σχηματίσῃ ὁποῖος ἀγαπᾷ νὰ ἐντροπᾷ εἰς τὸ παρελθόν καὶ νὰ ὄνειροπολῆ διατρέχων τοὺς στενοὺς καὶ σκολινοὺς δρομίσκους τῆς Πλάκας. Ἐκεῖ σώζονται ἀκόμη μερικὰ καμπάλαια σπίτια τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς εἶναι μίμησις τῶν παλαιότερων. Διότι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς δουλείας δὲν εἶχον καταληφθῆ οἱ Ἀθηναῖοι—διότι καὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ τὸ κάμουν—ἀπὸ τὴν μανίαν τῆς κατεδαφίσεως καὶ ἀνοικοδομήσεως τῶν οἰκιῶν τῶν, ὅπως συμβαίνει τώρα, ὅποτε κινδυνεύει νὰ μὴ μείνῃ οὐδεὶς ἕνα ἀπὸ τὰ σπίτια ποὺ ἐγνωρίσαμεν ὅλοι, καὶ τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν τὸ περιβάλλον εἰς τὸ ὁποῖον ἐζήσαμεν καὶ ποῦ ἔδιδον ἕνα ἰδιαίτερον χαρακτῆρα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Εὐτυχῶς ἔχομεν τὰς ἀφηγήσεις τῶν ξένων περιηγητῶν οἱ ὁποῖοι πολυτιμότητος πληροφορίας μᾶς ἀφῆκαν.

Ἐνα ταξεῖδι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἦτο μικρὸν πράγμα: ἀπηρτίτο ὑπομονὴ μεγάλη καὶ ἐγκαρτέρησις καὶ σκληραγωγία ἀρκετὴ διὰ νὰ τὸ φέρῃ κανεὶς εἰς πέρας.

Τὸ μόνον μέσον συγκοινωνίας ἦσαν τὰ ἱστιοφόρα, τὰ ὁποῖα ἐχρηάζοντο πολλάκις ἑβδομάδας πολλὰς διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὸν Πειραιᾶ—ἂν ἐν τῷ μεταξὺ δὲν εἶχον συναντήσῃ πειρατὰς!

Ἐξ ἄλλου οἱ Σουλτάνοι, καχύποπτοι πάντοτε, παρενέβαλλον ἕνα σωρὸ δυσκολίας καὶ ἐμπόδια εἰς τοὺς ταξειδιώτας. Προσελάμβανον λοιπὸν τὰ ταξεῖδια τὸν χαρακτῆρα πραγματικῆς ἐκστρατείας μὲ πολυποικίλους ταλαιπωρίας καὶ παντοειδεῖς περιπετείας.

Ἐν τούτοις τὸ θέλημα τοῦ ὀνόματος τῆς ἀθανάτου Ἑλλάδος ἦτο τόσῳ μεγάλον ὥστε πολλοὶ ξένοι, ἰδίως ἀρχαιολόγοι, γάλλοι, ἀγγλοὶ καὶ γερμανοὶ, παρέβλεψαν τὰ πάντα διὰ νὰ ἔρουν τὴν εὐτυχίαν νὰ πατήσουν τὰ «ἱερὰ χώματα» καὶ νὰ προσκυνήσουν τὸν Παρθενῶνα.

(Εἰς τὸ προσεχὲς θὰ δημοσιεύσωμεν τὴν συνέχειαν καὶ τὸ τέλος τῆς διαλέξεως τῆς Κυρίας Μομφερράτου.)

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

(Κατά τὰς παραδόσεις τοῦ κ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ Γ. ΣΤΡΕΪΤ, δικηγόρου, Καθηγητοῦ εἰς τὴν Σχολὴν Βιομηχανικῶν Σπουδῶν.)

§ 6. ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

Ἐφοῦ ἤδη διεξήλθομεν τὴν καθόλου διαίρεσιν τοῦ Δικαίου, θὰ εἰσέλθωμεν νῦν, εἰς τοὺς καθ' ἕκαστα κλάδους αὐτοῦ ὡς πρώτην διάκρισιν τοῦ δικαίου ἔχομεν τὴν, εἰς Διεθνές, καὶ Ἐσωτερικόν, κοινύτην. Ἐκ δὲ τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου εὔρομεν ὡς ἀπορρέον μόνον τὸ Δημόσιον Διεθνές Δίκαιον, τὸ ὁποῖον ρυθμίζει τὰς μεταξὺ τῶν Πολιτειῶν σχέσεις.

Τι εἶναι Δημόσιον Δίκαιον, θὰ ἐξετάσωμεν λεπτομερέστερον, διεξερχόμενοι τὸ Ἐσωτερικόν Δίκαιον. Σήμερον θὰ ἤθελον νὰ σᾶς κατατοπίσω διὰ βραχέων, ἐπὶ τοῦ **Δημοσίου Διεθνoῦς Δικαίου**.

Δ.Δ.Δ. εἶναι τὸ σύνολον τῶν νομικῶν κανόνων οἵτινες ρυθμίζουν τὰς σχέσεις διὰ τὴν ἔκτασιν τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν Ἐπικρατειῶν, ὡς τοιοῦτων πρὸς ἀλλήλας. (1)

Διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τῶν ὁποῖον σᾶς ἔδωσα, ἀναγκαίως προὑποτίθεται ἡ ἐμφάνισις τῆς πολιτείας ὡς τοιαύτης δηλονότι ὡς νομικοῦ προσώπου Δημοσίου Δικαίου ἀσκοῦντος πολιτικὴν ἐξουσίαν, πρωτογενῆ, ὅπως λέγομεν, δηλαδή ἐξουσίαν ἣν αὐτὸ τοῦτο τὸ κράτος, θέτει δι' ἑαυτὸ, προερχομένην ἐξ ἴδιου δικαίου καὶ οὐχὶ δοτὴν (δευτερογενῆ). Ἐπειδὴ δὲ δικαίως θὰ σᾶς γεννηθῆ ἡ ἀπορία, διὰ τί γίνεται κεχωρισμένως λόγος περὶ τοῦ Δ.Δ.Δ., ἐφ' ὅσον, οὕτω ἐμφανίζεται τὸ Κράτος καὶ εἰς τοὺς ἄλλους κλάδους τοῦ Δημοσίου Δικαίου δηλονότι, Συνταγματικῶν κ.λ.π. παρέχω τὴν ἐξήγησιν διὰ τὸς κλάδους τούτους ἔχομεν, ἀφ' ἑνὸς μὲν, Πολιτείας, ἐννοουμένην ὡς ἀνωτέρω εἶπον καὶ ἀφ' ἑτέρου ἰδιώτην, εἰς τὸ ἐνῶ Δ.Δ.Δ. ἔχομεν δύο πολιτείας ὡς τοιαύτας, ἐμφανιζόμενας ὡς ὑποκειμένα δικαιώματων καὶ ὑποχρεώσεων.

Διὰ τὴν γέννησιν μιᾶς σχέσεως Δ.Δ.Δ. εἶναι ἀπαραίτητοι ὁρισμένοι προϋποθέσεις.

- α) Ὑπαρξίς δύο τοῦλάχιστον Πολιτειῶν.
- β) Ὑπαρξίς κοινότητος συμφερόντων.
- γ) Ἰσοτιμία τις, μεταξὺ τῶν Πολιτειῶν.
- δ) Πχρεμφερὲς ἐπίπεδον πολιτισμοῦ. (2)

Ἐνταῦθα ὀφείλω νὰ παρατηρήσω διὰ θεωρητικῶς δύο θὰ ἦσαν οἱ τρόποι τῆς Δημιουργίας Δ.Δ.Δ.

Πρώτον μὲν ὅταν θὰ ὑπῆρχε Πολιτεία ἰσχυροτέρα, δυναμένη νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησίν της εἰς μίαν ἄλλην Δεύτερον δὲ ὅταν διὰ κοινῆς συμφωνίας Πολιτειῶν, θὰ ἐτίθεντο ὁρισμένοι κανόνες ρυθμίζοντες τὰς σχέσεις αὐτῶν καὶ ἰσχύμενοι ὑπεράνω τοῦ ἑσωτερικοῦ αὐτῶν δικαίου.

Ἐννοεῖται διὰ μόνον εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν δυνάμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ καθ' ἑαυτὸ Δ.Δ.Δ.

(1) Σαφειάδης Μαθήματα Δ.Δ.Δ. 1937 σελ. 51.

(2) Πρὸς τοὺς ἀγρίους λαοὺς ἡ ὑπαρξίς σχέσεων Διεθνoῦς Δικαίου ἐκ μέρους μιᾶς πεπολιτισμένης χώρας εἶναι ἀδύνατος.

Ἄλλ' ἀκριβῶς ἔδω ἐγκείται ἡ δυσκολία ἡ συναντιωμένη εἰς τὸ Δ.Δ.Δ. Δηλαδή, τοῦ νὰ εὑρεθῆ, μία ἀρχὴ ἰσχυρμένη ὑπεράνω τῶν Κρατῶν ἡ ὁποία νὰ νομοθετῆ, νὰ δικάζῃ καὶ νὰ διαθέτῃ τέλος τὰ κατάλληλα ὄργανα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς. Ἐλλείπει δηλαδή, τὸ στοιχεῖον ἀκριβῶς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει αὐτὸ τοῦτο τὸ Κράτος εἰς τὰ σχέσεις τοῦ Ἐσωτερικοῦ Δικαίου, ἴδια εἰς τὰς πρὸς τοὺς ἰδιώτας σχέσεις, δηλονότι ἡ ἐξουσία τοῦ διατάσσειν καὶ ἐξαναγκάζειν εἰς τήρησιν τῶν ἐπιταγῶν τούτων.

(Π. Χ. προσωπικὴ κράτησις ὅσον ἀφορᾷ ἐκτέλεσιν ἀποφάσεων, Δικαστήριον ὅσον ἀφορᾷ ἐκδίκασιν, Νομοθετικὴ ἐξουσία) (3)

Βεβαίως αἱ δυσκολαὶ αὗται, δὲν πρόκειται νὰ μᾶς πείσουν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀναπτύχθῃ Δ.Δ.Δ. Ἡ δὲ οἱ πρωτοϊστορικοὶ λαοὶ (Ἀσύριοι, Βαβυλώνιοι, Φοίνικες, Αἰγύπτιοι) ἐγνώριζον ὠρισμένα στοιχεῖα τοῦ Δ.Δ.Δ. σχετικῶς πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τῶν ταξιδευόντων ἐμπόρων, τῆς ἀνταλλαγῆς ἀπεσταλμένων, τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς αἰχμαλώτων. Ἡ ἔδρασις μετὰ, τόσον τῆς κυριαρχίας τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, ὅσον καὶ ἰδίως τῆς Ρωμαϊκῆς Κοσμοκρατορίας, ἡχρήστευσαν τοὺς ἀνω κανόνες διότι τὰ Κράτη ταῦτα ἐπέβαλον μίαν ὠρισμένην εἰρηρικὴν τάξιν διὰ τῆς ἰσχύος των.

Κατόπιν διὰ τῆς διαλύσεως τῆς Ρωμαϊκῆς Κοσμοκρατορίας καὶ διὰ τῆς ἐξπλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἰδίως τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐνεφανίσθη πάλιν δυνάμις τις, ἥτις εἶθετο ὑπὲρ τὰς κρατικὰς ἐξουσίας καὶ ἐδημιούργει αὕτω ἐν ὅλον κανόνων διεπόντων ὠρισμένας σχέσεις μεταξὺ τῶν διαφόρων ἰσχυρῶν Πολιτειῶν (4)

Ἐφοῦ αἱ διάφοροι διενέξεις μεταξὺ τῶν Πολιτειῶν κατὰ τὸν μεσαιῶνα (π. χ. τριηκονταετῆς πόλεμος κ.λ.π.) ἐπέφερον μεγάλαις πλήγματι κατὰ τὰ τῆς ἰδέας τοῦ Δ.Δ.Δ., ἐνεφανίσθη τέλος, ὁ GROTIUS κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ὀνομασθῆ ὁ πατὴρ τοῦ νεωτέρου Δ.Δ.Δ., διακηρύξας τὴν ἐλευθερίαν τῶν θαλασσῶν διὰ τοῦ ἔργου του DE JURE BELLI AC PACIS καὶ πρῶτος συστήσας τὴν ἐννοιαν τῆς ὀυδετερότητος.

Οἱ κανόνες τοῦ Δ.Δ.Δ. διέπουν κατὰ μέγα αὐτῶν μέρος καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς διαίας μεταξὺ τῶν Πολιτειῶν σχέσεις (π. χ. ἐν πολέμῳ κανόνες τοῦ ἐρυθροῦ σταυροῦ καθορισθέντες διὰ τῆς συμφωνίας τῆς Γενεύης, ἀπόφαισις τῆς Χάγης περὶ μὴ χρησιμοποίησεως ὠρισμένων ὀπλων), δημιουργοῦντες ὠρισμένας ὑποχρεώσεις τῶν κρατῶν πρὸς ἀλλήλα ἐν πολέμῳ.

Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω διὰ, οἱ κανόνες αὗτοι δὲν παραμερίζονται πολλάκις οὔτε διὰ πάντοτε τηροῦνται ὑπὸ τῶν ἐμπολέμων Πολιτειῶν, ἀλλὰ ἡ παραβίασις αὕτω θεωρεῖται παντάπασιν ἀδικος καὶ ὡς ἔλλειψις ἠθικῆς, ἐπισύρουσα πολλάκις, ἀμέσους κυρώσεις (π. χ. ἔξοδος Ἀγγλίας εἰς τὸν παγκόσμιον πόλεμον ἐκ παραβιάσεως ὀυδετερότητος Βελγίου).

Ἰνωστὰ εἶναι προσέτι, τὰ πλήγματα τὰ ὁποῖα ὑπέστη τὸ Δ.Δ.Δ. ἴδια κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον, γνωστὰ εἶναι αἱ ὑπερβασίαι, τῶν ἰσχυρῶν λαῶν ἐναντι τῶν ἀσθενῶν (ἐπεισόδιον Κερκύρας, ἀνάμιξις ἐν Ἰσπανίᾳ), ἡ ἀποτυχία τοῦ Θεσμοῦ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν (Ἀθυσσηνικὸς πόλεμος, πόλεμος εἰς τὴν Ἀπὼ Ἀνατολήν) παρ' ὅλα ταῦτα πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ἀκραδάντως εἰς τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν χρησιμότητα τοῦ Δ.Δ.Δ., διότι ἡ συνήθης κατάστασις εἶναι ἡ εἰρηρικὴ διαβίωσις τῶν λαῶν πρὸς ἀλλήλους. Ἡ διατήρησις τῆς εἰρήνης πρὸς συμφέρον τῶν Πολιτειῶν καὶ ἡ πα-

(3) Σαφειάδης ὀρ. cit σελ. 9.

(4) A. Rivier, Lehrbuch des völkerrechts, 1899 § 3.

ροχή ούτω της δυνατότητας της ελευθέρως και ακωλύτου ανάπτυξεως του πολιτισμού είναι ο μεγαλειώδης και βασικός σκοπός του Δ.Δ.Δ.

Πηγαί

Αί πηγαί του Δ.Δ.Δ. είναι κυρίως δύο (5) α) αί συμβάσεις και β) τὰ έθιμα.

α) Συμβάσεις

Υπό ταύτας δέον ν' αντιληφθώμεν έγγραφους συμφωνίας μεταξύ δύο ή και περισσοτέρων Πολιτειών. Βεβαίως τὸ ὄνομα δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει. Δυνατὸν νὰ ὀνομάζωνται συνθήκαι, σύμφωνα συμβάσεις, δηλώσεις, πρωτόκολλα κ.λ.π. Ἡμεῖς κυρίως θ' ἀποβλέψωμεν εἰς τὸ ἂν διὰ τῆς συμβάσεως δημιουργεῖται κανὼν ἀντικειμενικοῦ δικαίου, γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος, ὅποτε ἡ σύμβασις ἀποτελεῖ πηγὴν τοῦ Δ.Δ.Δ. Τοιαύτας συμβάσεις γνωρίζετε πολλὰς, περιορίζομαι δὲ ν' ἀναφέρω τὰς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῆς Γενεύης, τὰς τῆς συνδιασκέψεως τῆς Χάγης τοῦ 1907 κ.λ.π. Ἀποκλειόμεν δὲν δὲν δηλονότι τὰς συμβάσεις ἐκείνας αἰτινες μεταξύ δύο Πολιτειῶν συναπτόμεναι ρυθμίζουν τὰ εἰδικὰ αὐτῶν συμφέροντα.

β) Ἔθιμα

Εἰς προηγούμενα μαθήματα σὰς ὠμίλησα περὶ τοῦ ἔθιμου ὡς μίᾳς τῶν πηγῶν τοῦ δικαίου γενικῶς. Τὰ γενικά ἐκεῖνα χαρακτηριστικὰ ἰσχύουν καὶ ἐν προκειμένῳ ἤτοι μακρὰ, ὁμοίμορφος, ἀδιάκοπος ἐφαρμογὴ κανόνος τινὸς τοῦ Δικαίου. Θὰ ἤδυνάμην ἀκόμη νὰ προσθέσω ὅτι ἀνάγκη ὁ κανὼν νὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν γενικῶς παραδειγμαμένην ἠθικὴν, διότι κανὼν μὴ σύμφωνος καὶ καταδικαζόμενος ὑπ' αὐτῆς. ὅσον δὴποτε μακρὸν χρόνον καὶ ἐὰν ἐφαρμάζεται, δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ κανὼνα δικαίου ὡς τέλος, καὶ ἡ πεποίθησις ὅτι ὁ ἐφαρμόζων τὸν ἔθιμικὸν κανὼνα ἀσχεῖ δίκαιον. Κλασσικὸν παράδειγμα ἐφαρμογῆς τῆς ὀρθῆς ταύτης ἀντιλήψεως, σὰς ἀναφέρω ὅτι κατὰ τὸν Παγκόσμιον πόλεμον, τὰ Ἀγγλικὰ δικαστήρια Λειῶν, ἠρνήθησαν πρὸς τιμὴν των νὰ ἐφαρμόσουν τὸν ἔθιμικὸν κανὼνα καθ' ὃν ἀπηγορεύετο εἰς τὸ μετὰ τῆς Ἀγγλίας ἐμπόλεμον κράτος ἢ τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ, νὰ ἐμφανίζωνται πρὸ τῶν Δικαστηρίων τούτων, πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν περιουσιακῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. (6) Ἐκτὸς τῶν δύο τούτων πηγῶν τὰς συμβάσεις καὶ τὸ ἔθιμον, ἄς θεωρῶ κυρίας, δύναμαι νὰ σὰς ἀναφέρω καὶ ἑτέρας βοηθητικὰς πηγὰς. Ἀποκαλῶ δὲ ταύτας βοηθητικὰς διότι προετοιμάζουσαι καταλλήλως τὸ ἔδαφος, διὰ τῆς δημιουργίας ὀρθῶν κρίσεων καὶ ἀντιλήψεων, ὁδηγοῦσι εἰς τὴν διὰ συμβάσεως ἢ διὰ τῆς δημιουργίας τοῦ ἔθιμου, ἐγκαθίδρυσιν κανόνος τινὸς τοῦ Δ.Δ.Δ.

Τοιαῦται εἶναι :

- 1) Ἡ νομολογία δηλ. αἱ ἀποφάσεις, τῶν διεθνῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων.
- 2) Οἱ ἐσωτερικοὶ νόμοι τῶν διαφόρων Πολιτειῶν.
- 3) Αἱ διδασκαλῖαι τῶν διεθναλόγων κ.λ.π. δηλονότι ἡ ἐπιστήμη τοῦ Διεθνούς Δικαίου.

Ἀφοῦ σὰς ὠμίλησα περὶ τῶν πηγῶν τοῦ Δ.Δ.Δ., πρέπει ἤδη νὰ σὰς κάμω κατανομὴν τινὰ τῆς ὕλης τούτου. Μία μεγάλη διαίρεσις τοῦ Δ.Δ.Δ. εἶναι εἰς τὸ ἐν

εἰρήνῃ καὶ ἐμπολέμῳ. Τὸ ἐν δηλονότι τμήμα ἀφορᾷ τὸν τρόπον, τὰ μέσα καὶ τὴν διαδικασίαν τῆς εἰρηνικῆς λύσεως τῶν διεθνῶν διαφορῶν, τὸ δ' ἕτερον ρυθμίζει τὰς ἐμπολέμους σχέσεις τῶν ἐπικρατειῶν πρὸς ἀλλήλας, διότι ὡς σὰς εἶπον προηγουμένως ἡ ὑπρῆξις τοῦ Δ.Δ.Δ. εἶναι τόσοσιν κναμφισθήτητος καὶ ἰσχυρὰ ὥστε ρυθμίζει καὶ αὐτὰς τὰς ἐμπολέμους σχέσεις τῶν ἐπικρατειῶν.

Τὸ Δ.Δ.Δ. ἐν εἰρήνῃ.

Τὰ εἰρηνικὰ μέσα τῆς λύσεως τῶν διεθνῶν (7) διαφορῶν δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς α) τὰ διπλωματικὰ καὶ β) τὴν διαιτησίαν.

Διὰ τοῦ θροῦ διπλωματικὰ μέσα πρὸς ἐπίλυσιν τῶν διεθνῶν διαφορῶν εἰδικώτερον περιλαμβάνομεν.

1) Τὰς ἀμέσους διπλωματικὰς ἐνεργείας μεταξύ τῶν κυρίως ἐνδιαφερομένων Πολιτειῶν, αἰσθητότε καὶ ἂν εἶναι τὰ πρόσωπα ἅτινα ἐνεργοῦσι ταύτας (οἶον Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν, πρέσβεις, πληρεξούσιοι Ὑπουργοί, ἑκτακτοὶ ἀπεσταλμένοι κ.λ.π.). Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον καὶ ἀπλούστερον μέσον, σὰς ἀναφέρω δὲ παράδειγμα πρόσφατον, τὸ ὁποῖον ἐξήραμεν ὄλοι, τὴν συμφωνίαν δηλαδὴ τοῦ Μονάρχου.

2) Συνδιασκέψεις, συνέδρια. Συνήθως ταῦτα συγκροτοῦνται ἀπὸ ἀντιπροσώπων πλειόνων Πολιτειῶν. π. χ. Τὸ συνέδριον τῶν Παρισίων τοῦ 1856, τὸ ἐπακολούθησαν τὸν Κριμαϊκὸν Πόλεμον, τὴν συνδιάσκεψιν τῆς Ἀλγεσίρας τοῦ 1906 δι' ἧς ἐκανονίσθη τὸ μέχρι τοῦ μεγάλου πολέμου καθεστῶς τοῦ Μαρκόου, ἐν μέρει δὲ καὶ τὸ Βελγικὸν Σύμφωνον.

3) Τὰς ἀγαθὰς ἐνεργείας: ἤτοι τὴν μετὰ πρόσκλησιν ἢ καὶ ἀνευ προσκλήσεως φιλικὴν ἐπέμβασιν τρίτης Ἐπικρατείας παρὰ ταῖς Κυβερνήσεις τῶν διεστώτων κρατῶν.

4) Τὴν μεσολάβησιν, εἴτε ἐπικρατείας τινος, ἢ καὶ ἀπλῶς ἐξεχούσης προσωπικότητος. Τὸ μέσον τοῦτο ἐμοιάζει πρὸς τὰς ἀγαθὰς ἐνεργείας ἐφ' ὅσον ἀμφότερα σκοπὸν ἔχουν τὴν εἰσῆγησιν διὰ τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς καὶ οὐχὶ τὴν δικαστικὴν λύσιν αὐτῆς, διαφέρουν ὅμως διότι ἐπὶ μὲν τῶν ἀγαθῶν ἐνεργειῶν, ὁ ποιούμενος ταύτας ἀρκεῖται ὑποδεικνύων δάσιν συνεννοήσεως, ἐνῶ ὁ μεσολαβῶν ὑποδεικνύει τὴν κατ' αὐτὸν ἐπιβαλλομένην λύσιν τῆς διαφορᾶς.

Κλασσικὸν παράδειγμα, εἶναι ἡ μεσολάβησις τοῦ Πάπα Λέοντος XIII, κατὰ τὴν Ἰσπανογερμανικὴν διαφορὰν ἐπὶ τῶν Καρολίνων νήσων. (1885) (8)

5) Διεθνῆς ἐξεταστικαὶ Ἐπιτροπεῖαι.

Αὗται κυρίως ἐμφανίζονται οὐχὶ κυρίως εἰπεῖν πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν λύσιν τῆς διεθνούς διαφορᾶς, ἀλλὰ πρὸς ἐξακρίθωσιν ἀμφισβητούμενων πραγματικῶν περιστατικῶν, μετὰ τὴν ἐξακρίθωσιν τῶν ὁσίων ἢ λύσεις τῆς διεθνούς διαφορᾶς εὐκόλυνται κατὰ πολὺ.

Οὕτω μεταξύ Ρωσίας καὶ Ἀγγλίας προσέκλήθη κατὰ τῷ 1904 σπουδαία διαφορὰ διότι ὁ Ρωσικὸς στόλος ἐκλαβὼν ἀγγλικὰ ἀλιευτικά, ὡς Ἰαπωνικὰ τορπιλλοδόλα (ἤτο τότε ἡ Ρωσία ἐμπόλεμος πρὸς τὴν Ἰαπωνίαν) ἐβομβάρδισε ταῦτα. Συνεστήθη τότε ἐξεταστικὴ ἐπιτροπεῖα πρὸς ἐξακρίθωσιν τοῦ δυνατοῦ τῆς ὑπάρξεως εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο Ἰαπωνικῶν τορπιλλοδόλων.

Ἀποδειχθέντος τοῦ ἐσφαλμένου τῆς τοιαύτης Ρωσικῆς ἀντιλήψεως, ἡ Ρωσία ἐπλήρωσε 60.000 λιρῶν ὡς ἀποζημίωσιν τῶν παθόντων. (9)

(5) G. Scelle, Précis de Droit des gens, 1932 σελ. 298.

(6) Σφεριιάδης OP. cit. σελ. 43 καὶ Basdevant et Fauchille εἰς Jurisprudence en matière des prises 1915 σελ. 129.

(7) I. Σπυροπούλου Δημ. Δίκαιον 1933 σελ. 198

(8) Σφεριιάδης, Μαθήματα Δ.Δ.Δ. 1929 Τομ. II σελ. 131.

(9) Σφεριιάδης Τομ. II σελ. 17

Περαιτέρως διὰ βραχέων τὴν πρώτην κατηγορίαν τῶν εἰρηνικῶν μέσων πρὸς λύσιν τῶν διεθνῶν διαφορῶν, εἰσέρχομαι εἰς τὴν δευτέραν τοιαύτην μᾶλλον δικαστικοῦ χαρακτήρος, καὶ δὴ:

1) Διαιτησία.

Τοιαύτη ὑπόκειται ὁσάκις, «*διαφορὰ μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων Ἐπικρατιῶν λύεται δι' ἀποφάσεως ἐνὸς ἢ πλειόνων προσώπων, καλουμένων διαιτητῶν, ἐπιλεγόμενων ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων Πολιτειῶν, αἰνῶς καὶ ἀναλαμβάνοντων τὴν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐνδοθησομένης ἀποφάσεως.*»

Προϋποτίθεται ἀναγκαιῶς ἡ ὑπογραφή σχετικοῦ συνυποσχετικοῦ μεταξὺ τῶν πολιτειῶν καθορίζοντος τοὺς ὅρους καὶ τὰς λεπτομερείας, ὡς καὶ τὸ ἐφαρμοστέον δίκαιον ὑπὸ τῶν διαιτητῶν. Δύναμαι ἐνταῦθα νὰ σᾶς ἀναφέρω πλείστα παραδείγματα διαιτητικῆς λύσεως τῶν διεθνῶν διαφορῶν, περιορίζομαι ὅμως νὰ μνημονεύσω τὰ κυριώτερα ὡς π. χ. τὴν διαιτησίαν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀγγλίας ἐν σχέσει πρὸς τὸ γνωστὸν ἐπεισόδιον τοῦ Παισιφίκου, καὶ διαιτησίαν τῆς «Ἀλαθάμας» μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας παραβιάσεως τῶν ἀρχῶν τῆς οὐδετερότητος ἐν τῷ πολέμῳ μεταξὺ Βορείων καὶ Νοτίων, τὴν Διαιτησίαν τῆς Καζαμπλάνκα μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας κ.λ.π.

2) Διεθνῆ Δικαστήρια.

Ἐδῶ κυρίως ἐνδιαφέρει ἡμᾶς τὸ διὰ τοῦ συμφώνου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἰδρυμένον Δικαστήριον τῆς Διεθνῆς Δικαιοσύνης. Τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ 15 δικαστῶν ἐξ ὧν οἱ 4 ἀναπληρωματικοί. Οὗτοι ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Συνελεύσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν κατὰ πολύπλοκον διαδικασίαν ἐξασφαλίζουσαν τὴν ἀνάλογον συμμετοχὴν τῶν Πολιτειῶν. Τὸ Δικαστήριον ἐδρεύει ἐν Χάγη, εὐρίσκειται δὲ ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων ἐννέα τοῦλάχιστον μελῶν, εἶναι δὲ ἀρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν διαφορῶν δημιουργημένων μόνον μεταξὺ Πολιτειῶν, ἐντεθῆν συνάγεται δὲ ἰδιώτης δὲν δύναται νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ Δικαστήριον τοῦτο. Τὸ Δικαστήριον τοῦτο ἐφαρμόζει 1) τὰς διεθνεῖς συμβάσεις τὰς καθορίζουσας κανόνας τοῦ Δ.Δ.Δ. 2) τὸ διεθνὲς Ἔθιμον 3) τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου τὰς παραδειχθέντας ὑπὸ τῶν πεπολιτισμένων Ἐπικρατιῶν καὶ 4) τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς γνώμας τῶν διακεκριμένων δημοσιολόγων.

Τὸ δικαστήριον τοῦτο ἐξέδωσε πλείστας ἀποφάσεις ἐπὶ σοβαρωτάτων ζητημάτων, ὡς ἡ ὑπόθεσις τῆς συγκρούσεως τοῦ Γαλλικοῦ πλοῦ «LOTUS» πρὸς τὸ Τουρκικὸν «BOZ—KOURT» (1926), ἡ διαφορὰ μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ Ἑλλάδος ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς ἀπαιτήσεις ἐκ τῆς συνθήκης τοῦ Νεϊγὺ κ.λ.π.

Τὸ Δ.Δ.Δ. ἐν πολέμῳ

Δυστυχῶς, οἱ λαοὶ δὲν ἐφθασαν ἀκόμη εἰς τὸ ἐπίπεδον ἐκεῖνο τοῦ πολιτισμοῦ τὸ ὅποιον θὰ ἐπέτρεπεν τὴν διαρκῆ εἰρηνικὴν διαβίωσιν, ἡ δὲ εἰς, πλέον ἢ ἀπαξ, ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ρύθμισιν τῶν διεθνῶν σχέσεων, σκορπίζουσα τὴν καταστροφὴν, τὴν ἐρήμωσιν καὶ τὴν φρίκην.

Οὕτω ἐμφανίζεται ὁ πόλεμος ἥτοι ἐνοπλος ρήξις μεταξὺ δύο ἐπικρατιῶν, ὧν ἕκαστη προσπαθεῖ νὰ ἐπιβάλῃ διὰ τῶν ὁπλῶν τὰς ἀπαιτήσεις τῆς. Τοῦ πολέμου προηγείται σήμερον ἡ κήρυξις αὐτοῦ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἔλκουσα τὴν καταγωγὴν ἣτις περιβάλλεται δύο μορφᾶς.

α) Τύπον ἀπολύτως, σαφῆ καὶ ρητὸν περιλαμβάνοντα τὰ αἷτια τοῦ πολέμου καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν κήρυξις πολέμου Ἑλλάδος—Τουρκίας (1912).

β) Τύπον τηλεσιγράφου καθορίζοντος τὰς ἀπαιτήσεις μιᾶς Πολιτείας κατ' ἄλλης καὶ καθορίζοντος εἰσέτι τὸν χρόνον πρὸς ἰκανοποίησιν αὐτῶν, ἀμα τῆ ἐκπνοῇ τοῦ ὁποίου ἔρχονται αἱ ἐχθροπραξίαι (π. χ. τὸ τηλεσίγραφον τῆς Αὐστρουγγρικῆς Μοναρχίας πρὸς τὴν Σερβίαν τὸν Αὐγούστου τοῦ 1914).

Ἐννοεῖται δὲν ἔλλειπουν παραδείγματα ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν ἀνευ οὐδεμιᾶς κηρύξεως, ὡς ὅλοι γνωρίζομεν τὰ ὅποια ἕως οὐδόλω; μεταδύλλουν τὴν ἐννοιαν τοῦ πολέμου.

Ἀποτελέσματα τοῦ πολέμου.

1) Ἀνάκλησις τῶν ἀμοιβαίως διαπεπιστευμένων προξενικῶν καὶ πρεσβευτικῶν ἀπαλλήλων καὶ Ἀρχῶν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τῶν ἐμπολέμων, ἀναλαμβάνουσιν οὐδέτερα κράτη. Οὕτω κατὰ τὸν Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1897, ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία καὶ Ῥωσία ἀνέλαβον τὴν προστασίαν τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων ἡ δὲ Γερμανία τῶν ἐν Ἑλλάδι Τούρκων.

2) Θεωροῦνται ὡς ἀτομήσασαι αἱ πολιτικῆς φύσεως συνθήκαι οἷον π. χ. ἐμπορικαὶ ἀνταλλαγῆς, ζωνῶν ἐπιρροῆς, τελωνειακαὶ καὶ ἐν γένει συνθήκαι πάσης φύσεως μεταξὺ ὁμοῦ τῶν ἐμπολέμων κρατῶν, διότι ὡς γίνεται εὐκόλως νοητὸν δὲν θίγονται αἱ μεταξὺ ἐμπολέμων καὶ τρίτων συνθήκαι, ὡς καὶ αἱ συλλογικαὶ συμφωνίαι, καίτοι κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον, παρὰ τὸ γεγονός δὲ ἡ οὐδετερότης τοῦ Βελγίου εἶχε συλλογικῶς ἐγγυηθῆ, παρεβιάσθη ὑπὸ τῆς Γερμανίας.

Ἐισερχόμενος ἤδη εἰς θεσμοδότην εἰδικώτερον ἀφορῶντας τὸν πόλεμον καὶ δὴ τὸν κατὰ ξηρὰν πόλεμον, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ τῆς διακρίσεως ἢ τὸ Δ.Δ.Δ. ἐπιχειρεῖ μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων καὶ τοῦ λεγομένου ἀμάχου πληθυσμοῦ. Οὕτω κατ' ἀρχὴν τοῦ Δ.Δ.Δ. ὡς ἐνοπλοὶ δυνάμεις ἀναγνωρίζονται οἱ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν κακικὸὶ στρατοὶ, αἱ ἀφροδρεῖαι, αἱ ἐθνοφρουραὶ καὶ πάντα τὰ ὀργανωμένα ἐθελοντικὰ σώματα. Κατὰ συνέπειαν μόνον κατ' αὐτῶν περιορίζεται ἡ ἐνοπλος δράσις, καταδικαζομένων τῶν κατὰ τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ προσβολῶν.

Τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου ἐν τῇ προσπαθείᾳ ὅπως καταστήσῃ κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρωπικωτέραν τὴν ἀλληλοσφαγὴν, κινεῖται εἰς τὴν χρῆσιν ὑπούλων μέσων ἐν τῷ πολέμῳ π. χ. δηλητηρίασιν ποταμῶν, τροφῶν, μέτρα εἰς τὰ ὅποια δὲν ἐδίστασε νὰ προῆθῃ ἡ Βουλγαρία κατὰ τὸν κατ' αὐτῆς πόλεμον ἡμῶν τοῦ 1913. κ.λ.π. ἀνακηρύσσει τὸ σεβαστὸν τῆς ζωῆς τῶν αἰχμαλώτων ἢ τῶν ἐκουσίως παραδοθέντων τῶν ἐχθρῶ ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν ἐξαιρετικῶν καταστρεπτικῶν πολεμικῶν μέσων ἀκτινῶν, ὠσμίνου εἴδους βλημάτων, ἢ ἀερίων κ.τ.λ. Καὶ πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι καίτοι ἐν ταῖς λεπτομερείαις ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὸν μεγάλον πόλεμον, κρούσματα ἀνηκούστου θηριωδίας καὶ καταφύρου παραβιάσεως τῶν κανόνων τοῦ Δ.Δ.Δ. καὶ αὐτῶν τῶν ἀπαγορεύσεων τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, οὐδὲν ἤττον ταῦτα παρέμειναν μεμονωμένα δύναται δὲ νὰ λεχθῆ ὅτι ὁ πόλεμος οὗτος σημεῖοι στροφῆν ἐπὶ τὸν σεβασμὸν τῶν ἐκ τοῦ Δ.Δ.Δ. ἀπορρευσῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἐμπολέμων.

Ὁ δομικὸς χαρακτὴρ καὶ αἱ πολιτικαὶ ἀπετέλεσαν ἐπίσης ἀντικείμενον μελέτης τοῦ Δ.Δ.Δ. καθορίζοντος τὸ ἀθέμιτον τοῦ πρώτου κατ' ἀνυπερασπίστων ἢ ἀνοχυρῶτων πόλεμον, καὶ τὴν προϋπόθεσιν τοῦ δευτέρου τελούσης ὑπὸ τὴν αἴρεσιν τῆς ἐλευθέρως ἐξόδου τῶν ἀμάχων ἢ οὐδετέρων προσώπων.

Ὀλίγα ἀκόμη θὰ προσθέσω περὶ τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν τραυματιῶν πολέμου πρὶν ἢ ἐσελθεῖν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν κανόνων τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου. Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐλαμβάνετο πρόνοια περὶ τῶν αἰχμαλώτων καθιερούμενα τοῦ σεβασμοῦ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐφ' ὃν οὗτοι ἠθέλον τῆρησθαι τοὺς εἰς τοὺς αἰχμαλώτους ἐπιβαλλομένους περιορισμούς, δηλονότι παραμονὴν ἐν ὠρισμένοις χώροις, συμμόρφωσιν πρὸς τοὺς περὶ αἰχμαλώτων κανονισμοὺς τῆς πολιτείας καὶ λοιπά. Εἰδικωτέρων

πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἔλαβεν ἢ σύμβασιν τῆς Χάγης τοῦ 1907 διὰ τῶν ἀρθρῶν 14 ἕως 16 προβλέπουσα περὶ τῆς καθόλου τύχης τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῆς ἰδρύσεως γραφείου πληροφορειῶν περὶ αὐτῶν. Χαρακτηριστικὸς ἐν προκειμένῳ εἶναι ὁ ἰσχύων θεσμὸς τῆς ἀκελευθερώσεως τῶν αἰχμαλώτων ὑπὸ τὸ ὄρον ὅτι οὗτοι παρέχουν τὸν λόγον τῆς τιμῆς των, ὅτι δὲν θὰ ἀναμιχθῶσιν πλέον εἰς ἐχθρικὰς πράξεις. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς τραυματίας πολέμου ἀφορμὴν εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ εἰδικὴν πρόνοιαν, ἔδωκεν ὁ ἱατρὸς HENRY DUNANT διὰ τοῦ βιβλίου του «Ἀναμνήσεις τοῦ Σολφερίνου» ὠρμηθεὶς καὶ αὐτὸς εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ βιβλίου τούτου ἐκ τοῦ θεάματος τῶν θνησκόντων ἄνευ περιθάλψεως πολεμιστῶν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Σολφερίνου διαρκούντος τοῦ Γαλλοαυστριακοῦ πολέμου τοῦ 1859. Εἰδικὴ περὶ τῶν τραυματιῶν πρόνοια λαμβάνεται ἐπίσης διὰ τῆς συνθήκης τῆς Χάγης τοῦ 1907. (11) Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ δίκαιον τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου καὶ δὴ ὅσον ἀφορᾷ τὴν κήρυξιν καὶ τὰς συνεπείας αὐτοῦ, οὐδὲν ἔχω νὰ παρατηρήσω διάφορον τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων. Ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ ἐξετάσω δι' ὀλίγων θεσμοῦς τινὰς ἰδιαιτέρους τοῦ δικαίου τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου. Καὶ πρῶτον:

Ἐπιδρομὴ καλεῖται ἡ συμμετοχὴ ἐμπορικῶν πλοίων ἐξωπλισμένων εἰς τὰς ἐχθροπραξίας πρὸς ἴδιον συνήθως ὄφελος. Ὁ θεσμὸς ἦτο συνηθέτερος ἄλλοτε. Τοιοῦτος ἐπιδρομεὺς ὑπῆρξεν ὁ περίφημος Λάμπρος Κατωῶνης ἐφωδιασμένος μὲ τὰ λεγόμενα «ῥύσια γράμματα» (lettres de course) ἐκ μέρους τῆς Αὐτοκρατορίας Αἰκατερίνης τῆς Ρωσίας καὶ δράσας ἐν τῇ Ρωσοτουρκικῇ πολέμῳ τοῦ 1779. Ἐπίσης ἐπιδρομὴν ἦσκει καὶ ἡ περίφημος «Ἀλαβάρμα» περὶ ἧς σὰς ὠμίλησα εἰς προηγούμενον μάθημα. Κατηγγήθη ρητῶς διὰ τῆς δηλώσεως τῶν Παρισίων τοῦ 1855.

Δεύτερον: **Ἐξοπλισμὸς τῶν πολεμικῶν πλοίων.** Περὶ τούτου εἰδικὴ πρόνοια ἐλήφθη διὰ τῆς ἐν Γάνδη συνόδου τοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου καθωρισάσης λεπτομερῶς τοὺς ἔρους καὶ προϋποθέσεις τῆς χρήσεως τῶν τορπιλλῶν καὶ ναρκῶν, διατάξεις ὅμως μὴ τηρηθεῖσαι παρ' ὄλων σχεδὸν τῶν ἐμπολέμων κατὰ τὸν μεγάλον πόλεμον, ὅποτε αἱ θάλασσαί ἦσαν ἐγκατεσπαρμέναι μὲ νάρκας.

Εἰς τὸ κατὰ θάλασσαν Δ.Δ.Δ. ἐμφανίζεται ἰδιοπροσία τις σχέσιν ἔχουσα πρὸς τὴν τύχην τῆς κατὰ θάλασσαν ἰδιωτικῆς περιουσίας. Καίτοι κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ROUSSEAU, ἡ τοιαύτη περιουσία δεόν νὰ εἶναι ἀπολύτως σεβαστή, ἐφ' ὅσον ὁ πόλεμος δὲν διεξάγεται μεταξὺ ἰδιωτῶν ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῶν ὀργανωμένων Πολιτειῶν, παρὰ τοῦτο, λέγω, ἐν τῷ δικαίῳ κρατεῖ ἡ ἀρχὴ καθ' ἣν ὁ ἐμπόλεμος δικαιούται νὰ κατὰσχῃ καὶ δημεύσῃ πᾶν ἐχθρικὸν ἰδιωτικὸν σκάφος, καὶ πᾶν τοιαύτης φύσεως ἐμπόρευμα, κηρύσσων ταῦτα, λείαν πολέμου. Εἶναι τοῦτο χαρακτηριστικὸν ὅπερ κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην διακρίνει τὸ δίκαιον τοῦ κατὰ ξηρὰν πολέμου, ἀπὸ τοῦ τῆς θαλάσσης. (12) Τὰς παντοίας φύσεως ἀμφισβητήσεις ἐπιλύουσιν, συνήθως μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐχθροπραξιῶν, εἰδικὰ δικαστήρια, τὰ καλούμενα «Συλοδικεῖα», ἰδρυόμενα ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἢ καὶ διαρκῆ, ὡς παρ' ἡμῶν τὸ λειτουργήσαν κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους δυνάμει τοῦ νόμου ΔΡΜ' 1911 «Διοικητικὸν Δικαστήριον Λειῶν».

Ἐπάναγκες κρῖνω ἀκόμη, ἕνα διὰ βραχείων, σὰς ὀμίλησά περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν οὐδετέρων ἀπέναντι τῶν ἐμπολέμων ἐν τῷ δικαίῳ τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου.

Ὡς εἶναι εὐνόητον αἱ οὐδέτεροι ἐξακαλουθοῦσιν ἄς μετὰ τῶν ἐμπολέμων εἰρηνικὰς αὐτῶν σχέσεις, ἀπέχοντες ὅμως, πάσης οἰαοδήποτε πράξεως δυναμένης νὰ

χαρακτηρίσῃ τούτους ὡς μετέχοντας ἔστω καὶ παθητικῶς ἐν τῇ συρράξει.

Ἐκ τῶν κανόνων οἵτινες διέπουν τὸν τοιοῦτον σεβασμὸν τῆς οὐδετερότητος ἀναφέρω ὑμῖν τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἐμπολέμων ὅπως ἀπέχωνται πάσης πράξεως δυναμένης ν' ἀποτελέσῃ παραβίασιν τῆς τοιαύτης οὐδετερότητος.

Ἀκόμη, ἀπαγορεύεται ἡ πάσης φύσεως πολεμικὴ ἐνέργεια ἐντὸς τῶν λιμένων, κόλπων, ποταμῶν καὶ ἐν γένει αἰγιαλίτιδος ζώνης τῶν οὐδετέρων κρατῶν. (13)

Ἀπαγορεύεται ἐπίσης ἡ ὑπὸ τῶν ἐμπολέμων κατὰσχεσις ἢ καὶ ἀπλῶς νηοφία οἰουδήποτε πλοίου ἐντὸς τῆς αἰγιαλίτιδος τῶν οὐδετέρων ζώνης.

Κατὰ συνέπειαν τῶν ἀπαγορεύσεων τούτων ἐδημιουργήθη τὸ πρόβλημα ἂν αἱ οὐδέτεροι πολιτεῖαι δικαιούνται ν' ἀρνηθοῦν εἰσπλοῦν ἐμπολέμων σκαφῶν (τοῦτο δέχεται ἡ Ἀγγλικὴ Ἐπιστήμη καὶ Νομολογία) ἢ ὄχι. Καὶ τοῦτο διότι ὡς ἀντιλαμβανέσθε, ἐκ τοῦ τοιοῦτου εἰσπλοῦ ἐδημιουργήθησαν ἀνέκαθεν πάντα σχεδὸν τὰ δυσεπιλυτὰ ζητήματα (μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχουσιν θέσιν κατέχει τὸ ζήτημα τῆς «Ἀλαβάρμας»).

Αἱ συμβάσεις τῆς Χάγης ἐπιληφθεῖσαι τοῦ σοβαρωτάτου τούτου ζητήματος, ἔθεσαν τὸν κανόνα ὅτι δικαίωμα καὶ οὐχὶ ὑποχρέωσις τοῦ οὐδετέρου κράτους εἶναι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ διέπλου ἐμπολέμων σκαφῶν διὰ τῆς αἰγιαλίτιδος ζώνης, ἐξ ἄλλου δὲ παρεδέχθησαν ὅτι ἐξαιρέσει ἀνωτέρας θέας, τὰ σταθμεύοντα εἰς οὐδετέρους λιμένας ἐμπόλεμοι σκάφη οὐδαμῶς δικαιούνται νὰ παρατείνωσιν τὴν τοιαύτην παραμωνήν των πλέον τῶν 24 ὡρῶν.

Ἀποκλεισμοὶ

Ἰδιῶζων θεσμὸς τοῦ δικαίου τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου εἶναι ὁ ἀποκλεισμός. (14) Οὗτος νομικῶς ὑπάρχει δόκιμος διὰ πολεμικῶν σκαφῶν σκοπεῖται διακοπὴ τῶν θαλασσίων συγκαινωνιῶν τῆς ἀποκλεισμένης χώρας. Προϋπόθεσις τοῦ ἀποκλεισμοῦ εἶναι ἡ ἐμπόλεμος κατάστασις μεταξὺ ἀποκλειόντος καὶ ἀποκλειομένου, καίτοι τοῦτο δὲν εἶναι τὸ ἀπαράβατον ἐφ' ὅσον ἡ χώρα ἡμῶν ἐδοκίμασε τὰς δυστυχίας τοῦ ἀποκλεισμοῦ, πρὸς οὐδένα εὐρισκομένην εἰς πόλεμον. Τοῦ ἀποκλεισμοῦ προηγείται συνήθως, τὸ μὲν ἢ ἀναγγελία αὐτοῦ, ἢτοι διαταγὴ περιλαμβάνουσα τὴν πρὸς ἀποκλεισμὸν ἀπόφασιν, τὸ δὲ ἢ γνωστοποίησις αὐτοῦ ἢτοι, εἰδοποίησις τῶν ἐνδιαφερομένων περὶ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀποκλεισμοῦ, σκοποῦσα νὰ καταστήσῃ τοὺς οὐδετέρους προσεκτικοὺς ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῆς προσπάθειας πρὸς διάσπασιν αὐτοῦ.

Κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἀναγγελίας τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀπαγορεύεται ὁ εἰσπλοῦς ἢ ὁ ἐκπλοῦς ἐκ τῶν ἀποκλεισμένων παραλίων ἐν γένει, πάντοτε ἐξαιρουμένων τῶν οὐδετέρων σκαφῶν ὅτινα ὅμως εἴθισται νὰ αἰτῶσι τὴν ἄδειαν τῆς ἀποκλειούσης Δυνάμεως. Πᾶν σκάφος ἀποπειρώμενον τὴν διάσπασιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ, ἐν γνώσει τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, κατὰσχεται καὶ δημεύεται ὑπὸ τῆς ἀσκούσης τὸν ἀποκλεισμὸν Δυνάμεως. Τοῦτο ἐφηγηρόσθη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἄνω μνημονευθέντος Διοικητικοῦ Δικαστηρίου Λειῶν, ὅπερ διέταξε τὴν κατὰσχεσιν καὶ δημεύσιν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πλοίου «Μοραδιὰν» πειραθέντος νὰ εἰσέλθῃ εἰς Αὐλῶνα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, παρὰ τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου.

Ἄς μοι ἐπιτραπῇ ἤδη ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς βραχείας ταύτης ἀναπτύξεως τῶν περὶ τὸν πόλεμον θεσμῶν τοῦ Διεθνoῦς Δημοσίου Δικαίου, νὰ σὰς καταστήσω προσεκτικοὺς ἐπὶ τινος ὑπαρχούσης γνώμης εὐκόλως γενομένης ἀσπαστῆς καὶ ἐφ' ἧς ἰνδεχόμενον νὰ πλανηθῆτε. Ὑπεστηρίχθη δηλονότι ὅτι ἐφ' ὅσον ὑπάρχει πόλεμος,

(11) Fauchille, Traité de Droit Inter. Public Tom. II 1109 σημ. 2.

(12) Hautefeuille, Propriétés privées des belligérants σελ. 72.

(13) Σεφεριάδης τομ. Β'. σελ. 493 καὶ ἐπ.

(14) P. Fauchille, Du Blocus Maritime, 1917.

ἡ διδασκαλία τοῦ Δ.Δ.Δ. εἶναι ἀχρηστος καὶ ματαία, καθ' ἣν στιγμὴν ἢ βία ἐπιβάλλει τὴν θέλησιν τῆς ἐπὶ τῶν ἐξουσιῶν, κατὰ παράβασιν παντὸς θεσμοῦ, πάσης νομικῆς καὶ ἠθικῆς ὑποχρέωσός. Ὁχι. κύριοι. Τὸ Δ.Δ.Δ. δὲν εἶναι κενόν, ἀν δὲ ἢ βία ἐπιβάλλεται τοῦτο δὲν εἶναι λόγος νὰ τεθῆ ἐν ἀχρηστία, διότι τότε θὰ ἔπρεπε νὰ καταργηθῆ ἡ Ἱατρικὴ, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθοῦν ἐμφανιζόμενα κρούσματα ζωθενίων.

Τὸ Δ.Δ.Δ. δὲ ὑποχωρεῖ πρὸς τῆς βίας ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἰδιοτελείας, κακίας καὶ μίσους. Τὸ Δ.Δ.Δ. δὲν σκοπεῖ ν' ἀναμορφώσῃ τὸν ἠθικὸν κόσμον τῶν Ἑθνῶν, ἀλλ' ἀγόμενον ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων διδασμάτων τῆς ἀνθρωπίνης ἠθικῆς προσπαθεῖ νὰ καταστήσῃ τὸν κόσμον τοῦτο ἄγρον εἰρήνης, καὶ συνεργασίας εἰλικρινούς, ἀπὸ ἀγροῦ αἵματος, πάλης καὶ σφαγῆς. Ἐν τῇ προσπαθείᾳ τοῦ δὲ ταύτῃ προβλέπει ἀκόμη καὶ περὶ τοῦ πολέμου, καὶ προσπαθεῖ νὰ καταστήσῃ τοῦτον ἡπιώτερον καὶ ὀλιγώτερον βόρβρον. Ἄν ἢ βία ἐπιβάλλει τὰς θελήσεις τῆς, τοῦτο εἶναι θράμβος τοῦ μίσους κατὰ τῆς ἀγάπης, τῆς κακίας κατὰ τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' οὐδέποτε νίκη κατὰ τοῦ δικαίου. Αἱ μάχαι τοῦ δικαίου εἶναι εἰρηνικαί, ἐφ' ὅσον τέρμα αὐτῶν εἶναι ἡ ἀνωτέρα ἠθικὴ.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

Πολλὰ παραδείγματα ὑπάρχουν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐνώσεων Κρατῶν. Ὑπὸ τὸν ὄρον ταῦτον νοοῦμεν, τὴν διὰ νομικῶν δεσμῶν ἐνωσιν δύο ἢ περισσοτέρων κρατῶν (15). Ἀναφέρονται κλείσια ὡς παραδείγματα προσωπικῆς ἐνώσεως κρατῶν ἐνοοῦμεν τὴν ὑπὸ τὸ αὐτὸ σκῆπτρον ἐνωσιν δύο ἢ πλείονων κρατῶν π.χ. Ἱένωσις Πρωσίας NEUCHÂTEL (1807 — 1857), ἐνωσις Βελγίου καὶ Κογκὸ (1895—1808). Αἶψαν ἐν ἐνδιαφέρον εἶναι ν' αναφέρωμεν διὰ διὰ συγκρήσεως συμβάσεως μεταξὺ Βασιλείας ἀφ' ἑνὸς καὶ Γαλλίας καὶ Μ. Βρετανίας καὶ Ρωσίας ἀφ' ἑτέρου (τῆς 1832) ἀπεκλεισθῆ πᾶν ἐνδεχόμενον ἐνώσεως τῆς Βασιλείας καὶ Ἑλλάδος. τοῦτο μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος. Ἐπιπροσθέτως δὲ σὰς ἀναφέρει ἑνταῦθα διὰ κατὰ τὸ Σύσταγμα τοῦ 1844 προσβλέπεται διὰ οὐδέποτε τὸ ἀτέμμη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλης χώρας ἡδύνατο νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν αὐτὴν κεφαλὴν

Ὅταν μία τοιαύτη ἐνωσις ὑπὸ τὸ αὐτὸ σκῆπτρον δὲν εἶναι συμπτωματικὴ ἀλλ' ἠθελημένη, τότε ὀμιλοῦμεν περὶ πραγματικῆς ἐνώσεως ὡς ἡ μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας μέχρι τοῦ μεγάλου Πολέμου, ὀνομαζομένη Δυναρχία πρὸς ἐνδειξιν τῆς φύσεως τῆς ἐνώσεως. Ἐκτὸς τῶν ἐνώσεων τῶν Κρατῶν, ἔχομεν τὰ λεγόμενα Ὁμοσπονδιακά Κράτη, κυριότερα παραδείγματα τῶν ὁποίων εἶναι αἱ Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἡ Ἑλβετία, χαρακτηριστικὸν ἐκείνων δὲ εἶναι τὸ διαρκὲς τῆς ἐνώσεως ὑπὸ κοινὴν Κυβέρνησιν.

Ἡ σημαντικωτέρα Ἑνωσις κρατῶν ἣτις παρατηρήθη μέχρι σήμερον, σημασίας διεθνοῦς δικαίου εἶναι ἡ λεγομένη Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν. (16)

Ἡ Κ.Τ.Ε. εἶναι τέκνον τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν τῆς ἐποχῆς αἱ Ἑλληνικαὶ Ἀμφικτιονεῖαι τὰ σχέδια τῶν DUBOIS, τοῦ ABBES DE SAINT PIERRE, τοῦ ROUSSEAU καὶ τοῦ KANT, δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶν ἀσφαλῶς ὡς πρόδρομοι.

Ἡ δημιουργία τῆς Κ.Τ.Ε. προεβλήθη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς Woodrow WILSON, ὅστις καὶ πρὸς τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν διὰ πλείστον ἀγορεύσεων, ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην τῆς δυναμικῆς ἐνώσεως ἀπασῶν τῶν Πολιτειῶν, χάριν τοῦ γενικωτέρου συμφέροντος τοῦ κόσμου, χάριν τῆς εἰρήνης.

Σκοπὸς τῆς οὕτω ἰδρυθείσης Κ.Τ.Ε. εἶναι ἡ συνεργασία μεταξὺ τῶν Ἑθνῶν

καὶ ἡ ἐγγύτης τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν λαῶν. Ἡ Κ.Τ.Ε. δεόν νὰ θεωρηθῆ ὡς νομικὸν πρόσωπον δημοσίου διεθνοῦς δικαίου. Ἡ Κ.Τ.Ε. δὲν εἶναι οὔτε ὁμοσπονδία Πολιτειῶν, οὔτε ὑπερπολιτεία. οὔτε κἂν ἀπλή συμμαχία. Ὁ ὄρος ὁμως «Κ.Τ.Ε.» δὲν πρέπει νὰ μᾶς παραγάγῃ νὰ νομισωμεν διὰ Ἑθνοῦτες μὴ συγκεκριημέναι εἰς Κράτη μετέχουσιν ταύτης, διότι ἐνταῦθα ἡ ἔννοια «ἔθνος» λαμβάνεται ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ «Κράτους». Τὰ ὄργανα τῆς Κ.Τ.Ε. εἶναι τρία, ἡ Συνέλευσις, τὸ Συμβούλιον καὶ ἡ Γραμματεία. (17)

1) Ἡ Συνέλευσις ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Κ.Τ.Ε. κράτη, καὶ συνέρχεται αὐτῇ κανονικῶς ἀπὸ τοῦ ἐτους, τὴν πρώτην Δευτέραν τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἀρμοδιότητες δὲ αὐτῆς εἶναι, ἡ ἐγκρισις καὶ ἀποδοχὴ νέων μελῶν, ἡ ἐγκρισις τοῦ διορισμοῦ τοῦ γενικοῦ γραμματέως, ἡ ἐκλογή ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Συμβουλίου Γενικοῦ Γραμματέως, ἡ ἐκλογή τῶν μὴ διαρκῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ τέλος καθήκοντα σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῆς Κ.Τ.Ε.

2) Τὸ Συμβούλιον ὑπερ εἶναι τὸ διεθνὸν ὄργανον ἀποτελεῖται ἀπὸ μέλη διαρκῆ 6 καὶ μὴ διαρκῆ 9, ἡ δὲ διάκρισις δικαιολογεῖται ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς λαχθῶς τῶν μετεχουσῶν τοῦ Συμβουλίου Δυνάμεων. Κύριον τοῦ Συμβουλίου καθήκον εἶναι ἡ δυνατὴ αὐτοῦ ἐπέμβασις ἐν τῇ διευθετήσει τῶν διεθνῶν διαφορῶν.

3) Ἡ γραμματεία ἣτις εἶναι ὁ κύριος μοχλὸς μέσῳ τοῦ ὁποῦ δρᾶ ὁ ὀργανισμὸς τῆς Κ.Τ.Ε. Ὁ γεν. γραμματεὺς ἔχει παρ' αὐτῷ τμήματα δι' ὧν παρασκευάζεται ἡ ἐργασία τῆς Κ.Τ.Ε. Ταῦτα εἶναι τὸ Πολιτικὸν Γραφεῖον, τὸ Δημοσιονομικὸν καὶ Οἰκονομολογικὸν τὸ τῶν Διοικητικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ Μειονοτήτων τῶν Ἑθνοῶν, τὸ τῆς Ἑγχειρῆς, τὸ τῶν Κοινωνικῶν ζητημάτων (ναρκοτικῶν, ἐμπόριον λευκῆς σαρκὸς) καὶ τὸ τῶν Πληροφοριῶν.

Παραπλευρῶς τῶν ἐνεθῆτων κυρίων ὀργάνων τῆς Κ.Τ.Ε. συναντῶμεν ὀργανισμοὺς τινάς, στενωπῶτα μετ' αὐτῆς συνδεθεμένους καὶ ἐδικιώτερον:

α) Τὸ Διαρκὲς Δικαστήριον τῆς Διεθνοῦς Δικαιοσύνης, ὅστις ἡ ἀποστολὴ καὶ σημασία εἶναι σπουδαιότερα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Διεθνοῦς Δημοσίου Δικαίου περὶ τοῦ ὁποῦ ἤδη σὰς ὀμιλήσα.

β) Τὸ διεθνὲς γραφεῖον Ἑργασίας ἀποτελούμενον ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν Κυβερνήσεων ἀποστολὴν ἔχει τὴν μελέτην ταύτην τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἐργασίαν, —σωματικῆν ἢ δικονομικῆν, —ζητημάτων, τὴν κατάρτησιν μελετῶν βάσει τῶν ὁποίων γίνονται κατάλληλοι ὁποδοξοὶ εἰς τὰς Πολιτείας, — Μέλη τῆς Κ.Τ.Ε., — πρὸς τροποποίησιν τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν νομοθεσίας ἐπὶ τῇ σκοπῇ τῆς βαλιώσεως τῆς θέσεως τοῦ ἐργαζομένου ἀνθρώπου.

Τοιοῦτος διὰ βραχέων ὁ θεσμὸς τῆς Κ.Τ.Ε. ὅστις ἀνέφερα τὰ ὄργανα δι' ὧν ἐνεργεῖται ἡ δρᾶσις αὐτῆς. Ὁφείλω νὰ δηλώσω διὰ καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας, πολλῶ μᾶλλον μετὰ τὴν τοιαύτην ἐναρξιν δὲ ἐπαύσαν, αἱ κατὰ τοῦ θεσμοῦ προσβολαί, ἀπέντων βαλλόντων κατὰ τῆς μὴ ἀποτελεσματικότητος τοῦ θεσμοῦ πρὸς πρόληψιν τῶν διεθνῶν συγκρούσεων.

Ἀληθῶς ὁ θεσμὸς οὗτος παρίσταται ἐλαττωματικὸς. Ἀπ' ἀρχῆς, αἱ Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι καίτοι πρωτοπόροι τῆς ἰδέας ταύτης διὰ τοῦ προέδρου αὐτῶν Οὐίλσονος, ἀπέσχον πάσης μέχρι σήμερον ἀναμειξεως ἐν τῇ θεσμῷ ταύτῃ, ἐχόμενοι στερεῶς μᾶς λίαν στενῆς ἐρμηνεύσεως τοῦ δόγματος τοῦ Μινρέ, ἣτις τῆς μὴ ἐπεμβᾶσεως εἰς τὰ Ἑυρωπαϊκά πράγματα. Δὲν σὰς δικφεύγει θεβδῶς ἡ κολοσιαία σημασία τοῦ γεγονότος τούτου, ὅπερ ἐβάρυνε τὸν θεσμὸν τῆς Κ.Τ.Ε. ἐξ ὑπερχῆς.

Ὁ θεσμὸς ὁμοῦ ἐνεφανίσθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὡς ἐπίσημος τις ἀδικία. Πρὸς τοὺς ἐξαγγελθέντας ὑψηλόφρονας λόγους καὶ τὰς δοθείσας ὑποσχέσεις περὶ ἰσότητος.

(15) Σπυροπούλου Δ.Δ.Δ. σελ. 71.

(16) Aulard, L'origine et l'oeuvre de la Société des Nations, 1923.

(17) Scelle, Precis de Droit des gens I 67.

δικαιοσύνης και ειλικρινούς αλληλεγγύης μεταξύ των Κρατών, ή πραγματικότης καθίστατο σαφέστερα πλέον φηλαφητή. Ἡ Κ. Τ. Ε. προσελάμβανε σαφώς χαρακτήρα θεσμοῦ σκοποῦντος τὴν εἰς τὸ διηνεκές ἐξασφάλισιν τῆς ὑπεροχῆς τῶν νικητῶν καὶ τῶν ἐκ τοῦ μεγάλου πολέμου πλεονεκτημάτων. Οἱ ἡττημένοι λαοὶ οὐδὲν ἤτιον σφριγούσης ἐνεργητικότης καὶ ἀκαμάτου δράσεως συστηματικῶς ἠγγυόθησαν. Ἡ Εὐρώπη ἐπιμελήθη κατὰ τὸν αἰσιότατον τρόπον, οὕτω δὲ ἐντὶ, ὡς ἐξηγγέληται, νὰ τακτοποιηθῇ τὸ ζήτημα τῶν μειονοτήτων, ἐδημιουργήθησαν διὰ μιᾶς μονοκονδυλίας νέαι μειονότητες, ἀνευ οὐδενὸς λόγου, ἐκτὸς τῆς ἐπιθυμίας πρὸς διαρκῆ καταπίεσιν τῶν ἡττημένων.

Οὕτω ὁ θεσμὸς ἐγεννήθη, φέρον ἐν ἑαυτῷ τὸ μικρόβιον τῆς ἀποτυχίας. Ἡ Γερμανία ἔθεσεν ὡς πρόγραμμα τὴν ἐκάνρθωσιν τῶν ἀδικιῶν τούτων, ὅταν δὲ δι' ἀκατακινήτου ἐργασίας ἐνεδυναμώθη, κατήργησε τὴν συνθήκην τῶν Βερσαλλίων, ἀπεχώσε, τῆς Κ. Τ. Ε. ἀπήτησε καὶ ἔλαβε τὴν ἀφαιρεθεῖσαν πάτριον γῆν.

Ἡ Κ. Τ. Ε. ἀξιοῦσα κατὰ περίεργον λογικὴν νὰ ἀποφασίζῃ, περὶ τῆς τύχης ἑκατομμυρίων λαοῦ τῆς Εὐρώπης, κρατίδια τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ὡς ἡ Βολιβία καὶ ἡ Παραγουά, ἐδέχθη ἐπανειλημμένα καὶ θανατηφόρα πλήγματα. Ἡ Ἰταλία ἀποχωρεῖ, ἡ Ἰαπωνία ἀποχωρεῖ, ἡ Οὐγγαρία ἀποχωρεῖ, ἐνοθεῖαι ἡ Αὐστρία μετὰ τῆς Γερμανίας, κατακτᾶται ἀνευ ἀντιστάσεως ἡ Ἀβυσσηνία καὶ διαμελίζεται ἡ Τσεχοσλοβακία. Ταῦτα ἀπέτελεσαν θανατηφόρα τραύματα κατὰ τοῦ θεσμοῦ, διότι ἔπρεπε πάντοτε νὰ θριαμβεύσῃ τὸ δίκαιον ἀπέναντι τῆς ἀδικίας, ἔστω καὶ ἂν αὕτη ἐνεδύετο τῆς νομιμότητος τὴν ἐσθῆτα.

Οὕτω, ὁ θεσμὸς ἀπέτυχεν, καὶ ἀπέτυχεν διότι ἐξέπεσεν ἐν τῇ ἐκτιμῇ τῶν λαῶν. Ἴνα δὲ καλλίτερον ἀντιληφθῆτε τοῦτο σὰς ἀναφέρω ἐν χαρακτηριστικῶν ἐπεισῶδων.

Μετὰ τὴν τελευταίαν ἐπίσκεψιν τῶν κ. κ. Χάλιφαξ καὶ Τσάρπερλιν εἰς Ρώμην αἱ Γαλλικαὶ Ἐφημερίδες προέβησαν εἰς εἰρωνικώτατα σχόλια διότι ὁ κ. Χάλιφαξ ἀναχωρῶν ἐκ Ρώμης μετέβαινε εἰς Γενεύην καὶ διηρωτῶντο πρὸς τίνα ἄραγε ἐμελλε ν' ἀνακοινώσῃ τ' ἀποτελέσματα τῶν συνομιλιῶν τῆς Ρώμης; Εἰς τὴν Χιλὴν ἢ τὴν Δημοκρατίαν τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου;

Ὁ θεσμὸς εἶπεν δεῖν ἀναδιοργανώσεως ἀλλὰ ἀναδιοργανώσεως βασιζομένης ἐπὶ τῆς τιμῆς, ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ειλικρινούς συνεργασίας, τῶν λαῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σ. Σεφεριάδης, Μαθήματα Διεθνούς Δημοσίου Δικαίου τομ. Α' 1937, Β' 1928.
 Γ. Σπυροπούλου, Δημόσιον Διεθνὲς Δίκαιον 1933.
 Α. Rivier Lehrbuch des Völkerrechts 1899.
 G. Scelle Précis de Droit des Gens 1932
 L. Renault, Introduction à l'Étude du Droit International 1879.
 N. Politis, Les nouvelles tendances du Droit International 1922.
 F. v. Listz, Das Völkerrecht systematisch dargestellt 1925.
 H. Niemayer, Völkerrecht, 1923
 T. F. Laurence, The Principles of International Law, 1923.
 P. Fiore, Trattato di diritto Internazionale Publico, 1905.

Συγνήσεις :

Δ. Δ. Δ. Δημόσιον Διεθνὲς Δίκαιον
 Κ. Τ. Ε. Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ ΛΗΞΑΝΤΟΣ ΜΗΝΟΣ

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ.— Ἡ ἔφημερίς «Πρώτα» σχολιάζουσα τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1939—1940, γράφει :

Μετὰ τὴν χθεσινὴν ἑναρξιν τοῦ νέου οικονομικοῦ ἔτους ἐκυρώθη ὁ προϋπολογισμὸς τῆς χρήσεως 1939—1940. Ἐπὶ μακρῶν οἱ προϋπολογισμοὶ τῶν διαφόρων χρήσεων ὑπεβάλλοντο εἰς τὰ νομοθετικὰ σώματα μῆνας πολλοὺς μετὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ οικονομικοῦ ἔτους καὶ τὰ δημόσια οικονομικὰ ἐκάνονζοντο ἐν τῷ μεταξύ, μέχρι τῆς τελικῆς ἐγκρίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἢ ὅποια κάποτε συνέπιπτε μετὰ τὴν λήξιν περιποῦ τοῦ ἔτους, διὰ τοῦ συστήματος τῶν «ἑβδοκατημορίων». Ἐθεωρεῖτο τότε ἀνέφικτος ἡ ἐγκαιρὸς κύρωσις τοῦ προϋπολογισμοῦ, πιστευομένη ὡς ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς Ἀγγλίας, ἢ δὲ συζήτησις ἐπὶ τοῦ οὕτω καθυστερημένου προϋπολογισμοῦ ἔχανε κάθε νόημα ὅταν εἶχον πλέον δαπανηθῆ τὰ πλεῖστα τῶν περιφίμων «ἑβδοκατημορίων». Ὅ,τι ἐθεωρεῖτο τότε ἀκατόρθωτον εἶνε σήμερον πραγματικότης. Ὁ προϋπολογισμὸς, συνταχθεὶς ἐγκαιρῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει στοιχείων καὶ δεδομένων ἀσφαλῶν καὶ βεβαίας στερεότητος, δημοσιεύεται σήμερον εἰς τὰς κυρίας γραμμάς του. Καὶ εἶνε περίττον νὰ ἐξάρωμεν τὴν γενικωτέραν σημασίαν τῆς ἐγκαιροῦ αὐτῆς δημοσιεύσεως, ποῦ φανερώνει εὐρυθμον λειτουργίαν τοῦ ἔθνους κρατικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἡ δημοσιευομένη ἀνάλυσις τῶν ἐσόδων καὶ τῶν ἐξόδων εἶνε σαφὴς καὶ πλήρως διαφωτιστικὴ. Εἶνε, ἐν τούτοις ἀναγκαῖον νὰ ὑπογραμμισθοῦν μερικὰ σημεῖα ἀξία ἰδιαζούσης προσοχῆς. Ἐν πρώτοις, ἡ ἱκανοποιητικώτατη βεβαίωσις, ὅτι τὸ κράτος εἰσέρχεται εἰς τὴν νέαν οικονομικὴν γῆρσιν ἐλεύθερον ὑποχρεώσεων ἐκ τοῦ παρελθόντος, διότι ὅλοι οἱ ἀπὸ τοῦ 1922 μέχρι τῆς χρήσεως 1938—39 προϋπολογισμοὶ ἐκλείσαν μετὰ ἰσοζύγιον. Πρὸ τινῶν μόλις ἡμερῶν μᾶς ἐδόθη εὐκαιρία νὰ σημειώσωμεν τί σημαίνει τοῦτο ὅταν αἱ ἐπιγενοῦσαι ἀνάγκαι τῆς συμπληρώσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης ἀπαιτοῦν τόσας ἐκτάκτους καὶ μεγάλας ἐπιβαρύνσεις. Παρ' ὅλας αὐτάς τὰς ἐκτάκτους, ἀλλ' ἀναγκαιοτάτας διὰ τῆς χώρας τὴν ἀσφάλειαν δαπάνας, ὁ προϋπολογισμὸς τῆς νέας χρήσεως ἐλαχίστην παρουσιάζει ἐπὶ πλέον διαφορὰν τοῦ σκέλους τῶν ἐξόδων, τὰ ὅποια ὑπελογίσθησαν εἰς 14654 ἑκατομμύρια, ἐναντι ἐσόδων 13999 ἑκατομμυρίων. Γενικῶς, τὸ ἐφετεινὸν ὕψος τοῦ προϋπολογισμοῦ εἶνε μικρότερον τοῦ τῆς ληξάσης οικονομικῆς χρήσεως καὶ τοῦτο δὲ ἀκάμῃ μαρτυρεῖ τὸ κρατοῦν πνεῦμα περισυλλογῆς καὶ νοικοκυρωσύνης.

Ἀξιοσημελιώτον ἐπίσης εἶνε τὸ ὅτι προβλέπονται διὰ τὴν νέαν χρῆσιν πολὺ ὀλίγα εἰς πράξεις καθυστερουμένων ὀφειλῶν πρὸς τὸ Δημόσιον, διότι διὰ συντόνου καὶ ἐπιμόνου ἐνεργείας κατωρθώθη νὰ εἰσπραχθῇ τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀπὸ ἐτῶν καθυστερημένων φόρων. Εἶνε ὡσαύτως ἀξίον προσοχῆς, ἐν συναφείᾳ, ὅτι προβλέπεται κατὰ τὴν παροῦσαν χρῆσιν εἰσπραχθῆ 90 ἑκατομμυρίων ἐκ τοῦ συνθέτου φόρου ἀντὶ τῶν 75 τῆς παρελθούσης χρήσεως, διότι κατεδείχθη ὅτι ὁ ἀκριβέστερος τοῦ φόρου τούτου ὑπολογισμὸς θ' ἀφήσῃ τὴν ἀπόδοσιν του κατὰ τὴν ὑπολογισθεῖσαν διαφορὰν. Εὐχάριστος εἶνε, ἀκόμη ἢ διαπιστουμένη βελτίωσις τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ, ἢ ἀποδίδουσα περισσότερα εἰς τὸν προϋπολογισμὸν.

Τὸ κράτος, τακτοποιοῦν τὰ τῆς περιουσίας του, ἔλαβε μέτρα διὰ τὴν ἀνάκτησιν τῶν δημοσίων κτημάτων, τὰ ὅποια κατὰ τὸ παρελθὸν περιήλθον ἀδικαιολογητικῶς εἰς τὴν κατοχὴν ἰδιωτῶν. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐκποίησιν τῶν οὕτως ἀνακτωμένων κτημάτων εἶνε προφανές, ὅτι δημιουργεῖται νέος πόρος κατὰ τὸ νέον οικονομικὸν ἔτος.

Εἶνε προσέτι ἱκανοποιητικὸν τὸ γεγονὸς ὅτι, παρὰ τὰς ἐκτάκτους ὑποχρεώσεις, τὰς ὅποιας ἀντιμετωπίζει τὸ κράτος, τὸ συναλλαγματικὸν ἀπόθεμα

παραμένει εις τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον σήμερον, εις τὸ ὅποιον εὐρίσκειτο καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς περυσινῆς οικονομικῆς χρήσεως.

3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Θάνατος τοῦ πρώην Δημάρχου Σπύρου Μερκούρη.

Ὁ Σπύρος Μερκούρης ἐγεννήθη ἐν Ἐρμιόνη τοῦ 1856. Ἦτο ἕγγονος τοῦ Σπύρου Γ. Μερκούρη, χιλιάρχου τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821 καὶ πληρεξουσίου, ἐκ μητρὸς δὲ ἀνήκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Ἀγῶνος Σταματίου Μήτσα. Ἐσπούδασε τὴν ἱατρικὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, φοιτητὴς δὲ ὢν, κατετάγη ἐθελοντὴς εἰς τὰ σώματα, τὰ ὁποῖα ἐδράσαν κατὰ τὴν ἐπανástασιν τῆς Θεσσαλίας τῷ 1878, καὶ ἐτραυματίσθη εἰς τινὰ συμπλοκὴν μετὰ τῶν Τούρκων. Μετὰ τὰ πέρασ τῶν σπουδῶν του (1881) διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ Δημοτικοῦ Νοσοκομείου, εἰς ἣν θέσιν παρέμεινε ἐπ’ ἄρκυτὰ ἔτη. Τὸ 1899 ἐξελέγη τὸ πρῶτον δῆμαρχος Ἀθηναίων, ἐπανεξελέγη δὲ καὶ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1903 καὶ τοῦ 1907. Τὸ 1929 ὁ ἀποθανὼν ἐξελέγη γερουσιαστής, παραιτηθεὶς ὁμως μετὰ τινὰς μῆνας, ὑπέβαλεν ὑποψηφιότητα κατὰ τὰς δημοτικὰς ἐκλογὰς καὶ ἐξελέγη διὰ τετάρτην φορὰν δῆμαρχος. Ἀπὸ τοῦ 1933 ἀποχωρήσας οὐσιαστικῶς τῆς πολιτικῆς ζωῆ, παρέμεινεν ἰδιωτεύων.

4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἀνακοινῶσεις τοῦ κ. Υπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης περὶ ἰδρύσεως Ἰνστιτούτου τοῦ Διεθνοῦς καὶ ἀλλοδαποῦ Δικαίου, δυνάμενου νὰ πληροφορῇ τὴν Κυβέρνησιν πῶς ὄρισμένα ζητήματα ρυθμίζονται παρὰ τῶν διαφόρων κρατῶν.

Ὁ ἀθηναϊκὸς τύπος δημοσιεύει κρίσεις περὶ τοῦ ἀποβιώσαντος, πρώην Δημάρχου Ἀθηναίων.

Ἡ «Πρωτὰ» γράφει: «Πλήρης ἡμερῶν, ἀκμαῖος καὶ ζωηρότατος μέχρι ἐσχάτων ἐξεμέτρησε βίον δράσεως μακρῆς καὶ πολυτίμου διὰ τὴν προεούσαν ὁ ἐπὶ 19 ἔτη δῆμαρχος τῆς Σπύρος Μερκούρης. Διὰ τὴν ἀξίαν ὅ,τι ἔκαμε διὰ τὴν πρόοδόν της, εἶνε ἀνάγκη νὰ ληφθῇ ὑπ’ ὄψιν τὶ ἦτο ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἑλλάδος πρὸ τῆς πρώτης δημαρχίας του. Ἐξαιρέσει τοῦ Μιχαὴλ Μελά, ὁ ὁποῖος εἶχε καταβάλει προσπάθειαν δημοτικῆς ἀναμορφώσεως, οἱ παλαιότεροι δῆμαρχοι δὲν ἀφήκαν ἴχνη τῆς διαβάσεώς των. Ὁ Σπύρος Μερκούρης, μετὰ τὴν ἰσχυρὰν θέλησίν του, τὴν πολιτισμένην ἀνίληψίν του, τὴν δημιουργικὴν δραστηριότητά του, τὴν εὐφυῆν του, παραλαβὼν τὰς Ἀθήνας τὸ 1899, κατὰ πολὺ ὑστερούσας, τὰς μετέβαλε βαθυρὸν εἰς πόλιν ὀργανομένην. Διατηρήσας τὴν δημαρχίαν μέχρι τοῦ 1914, διότι ἐπανεξελέγετο ἐπὶ τρεῖς συναπτάς δημοτικὰς περιόδους, τὴν ἐπροίκισε μετὰ ἀσφαλίστρων, μετὰ ἠλεκτροφωτισμοῦ, μετὰ ἀγορᾶς, μετὰ ρυμοτομίαν, μετὰ πλατείας, μετὰ καλὰ δημοτικὰ οικονομικά—ὅλα αὐτὰ ὑπὸ γενικῆς συνθήκης ὅχι πολὺ εὐνοϊκῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ταραχῶδους, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς κρατικῆς εὐσταθείας. Ἡ πολιτικὴ δὲν τὸν ἐθελξε ποτὲ καὶ, μετὰ διακοπὴν μακρῶν ἐτῶν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν δημαρχίαν διὰ μιαν ἀκόμη τετραετίαν. Τὸ ὄνομά του συνεδέθη μετὰ μιαν ὁλόκληρον ἐποχὴν ἀναπτύξεως καὶ συγχρονισμοῦ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦτο, ὅπως καὶ τὸν ἀνοικτόκαρδον καὶ εὐγενὴ χαρακτῆρά του θὰ ἐνθυμοῦνται πάντοτε οἱ Ἀθηναῖκοι.»

Ἡ «Καθημερινὴ» γράφει: «Μία ἀπὸ τὰς ἀθηναϊκωτέρως φυσιογνωμίας, ὁ παλαιὸς Δῆμαρχος Ἀθηναίων Σπύρος Μερκούρης, ἀπεβίωσε χθὲς. Ὑπαρθεύσας τὴν πόλιν ἐπὶ δεκαετίας πολλὰς μετὰ πραγματικὴν ἀφοσίωσιν, συνδεθεὶς μετὰ μιαν περίοδον ἐντατικῆς ἐργασίας διὰ τὸν ἐξευρωπαϊσμόν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ μετὰ σειράν ἔργων τὰ ὁποῖα θὰ διασώσουν τὸ ὄνομά του εἰς τὴν μνήμην τῶν συγχρόνων του καὶ τῶν μεταγενεστέρων, μαχητὴς ἄλλοτε, εἰς πολιτικοὺς ἀγῶνας καλοὺς ὑπὲρ ὑποθέσεως δικαίας, καταλείπει ἀναμνήσεις ἀγαθὰς εἰς ὄλους—καὶ εἰς οὐς ἄλλοτε ἔχθρους του. Εὐγενὴς καὶ ἱπποτικὸς πάντοτε, ἦτο τὸ ζῶν παράδειγμα τῆς εὐπρέπειας καὶ τῆς προσηλείας συνάμα. Ἡ πόλις τὴν ὁποίαν ἐπὶ τόσους ἐνιαυτοὺς ὑπεηρέτησε, θὰ τὸν κηδεύσῃ σήμερον μετὰ τὰς ἀξίας πρὸς τὰς ὑπηρεσίας του τιμάς.»

Ἡ «Ἀκρόπολις» γράφει: «Ἐπεσεν ὅπως αἱ αἰωνόβιοι δοῦρ, ποῦ τὰς λησμονεῖ ὁ χρόνος καὶ ἡ φυσικὴ φθορά καὶ πίπτουν αἰφνιδίως κεραυνόπληκτοι.»

6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἐδημοσιεύθη νόμος ὁστις δρίζει, ὅτι διὰ τὴν ἀνάγεσιν ἡ λειτουργία ναοῦ οἰουδήποτε δόγματος, προαπαιτεῖται ἄδεια τῆς οἰκείας ἀναγνωρισμένης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ ὑπουργείου Θρησκευμάτων, συμφώνως πρὸς τὰ καθορισθησόμενα ἐιδικώτερον δι’ ἐκδοθησόμενου διατάγματος.

Ναοὶ ἢ εὐκτήριοι οἴκοι, ἀνεγειρόμενοι ἢ λειτουργοῦντες ἄνευ τῆς τηρήσεως τῶν ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ διατάγματος καθορισθησομένων, ἢ ἐγκαθιστάμενοι καὶ λειτουργοῦντες ἐντὸς οἰκημάτων ἢ ἀποθηκῶν ἢ οἰασδήποτε φύσεως κτισμάτων, κλείονται καὶ σφραγίζονται ὑπὸ τῆς οἰκείας ἀστυνομικῆς ἀρχῆς, ἀπαγορευομένης τῆς λειτουργίας αὐτῶν, οἱ δὲ ἀνεγείροντες ἢ θέσαντες εἰς λειτουργίαν αὐτοὺς

τιμωροῦνται διὰ ποινῆς μέχρι 50 χιλιάδων δραχμῶν καὶ φυλακίσεως 2 ἕως 6 μηνῶν, μὴ μετράτρεπομένης εἰς χρηματικὴν. Περαιτέρω, ὁ νόμος καθορίζει, ὅτι ὁ ἐνεργῶν προσηλυτισμὸν, τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως καὶ χρηματικῆς ποινῆς μέχρι 50 χιλιάδων δραχμῶν, εἰ δὲ καὶ δι’ ἀστυνομικῆς ἐπιτηρόσεως, τῆς ὁποίας ἡ διάρκειας ὀρίζεται διὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποτάσεως ἀπὸ ἑξ μηνῶν μέχρις ἐνός ἔτους. Μετατροπὴ τῆς ποινῆς φυλακίσεως εἰς χρηματικὴν ἀπαγορεύεται.

8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Εἰς τοὺς στρατῶνας τῶν Ἀθηνῶν πατριωτικὰ ἐκδηλώσεις τοῦ στρατοῦ ἐξ ἀφορμῆς τῆς διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα μεταβάσεως ἐκεῖ τοῦ Βασιλέως, τοῦ Διαδόχου καὶ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ. Ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀλβανίας, ὁ πρωθυπουργὸς Κόττα, καὶ ἡ ἀκολουθία των ἐφθάσαν εἰς Ἀθήνας.

10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς προσέβη εἰς τὴν κάτωθι ἀνακοίνωσιν. «Πρὸς ἄρσιν πάσης ἀνησυχίας τῆς ἐλληνικῆς κοινῆς γνώμης, ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις δηλοῖ ὅτι ἔχει πάντα τὰ στοιχεῖα, ὥστε νὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ διαβεβαιώσῃ τὸν ἐλληνικὸν λαὸν περὶ τῆς ἀπολύτου ἐξασφαλίσεως τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς δύναται ἡσυχῶς νὰ συνεχίσῃ τὰ εἰρηνικὰ αὐτοῦ ἔργα μετὰ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ κυβέρνησις του ἀγρυπνεῖ διαρκῶς διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν τιμὴν του.

Ὁ ἐν Ἀθήναις παρεπιδημῶν Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντεβριγίας μετέβη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν καὶ παρέστη, διὰ μὲτὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, εἰς τὴν ἀναπεμφθεῖσαν δέησιν τῆς Ἀναστάσεως. Μετὰ τὴν δέησιν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρ, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν ἑφημέριον τῆς ἐνιαυθοῦ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἐπασκέφθη τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν.

Ὁ ἐν Ἀθήναις ἐπιτετραμμένος τῆς Ἰταλίας ἐπισκεφθεὶς προχθὲς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Κυβερνήσεως κ. Μεταξᾶν, κατ’ ἐντολὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως κ. Μουσσολίνι, ἀνεκοίνωσε πρὸς αὐτὸν ὅ,τι :

«Πᾶς γενόμενος ἢ γενησόμενος θόρυβος περὶ δῆθεν ἰταλικῆς ἐνεργείας κατὰ τῆς Ἑλλάδος εἶνε ψευδὴς καὶ προέρχεται ἀπὸ καλοθελητᾶς.

«Ἡ φασιστικὴ Ἰταλία ἐπιβεβαιώνει τὴν πρόθεσίν της νὰ σεβασθῇ κατὰ τὸν μᾶλλον ἀπόλυτον τρόπον τὴν ἡκειρωτικὴν καὶ νησιωτικὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδος.

«Ἡ φασιστικὴ Ἰταλία ἔχει τὴν θέλησιν νὰ διατηρήσῃ καὶ ἀναπτύξῃ ὁλονὲν περισσότερον τὰς ἐγκαρδίους φιλικὰς σχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐνώνουν τὰς δύο χώρας καὶ εἶνε πρόθυμος ὅπως παράσχη πᾶσαν σαφὴ ἀπόδειξιν τῆς θελήσεώς της ταύτης.»

13 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Κατὰ τὰ συγκεντρωθέντα ὑπὸ τῆς Γενικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας στοιχεῖα, ὁ γενικὸς τιμὰριθμος τοῦ κόστους ζωῆς τοῦ Κράτους, κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον, ἦτο 2157,6, ἐναντι 2160,5 τοῦ προηγουμένου μηνὸς Φεβρουαρίου. Ἡ πτώσις αὕτη τοῦ γενικοῦ τιμὰριθμοῦ κατὰ 010), ὀφείλεται εἰς τὴν πτώσιν ἀφ’ ἐνός τοῦ ἐιδικοῦ τιμὰριθμοῦ φωτισμοῦ καὶ θερμάνσεως, ἐπελθούσης ἐκ τῆς σημειώσεως ἐλαφρᾶς πτώσεως τῆς τιμῆς τῶν γαιανθράκων καὶ ξυλανθράκων. Συγκεκριμένως, ὡς πρὸς τὰ εἶδη διατροφῆς, πτώσις ἐσημειώθη εἰς τὰς τιμὰς τῶν μακαρονίων, λίπους, ὠδὸν, ὀρόζης καὶ βουτύρου. Ἀντιθέτως, ἐσημειώθη ὕψωσις τῆς τιμῆς τῶν γεωμήλων. Ἐναντι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1938, ὁ γενικὸς τιμὰριθμος τοῦ κόστους ζωῆς κατὰ τὸν ἐφετεινὸν Μάρτιον, παρουσιάζει πτώσιν κατὰ 180), κατελήθων ἀπὸ 2195,7 εἰς 2157,6.

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἡ ἑφημερίς «Πρωτὰ» γράφει: Μέσα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς γενικῆς ἀδημονίας ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔζησαν οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης κατ’ αὐτάς, ὁ ἐλληνικὸς λαὸς καίτοι εἰς τὴν γειτονίαν του ἐλάμβανον χώραν ἐξαιρετικὰ γεγονότα, ἐτήρησεν ἀπόλυτον τὴν ψυχραιμίαν καὶ τὴν νηφαλιότητά του. Ἐγνώριζεν ὅτι διὰ λογαρισμὸν τοῦ ἔθνους ἠγρύπνει ὁ Βασιλεὺς καὶ μίαν κυβέρνησιν, ἡ ὁποία ἐντὸς δύο μόνον ἐτῶν, παραλαβοῦσα ἀπὸ τὸν κοινοβουλευτισμὸν ἐρείπειαν, παρεσκευάσεν ἕνα κράτος μετὰ νοῦν, μετὰ θέλησιν, μετὰ ἐνότητα, μετὰ ὑλικὴν παρασκευὴν, ἐθνικὸν φρόνημα καὶ διπλωματικὴν θέσιν. Δι’ ὅ ἡ ἐξέλιξις τῶν γεγονότων ἤλθε νὰ βεβαιώσῃ τὴν πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας ἐμπιστοσύνην τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Δι’ ὁρισμένους μόνον κύκλους τοῦ ἐσωτερικοῦ ἡ ἐξέλιξις αὕτη ὑπῆρξε ἀφορμὴ ἀποκείρας ἐπανόδοι των εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Καὶ ἐκινήθησαν πάλιν εὐάριθμα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐνόμισαν ὅτι ἡ διεθνὴς κατάστασις θὰ τοὺς ἐδίδοι ἐλπίδα τινὰ ἀναμίξεως εἰς τὰ κοινὰ. Τὰ άτομα αὐτὰ πρέπει νὰ ἀντιληφθοῦν ἄπαξ διὰ παντὸς ὅτι ἡ ἱστορία των ἔληξε, ὅτι ἡ Ἑλλάς εἰσηῆλθεν εἰς μίαν νέαν ἱστορικὴν καὶ πολιτικὴν περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπέδειξεν ὅτι γνωρίζει νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ εὐτυχῇ. Οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι τὴν ἐξητέλειαν ἐθνικῶς, τὴν ἀποσυνέθεσαν

κοινωνικῶς καὶ τὴν ἐχρεοκόπησαν οἰκονομικῶς, δὲν δικαιῶνται οὐδεμιὰς ἀναμει-
ξεως εἰς τὰ κοινά, ὄχι μόνον διότι κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπῆρξαν οἱ συνυπεύθυνοι τῆς
ἐθνικῆς παρακμῆς, ἀλλὰ διότι κατὰ τὴν παροῦσαν περίοδον τῆς ἀναδημιουργίας
ἐπανελημέτως ἀπεδείχθησαν ἀνθρώποι κακῆς πίστεως, ὄχι μόνον ἀνίκανοι νὰ
ἀναγνωρῶσιν τὸ ἐθνικὸν ἔργον τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ, ἀλλὰ καὶ ἐπανελημέτως
ἀποπειραθέντες διὰ λιβέλλων καὶ ψευδῶν διαδόσεων νὰ δηλητηριάσωσιν τὸν
ἑλληνικὸν λαόν διότι μετὰ τὸ ἄλλων φανταστικῶν καταστροφῶν ἡ κυβέρνησις τῆς
4ης Αὐγούστου ὑπέγραψε δῆθεν σύμφωνά δι' ὧν θὰ παρεχωροῦντο ἐδάφη εἰς ξένους
καὶ ὠδήγει εἰς οἰκονομικὴν χρεωκοπίαν τὴν χώραν.

Οἱ ἀνθρώποι αὗτοι, ὑπεύθυνοι τῆς χθὲς καὶ ἀμετανόητοι τῆς σήμερον, οὐδὲν
δικαίωμα ἔχουν νὰ ἀναμένουν ἀνάμειξιν τὴν εἰς τὰ κοινά. Δὲν θὰ ἀνοιξώμεν τοὺς
ἀσκόους τοῦ Αἰόλου μέσα εἰς μίαν χώραν πειθαρχοῦσαν ἠνωμένην ἐργαζομένην,
εὐημεροῦσαν. Ἀπεδείχθη ὅτι ἡ κυβέρνησις τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ γνωρίζει νὰ
κρατᾷ σταθερὰ καὶ ὀρθὰ τὸ πηδάλιον καὶ ἐν ὥρᾳ γαλήνης καὶ ἐν ὥρᾳ θυέλλης.
Δὲν μᾶς χρειάζονται ἀνθρώποι συνδεθέντες μετὰ τὰς χειροτέρας ἐθνικᾶς ἀτυχίας
καὶ πολλαπλῶς ἀποτυχόντες εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν σταδιοδρομίαν.

Εὐτυχῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ σημερινὴ κυβερνήσις εἶνε ἱκανὴ νὰ ἀντιμετωπιῇ
ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν χώραν εἴαν δὲν ἐμεσολάβει ἡ 4η Αὐγού-
στου καὶ δὲν εἶχε δημιουργηθῆ τὸ σημερινὸν καθεστὸς τῆς πειθαρχίας, τῆς τά-
ξεως καὶ τῆς ἰσχύος. Εὐτυχῶς ὅτι εἰς τὴν κρίσιν αὐτὴν περιῶδον, αἱ ἐθνικαὶ
δυνάμεις εὐρέθησαν ἠνωμέναι καὶ ὑπὸ τὸν ἔμπειρον πηδαλιόδοχον, ὅπως ὁ Ἰωάν-
νης Μεταξᾶς, ἀντικειμήλομεν εἰς τὴν κρίσιν ὡς κράτος μετὰ ἐθνικὴν συνείδησιν καὶ
αὐτοπεποίθησιν».

Ἀναχωρεῖ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ Πρίγκηψ Χριστόφορος,
19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἐφίξις τῆς Α. Β. Υ. Τοῦ Πρίγκηπος Ἀνδρέου εἰς τὰς Ἀθήνας.
Θάνατος τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἀριστοτέλους Ζάχου.

20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἡ ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύει νόμους περί προ-
στασίας τοῦ ἐθνικοῦ νομισματός. Αἱ σκουδαίοντες τροποποιήσεις εἶναι αἱ ἐξῆς:

1. Ἐνοποιεῖται ἡ ὑπηρεσία προστασίας ἐθνικοῦ νομισματός τῶν πόλεων
Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, τῶν ἀερολιμένων Φαλήρου, Μεγάλου Πεύκου καὶ τοῦ ἀερο-
δρομίου Δεκελείας.

2. Ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς ἀναχωροῦντας διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ὅπως α) μετὰ
τὴν ἐπάνοδόν τῶν προσάγωσι τὰ διαβατήριά των εἰς τὴν ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν
ἵνα γίνηται ἐλεγχος περὶ τοῦ εἴαν καὶ κατὰ πόσον οἱ ταξιδεύσαντες μετέβησαν
εἰς χώρας, δι' ἧς δὲν εἶχον λάβει ἄδειαν· β) ἐκχωρῶσιν εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς
Ἑλλάδος τὸ περίσσειον αὐτοῖς ἐκ τοῦ χορηγηθέντος συναλλάγματος καὶ γ) ἐπι-
στρέψωσιν εἰς τὴν Τράπεζαν ὀλόκληρον τὸ χορηγηθέν αὐτοῖς συναλλάγμα ἐν πε-
ριπτώσει μὴ πραγματοποιήσεως τοῦ ταξιδίου.

3. Ἀπαγορεύεται εἰς ἐπιβάτας ἀμαξοστοιχιῶν, ἀεροπλοίων, ἀτμο-
πλοίων καὶ ἄλλων μεταφορικῶν μέσων διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ὅπως φέρωσιν μετ'
ἑαυτῶν ἀπὸ τῆς ἐπιβιβάσεως των: α) οἰανδήποτε ποσὸν χρυσοῦ ὑπὸ οἰανδή-
ποτε μορφήν· β) ἐξωτερικὸν συναλλάγμα πέραν τοῦ χορηγηθέντος αὐτοῖς· γ)
δραχμάς πέραν τῶν ἐπιτρεπομένων 200 τοιοῦτων· δ) μεταφέρουν ἐπιστολάς προο-
ριζόμενας διὰ τὸ ἐξωτερικὸν, ἔκτος εἴαν αὐταὶ ἔχωσι λογοκριθῆ, Αἱ αὐταὶ ὑπο-
χρεώσεις ἐπιβάλλονται καὶ εἰς τοὺς σιδηροδρομικοὺς ὑκαλλήλους βαγκόν λι καὶ
βαγκόν ρεστωρᾶν καὶ εἰς τὰ πληρώματα τῶν διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἀναχωρούντων
ἀτμοπλοίων καὶ ἀεροπλοίων.

4. Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς χρηματιστὰς, μεσίτας, κολλυβιστὰς, τραπεζίτας
καὶ ἄλλα παρεμφερῆ πρόσωπα ὅπως: α) διατηρῶσιν ἀρχεῖον ἐν γένει εἰς μέρη
ἄλλα πλὴν τῶν γραφείων των· β) ἀλληλογραφῶσιν ἀμέσως ἢ διὰ τρίτων προσώ-
πων διὰ κρυπτογραφικῶν τηλεγραφημάτων ἢ τηλεφωνημάτων· γ) χρησιμοποιῶσι
μυστικὴν γλῶσσαν, συνθηματικὰς λέξεις φράσεις καὶ ἄλλα σημεία καὶ δ) διεξά-
γωσι τὴν ἀλληλογραφίαν των ἢ συνεννοήσεις διὰ τρίτων προσώπων καὶ ὑπὸ
διεϋθύνειν ἄλλην ἔκτος τῶν γραφείων των.

5. Ἀπαγορεύεται εἰς τρίτα πρόσωπα ὅπως δέχονται ἐπ' ὀνόματι των ἢ τῆς
διευθύνσεως τῶν γραφείων των τὴν διεξαγωγὴν ἀλληλογραφίας τινὸς τῶν ἀνω-
τέρω ἀναφερομένων προσώπων.

6. Ἐπιβάλλεται ἡ δήμευσις τῶν ἀξιῶν, τῶν ὁποίων ἐπεχειρήθη ἢ ἀνευ ἄ-
δειας ἐξαγωγή ἢ εισαγωγή ἀπαγγελλομένη ὑποχρεωτικῶς διὰ τῆς καταδικαστι-
κῆς ἀποφάσεως.

7. Ἐπιβάλλεται ἡ ὑποχρέωσις ὅπως πᾶς ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένος καὶ
πραγματοποιῶν κέρδη προμηθείας ἢ ἄλλας ὠφελείας εἰς συναλλάγμα ἐξ ἔργα-

σιῶν διεξαγομένων ἐν Ἑλλάδι ἢ ἀμοιβὰς εἰς συνάλλαγμα ἐκ παροχής ἐν Ἑλλάδι
ὑπηρεσιῶν πρὸς ἐγκατεστημένους ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἢ μισθώματα ἐξ ἐκμισθώσεως
ἀκινήτων κειμένων ἐν Ἑλλάδι ἢ τὸ τμήμα ἐκ πωλήσεως αὐτῶν, πωλῆ τὸ συνάλ-
λαγμα εἰς τινὰ τῶν ἐξουσιοδοτημένων Τραπεζῶν ἐντός τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς
εἰσπράξεως αὐτοῦ.

8. Καταργεῖται προγενεστέρα διάταξις, καθ' ἣν ἐπιτρέπετο καὶ παρ' ἰδιω-
ταῖς κατάθεσις δεσμευμένων δραχμῶν ἀνηκουσῶν εἰς πρόσωπα μονίμως διαμέ-
νοντα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τοῦ δικαίωματος τούτου παραμένοντος μόνον διὰ τὰς
Τραπεζῶν καὶ τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων.

9. Ρυθμίζεται ὁ τρόπος κτήσεως ἀκινήτων ἐν Ἑλλάδι διὰ δεσμευμένων
δραχμῶν. Τέλος, διὰ τοῦ νέου τούτου νόμου: α) παρέχεται δι' ἀποφάσεως τοῦ
κ. ὑπουργοῦ Δημοσίας Ἀσφαλείας ἀμοιβῆ 5 010 ἐπὶ τοῦ δημοσίου ποσοῦ εἰς
πάντα ἰδιώτην, ὁ ὁποῖος ἤθελε καταδώσει ἢ συντελέσει εἰς τὴν ἀνακάλυψιν λα-
θρεμπορίας συναλλάγματος καὶ β) ἐπιβάλλονται διάφοροι ποινικαὶ κυρώσεις
κατὰ τῶν παραβατῶν τῶν ὡς ἀνω ἀναφερομένων διατάξεων.

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἡ ἐφημερὶς «Πρωτὰ» γράφει περὶ τοῦ θανόντος ἀρχιτέ-
κτονος Ζάχου: «Καταγόμενος ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, συνεδύαζε τὴν στερεότητα
ταῦ τοῦ Βορείου Ἑλληνικοῦ μετὰ μίαν βαθύτατην ἀντίληψιν τοῦ χαρακτήρος τοῦ
ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ. Εἰς τὴν Μακεδονίαν — τὴν δυτικὴν ἰδίως — ὁ ἀρχιτεκτονικὸς
ρυθμὸς ἔχει ἐξελιχθῆ διὰ μέσου τῶν αἰώνων εἰς μίαν σύγχρονον ἐκδήλωσιν ἁ-
ξίαν πολλῆς προσοχῆς καὶ μελέτης, ὅπως ἄλλως τε, συνέβη καὶ εἰς τὴν Θεσσα-
λίαν καὶ εἰς τὴν Στερεάν καὶ εἰς τὴν νησιωτικὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἀριστοτέλης Ζάχος,
καθ' ὅλην τὴν ὥσ ἀρχιτέκτονος μακρὰν καὶ γονιμοτάτην σταδιοδρομίαν του, ὅ-
πῃρξε σταθερῶς συνεπῆς εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς δημιουργίας ἰδιοτύπου νεοελλη-
νικοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ ρυθμοῦ, χρησιμοποιοῦν κατὰ τρόπον ἀληθῶς δημιουργικόν
τὰ βυζαντινὰ καὶ τὰ λαϊκὰ τεχνικὰ θέματα καὶ ἀνεύρισσεν αὐτὰ σύμφωνα μετὰ τὰς
ἀνάγκας καὶ τὰς συνθήκας τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Τὸ σχέδιον τῆς ἀνοικοδομή-
σεως τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς Θεσσαλονίκης παρέχει πλήρως τὸ μέ-
τρον τῶν καλλιτεχνικῶν ἀντιλήψεων του καὶ τῆς ρωμαλέας τεχνικῆς του. Ὁ ναὸς
τὸν ὁποῖον ἀνήγειρεν εἰς τὸν Βόλον καὶ ἄλλαι ἰδιωτικαὶ οἰκοδομαί, δεικνύουσι τὴν
ὀρθὴν κατεύθυνσιν μιᾶς δημιουργικῆς ἐξελιξεως τοῦ βυζαντινοῦ καὶ μεσαιωνικοῦ
ρυθμοῦ. Ὁ Ἀριστοτέλης Ζάχος ἦτο βαθύτατα Ἕλλην, πιστεύων ἀκραδάντως εἰς
τὴν δυναμικότητα τοῦ ἔθνους καὶ ἡ πίστις του αὐτῇ τὸν ἔφερεν ἄλλοτε εἰς τὸ ἀ-
μεσον περιβάλλον τοῦ Ἴωνος Δραγοῦμη.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγκαινιάζεται τὸ νέον κτίριον τοῦ Ἀγγλοελληνικοῦ
Συνδέσμου. Ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας ὁμιλῶν σχετικῶς λέγει πρὸς τοὺς ἄλ-
λους: «Ὁ Ἀγγλοελληνικὸς Σύνδεσμος ἀποτελεῖ καταφύγιον ἀπὸ τοῦ μίσους καὶ
φόβου. Εἶνε τὸ πνευματικὸν οὐράκιον καὶ τὸ πρακτικὸν ὄργανον μιᾶς πίστεως
καὶ προφιλῶς συναδελφώσεως μετὰ δύο ἔθνων. Στήριζόμενοι ἐπὶ τῆς φιλίας
ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἄγγλοι ἠμποροῦμεν νὰ ἀρυσθῶμεν ὑγίαν καὶ ἰσχύον».

22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Λόγος τοῦ Πρωθυπουργοῦ πρὸς τοὺς τεχνικοὺς. Ὁ κ. Πρω-
θυπουργὸς ἀναφερόμενος εἰς τὴν πρόσφατον διεθνή κρίσιν λέγει σὺν τοῖς ἄλ-
λοις: «Ὁ Ὄμηρος, οἱ μεγάλοι τραγικοὶ, οἱ ὁποῖοι ἀντιγράφουν πιστὰ τὴν φύσιν
τῶν ἀνθρώπων, παρεμβάλλουν πάντοτε τοιαῦτα ἐπεισόδια. Ὁ Ὄμηρος τὴν
στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες ἤθελαν ν' ἀποφασίσουν ἐν θά μείνουν ἢ
ἐν θά φύγουν ἀπὸ τὴν Τροίαν καὶ εἶχεν ἐγερθῆ αὐτῇ ἡ δραματικωτάτη συζήτησις
μετὰ τῶν ἀρχηγῶν καὶ εἶχεν ὑψωθῆ τὸ ἐνδιαφέρον εἰς μέγιστον βαθμὸν, παρεμ-
βάλλει τὸν Θερσίτην! Ὁ Σαίξπηρ, εἰς τὰς δραματικωτέρας σκηνάς τοῦ Ἑρρίκου
Δ', εἰς τὴν ρῆξιν μετὰ τὸν υἱὸν του Ἑρρίκου τὸν Ε', ὅπου ὁ θεατὴς περιμένει μετὰ τὴν
προσοχὴν τεταμένην νὰ ἴδῃ τι θὰ συμβῆ, παρεμβάλλει τὸν Φάλσταφ καὶ τοὺς
εὐθύμους συντρόφους του.

Ἔτσι εἶνε τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Καὶ ἔτσι συνέβη καὶ εἰς ἡμᾶς: Τὴν
στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὀλόκληρος ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἦτο ὄρθιος ἐπὶ τῶν ἐπάλ-
ξεων, σιωπηλὸς καὶ ἀτάραχος, ὁ καθένας εἰς τὴν θέσιν του, ἀπὸ τοῦ Βασιλέως
μέχρι τοῦ τελευταίου πολίτου, πέντε-ἕξ ἀνθρώποι ἐξώρμησαν ἀπὸ τὰ σπύτια των
νύκτα καὶ ἐπέδραμον εἰς τίς ὀπίσθιες πόρτες ἄλλων σπιτιῶν καὶ ἐκτύπων καὶ
ἐφώνησαν: Ἀκοῦτε ἐδῶ ἡμεῖς εἴμεθα σπουδαῖοι ἀνθρώποι. Καὶ μεγάλης σημα-
σίας. Χωρὶς ἡμᾶς δὲν ὑπάρχει ἐθνικὴ ἐνότης. Ἐμεῖς νὰ σᾶς συμβουλευσωμεν πῶς
θα μπορέσετε νὰ τραβῆξετε μπροστὰ! Ἄν θελήσετε νὰ ἐπιστρατεύσετε χωρὶς
ἡμεῖς νὰ προτρέψουμε τὸν λαόν, αὐτὰς δὲν παίρνει τὰ δπλα! Καὶ ἐκραύγαζαν καὶ
ἐκτύπων τίς ὀπίσθιες πόρτες. Καὶ δυστυχῶς διὰ τὸν δμίλον αὐτόν, μετὰ τῶν
ἴσων καὶ πόρτες ποῦ ἀνῆκαν σὲ ξένους ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασαν οὔτε νὰ ταραξοῦν

τούς ένοίκους, Δέν ήξευραν, ότι ή νύκτα δέν έπρόκειτο νά είνε μακρά.

Αίφνιδίως, μέσα εις ούτόν τον σωματιόν, ανέτειλεν ή αύγή της ασφαλούς της Έλλάδος. Πολύτιμοι διοβριβιώσεις σεβασμοῦ και έξασφαλίσεως της Έλλάδος έδόθησαν και ό ήλιος της ασφαλούς της Έλλάδος ανέτειλεν, ήλιος άπροδόκητος δι' ούτεόν ώστε δρομοιοιήναγκάσθησαν νά τρυπώσουν εις τά σπίτια των κάτω από τήν γενικήν θυμηδίαν.

"Ήθελαν νά ήμπορούσα νά σάς έγγυθώ, ότι πηγαίνουμέν προς βεβαίαν ειρήνην. Δέν ήμπορώ νά σάς τó έγγυθώ, διότι είνε αδύνατον νά έγγυθώ ή κανείς ούτά τά πράγματα. Έκείνο όμως, διά τó όποιον ήμπορώ νά σάς βεβαιώσω είνε ότι πολλά ένδειξεις υπάρχουν ότι πηγαίνουμέν προς προσεχές ειρηνικόν μέλλον. Δέν ήμπορεί κανείς νά υποθέσῃ πλέον, ότι τά πρώτα ειρηνικά βήματα, τά τόσον δειλά άκόρη, είνε δυνατόν νά τó έποκολυθήσουν πολεμικά έγερτήρια. Αύτά που έλπίζω άν μου ζητήσετε νά σάς τά έποδείξω, θά σάς είπω βέβαια, ότι δέν είμαι εις θέσιν νά σάς τά άποδείξω. Θά σάς είπω μόνον ότι είνε έξ ένστίκτου, τά διαισθάνομαι και έπειδή τó ένοτικτόν μου πολλές φορές δέν με έγέλασεν, έλπίζω και εϋχομαι εις τόν Θεόν νά με γέλασῃ ούτε τώρα. Τίποτε περισσότερο δέν μπορώ νά είπω».

24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Αρχεται ή Πρωθυπουργική περιόδια ανά τήν Πελοπόννησον. Ό λαός της Πελοποννήσου ένθουσιωδώς υποδέχεται τόν κ. Μεταξά.

25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ό άθηναιικός τύπος πλέκει τó έγκώμιον τών άρετών του έν Ήρακλείω της Κρήτης κηδευθέντος στρατηγού Κατεχάκη, όστις κατά τόν Έλληνομακεδονικόν άγώνα έδρασεν υπό τó όνομα καπετάν Ρούβας.

29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ό τύπος δημοσιεύει τόν δηλώσει του κ. Πρωθυπουργού προς τόν λαόν των Καλαμών. Από τόν δηλώσει ούτάς άποσπώμεν τά εξής :

Πόιός είνε εκείνος, από τήν κεφαλήν του όποιου ήμπορεί νά περάσῃ, ότι ένσ τέτοιο καθεστώς έκπηδήσαν μέσα από τά σπλάγχνα του έλληνικού λαού, αντιπροσωπεύον τήν θέλησιν αύτου, ανταποκρινόμενον εις τόν ανάγκας του, άποδώσαν τούς καρπούς του, ότι είνε δυνατόν νά έκλείψῃ; Είνε άδύνατον εκείνα, τά όποία άκούε κανείς καρμιά φωνά από τούς άέργους καφειολόγους. Δέν καταλύεται τó καθεστώς της 4ης Αύγούστου, διότι είνε δικό σου, έλληνικό λαό και θά άποτελέσῃ τήν άφειτηρίαν της έξελίξεως της πολιτικής καταστάσεως της χώρας, άφειτηρίαν έξελισσομένην διά τών ίδίων αύτου νόμων και διά της ίδίας αύτου ώθήσεως, ούτως ώστε σέ κάθε σταθμόν αύτης, νά ανταποκρίνεται εις τήν θέλησιν σου, εις τόν ανάγκας σου τόν βαθυτάτας. Άλλ' έπάνοδος εις τó παρελθόν είνε αδύνατος πλέον. Είμαστε σύμφωνοι εις όλα και εις τόν λεπτομερείας άκόρη, και με τήν βεβαιότητα της συμφωνίας αύτης και της έπιδοκιμασίας του έργου αύτου, κοινοῦ έργου Βασιλέως, κυβερνήσεως και λαού ζητώ από όλους σας με μίαν φωνήν και με όλην τήν δύναμίν σας νά ζητωκραυγάζετε : «Ζήτω τó έλληνικόν έθνος», «Ζήτω ό Βασιλεύς», «Ζήτω ό λαός των Καλαμών», «Ζήτω ή 4η Αύγούστου».

Τό «Ήβνιγκ Στάνταρν» δημοσιεύει εις περιόριτον θέσιν δηλώσει του πρωθυπουργού κ. Μεταξά, ειπόντος προς τόν λαόν των Καλαμών, ότι ή έλληνική κυβέρνησις έλαβεν άπόφασιν νά υπεραμυνθῃ της χώρας κατά παντός κινδύνου, διπλωματικώς και έν ανάγκη ένόπλιως.

27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Έξακολουθεί ή από τήν Πελοπόννησον πρωθυπουργική διαδρομή.

28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ό Πύργος υποδέχεται με θερμάς έκδηλώσεις τόν κ. Πρωθυπουργόν.

29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ένθουσιώδης ύποδοχή του κ. Πρωθυπουργού εις Πάτρας. Ό κ. Πρωθυπουργός εκ Πατρών επανέρχεται εις τόν Αθήνας.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ ΛΗΞΑΝΤΟΣ ΜΗΝΟΣ

1. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ό Χίτλερ ώμίλησε εις Βιλλελμσχάφεν, αναφερθείς άμέσως εις τήν άγγλικήν έγγύησιν προς τήν Πολωνία, υπέμνησε τούς 14 όρους του πρόεδρου Ούιλσονος και είπεν, ότι εις τήν Γερμανίαν δέν ήτο δυνατόν νά επιβληθῃ ό νόμος, τόν όποιον ήθελεν οι Άγγλοι και οι Γάλλοι. Όσον άφορά τήν Τσεχοσλοβακία, είπεν ότι αύτη ιδρύθη διά νά άποτελέσῃ κέντρον μελλοντικής έπιθέσεως κατά της Γερμανίας και ότι ένεργήσας ως ένήργησε, προσέφερε μέγιστην ύπηρεσίαν εις τήν ειρήνην. Διά τόν σύνδεσμον μεταξύ Γερμανίας και Ιταλίας είπεν

«τι είνε χαρακτηήρος διαφορετικοῦ παρ' ότι ό σύνδεσμος μεταξύ Άγγλίας και Γαλλίας».

Η κυβέρνησις τών Ήν. Πολιτειών άνεγνώρισε τόν στρατηγόν Φράνκο και ήρε τήν άπαγόρευσιν έξαγωγής όπλων εις τήν Ισπανία, ή όποία ίσχυεν επί δύο και πλέον έτη.

Τό γαλλικόν όπουργικόν Συμβούλιον ένέκρινε διατάγματα, διά τών όποίων έπισπεύδεται ή παραγωγή άεροπλάνων.

3. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ό κ. Τσάμπερλαιν προέβη δηλώσει ειπόν ότι ή βρετανική δηλώσει άποτελεί σύμφωνον και ούδεμία παρανόησις πρέπει νά ύπάρξῃ : σημαίνει ότι ή Γαλλία και ή Άγγλία θά σπεύσουν, εις βοήθειαν της Πολωνίας ούθός ως ήθελεν άπειληθῇ ή άνεξαρτησία της. Αί ύποχρεώσεις αύται—είπε—δέν άποτελοῦν προσπάθειαν κυκλώσεως, αλλά φραγμόν κατά της κυριαρχίας του κόσμου διά της βίας. Εις τήν έπίτευξιν του σκοπού τούτου πάσα συνεργασία είνε εϋσπρόσδεκτος. Η έργατική και φιλελευθέρα αντιπολίτευσις ένέκριναν τήν δήλωσιν και έπέμειναν επί της ανάγκης όπως τó κατά τών έπιτιθεμένων μέτωπον περιλάβῃ όλας τόν φιλειρηνικώς χώρας.

4. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Αρχονται ή άγγλοπολωνικά συνομιλία. Ό γερμανικός τύπος κατηγορεί τήν Άγγλία, ότι έπεστράτευσεν όλας τόν δυνάμεις της εις μίαν πολιτικήν κυκλώσεως της Γερμανίας, δηλοῖ δέ ότι τó Ράιχ δέν θά περιμείνῃ συμπλήρωσιν της κυκλώσεως ταύτης.

Εις τόν Τίρανα έξεδόθη άνακοινωθέν, έν τῷ όποίῳ δηλοῦται ότι ή Άλβανία ούδέποτε θά έπιτρέψῃ καταπάτησιν της άνεξαρτησίας της. Ιταλική άνακοινώσις διέψευσε τόν περί Ιταλικής άπειλής κατά της άλβανικής έλευθερίας.

Ό βασιλεύς του Ιράκ, ηλικίας 27 έτών, έφονεύθη εις αυτοκινητιστικόν άτύχημα. Ταραχαί έξεράγησαν εις Μοσούλην, κατά τόν όποιον έδολοφονήθη ό Άγγλος πρόξενος υπό πλήθος παρακινήθέντος υπό ταραχοποιών οίτινες ίσχυρίσθησαν ότι ό βασιλεύς έδολοφονήθη υπό τών Άγγλων. Συνελήφθησαν 4 άτομα. Εις τήν Μοσούλην έκυρήθη ό στατιωτικός νόμος.

Τό δημόσιον γερμανικόν χρέος, άνήλθεν εις 28 000.000.000 μάγκα, ήτοι είνε κατά 10.000.000.000 ανώτερον του περυσινού.

Αί Ήνωμένοι Πολιτείαί έπέδωσαν τετάρτην διαμαρτυρίαν εναντίον του βομβαρδισμού άμερικανικής περιουσίας έν Κίνα υπό τών Ιαπόνων.

5. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Η γαλλική Έθνοσυνέλευσις επανεξέλεξε πρόεδρον της Δημοκρατίας τόν κ. Λεμπρέν διά περίοδον 7 έτών. Ό κ. Λεμπρέν έλαβε 506 ψηφούς επί συνόλου 910 ψηφισάτων, έχει ηλικίαν 68 έτών και είνε ό δεύτερος πρόεδρος, ό όποιος έκλέγεται διά δεύτεραν φοράν.

Εις τήν Βαγδάτην έγένετο ή κηδεα του βασιλέως Γαζή. Εις τήν Βουλήν τών Κοινοτήτων ό κ. Τσάμπερλαιν άνεκοίνωσεν, ότι ή άγγλική κυβέρνησις προέβη εις παραστάσει προς τήν κυβέρνησιν του Ιράκ διά τήν δολοφονία του Άγγλου προξενου. παρεσχέθη δέ ή διαβεβλίωσις, ότι θά δοθῇ Ικανοποίησις υπό τήν έξής μορφήν : Πρώτον θά έκφρασθῇ δημοσίῳ έν τῇ Βουλῇ ή λύπη της Ιρακικής κυβερνήσεως διά τó συμβάν. Δεύτερον θά γίνῃ δημοσία κηδεα. Τρίτον θά δοθῇ άποζημίωσις εις τούς συγγενείς του φονευθέντος. Τέταρτον θ' άποζημιωθῇ ή άγγλική κυβέρνησις διά τόν ζημία του προξενείου και πέμπτον θά διεξαχθοῦν άδστηρόταται άνακρίσεις.

6. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Η Μεγάλη Βρετανία και ή Πολωνία κατέληξαν εις συμφωνία, ήτις θ' αντικαταστήσῃ τήν προσωρινήν άγγλικήν έγγύησιν προς τήν Πολωνία. Η Άγγλία και Πολωνία ύποχρεοῦνται νά σπεύσουν εις βοήθειαν έν περιπτώσει άπειλής κατά της άνεξαρτησίας της έτέρας. Ό κ. Τσάμπερλαιν είπεν, ότι ή συμφωνία όμοιάζει προς τήν ύφισταμένην μεταξύ Γαλλίας και Πολωνίας.

7. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ιταλική στρατιωτική δράσις ήρχισε έν Άλβανία. Ιταλικά στρατεύματα καλυπτόμενα από τó πύρ των τηλεβόλων των πολεμικῶν και από 400 άεροπλάνα άπεβίβάσθησαν εις Δυρράχιον, Άγίους Σαράντα, Αύλων και Άγιον Ιωάννην της Μεδοῦης πόλεις τόν όποιαν και κατέλαβον συντριψάντα τήν άλβανικήν αντίστασιν. Τά Ιταλικά στρατεύματα ήφθασαν εις απόστασιν 15 χιλιομέτρων από του Δυρραχίου, επί της γεφύρας του ποταμού Σιζάκ. Κατέλαβον επίσης τó Άλέσιον προς βορράν και τó Δέλβινον προς νότον. Ό Αύλων και ό Άγιος Ιωάννης και ντι. οι Άλβανοί συνεχίζουν τήν αντίστασιν των διεκδικούντες σπιθαμήν προ σπιθαμήν τó πατριον έδαφος.

Ό πρώην Άλβανός πρωθυπουργός Φράσσαρι απέστειλε προς τόν κ. Μουσολίνη τηλεγράφημα, δηλών ότι οι Άλβανοί θά πέσουν μέχρις ένός υπερασπίζοντες τήν άνεξαρτησίαν των.

Ό βασιλεύς Ζώγου άπηόθυνεν έκκλησιν προς τόν Άλβανικόν λαόν διά της

οποίας τὸν καλεῖ νὰ ὑπερασπίσῃ μέχρις ἐσχάτων τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας του. Ὁ κ. Γκάουντα εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Ἰταλίας» δίδει ἡμιεπίσημον ἐξήγησιν τῆς ἰταλικῆς ἐνεργείας ἐν Ἀλβανίᾳ. Ὁ ἀρθρογράφος λέγει ὅτι αὕτη κατέστη ἀναγκαῖα, διότι, συνεπεία τῆς ἀρνήσεως τῆς Ἀλβανίας νὰ συνεχίσῃ τὰς διαπραγματεύσεις πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἰταλοαλβανικῶν σχέσεων, ἐξερόχησαν ταραχαὶ, ἀπειλοῦσαι τοὺς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἰταλοὺς. Κατηγορεῖ ἐπίσης τὸν Βασιλεῆ Ζώγου ὅτι ἤθελε νὰ χρησιμοποιήσῃ ἰταλικά στρατεύματα ἐναντίον τῶν Νοτιοσλαύων, ἵνα οὕτω δημιουργήσῃ πράγματα εἰς τὰς ἰταλονοτιοσλαυϊκὰς σχέσεις. Ὁ γερμανικὸς τύπος ὑποστηρίζει ἀνεπιφυλάκτως τὴν ἰταλικὴν ἐνεργεῖαν εἰς Ἀλβανίαν.

Εἰς τὴν Νοτιοσλαυϊαν συνῆλθε τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον καὶ ἐξήτησέ τὴν κατάστασιν. Ὁ ἀντιβασιλεὺς πρίγκιψ Παύλος ἐματαίωσε τὰς πασσαλίνας διακοπὰς τοῦ Ἵβρου τοῦ Ἰσθάρι ἐπὶ τὴν Ἀλβανίαν ὡς ἀποβίασεν ἐκλεισθῆναι.

Ἡ Ὀλλανδία ἐκλείσεν τὰ πρὸς τὴν Γερμανίαν ὅρια της. Ἡ Βασίλισσα τῆς Ἀλβανίας Γεραλδίνη συνοδεουμένη ὑπὸ τῆς ἀκολουθίας της καὶ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Βασιλέως Ζώγου ἐφθασε εἰς Φλώριναν.

8. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Τὰ ἰταλικά στρατεύματα κατέλαβον τὰ Τίρανα. Ὁ Βασιλεὺς Ἀχμέτ Ζώγου καὶ ὁ πρόεδρος Κότα, κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ κ. Τοϊάνο ἐφθάσεν εἰς Τίρανα ἀεροπορικῶς. Αἱ ἰταλικαὶ δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι βροῦν εἰς Ἀλβανίαν ἀνέρχονται εἰς 35.000 ἄνδρας 400 ἀεροπλάνα καὶ 170 πλοῖα. Αἱ παράλιοι πόλεις ἐβουρσαδίσθησαν, ὑπάρχουν δὲ δώδεκα ἰταλοὶ νεκροὶ καὶ 50 τραυματίαι.

9. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Κατὰ τὴν λειτουργίαν τὴν ὁποῖαν ἐτέλεσε ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Πάσχα, ὁ πάπας Πῖος ΙΒ', ἀνέγνωσε τὸ διάγγελμα τοῦ πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς Γῆς καὶ τοὺς Ἰθύνοντας τὰς τύχας των. Ἐν τῷ διαγγέλματι τονίζεται, ὅτι παρατηρεῖται σήμερον τὸ φοινόμενον τοῦ νὰ ἐπικαλεῖται ὅλος ὁ κόσμος μεγαλοφώνως τὴν εἰρήνην, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ὑπάρχῃ εἰρήνη. Παντοῦ παρατηρεῖται ἀίσθημα διαταραχῆς καὶ δυσαρεσκείας καὶ ὄλων τὰ πνεύματα ἔχουν χάσει τὴν γαλήνην των. Φαίνεται νὰ ἐπικρατῆ τὸ πρᾶσισθιμα, ὅτι εὐρισκόμεθα σχεδὸν εἰς παραμονὰς τῶν χειροτέρων ἡμερῶν τοῦ κόσμου.

«Ἀλλὰ πῶς εἶνε δυνατόν, συνεχίζει τὸ διάγγελμα, νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ διεθνής εἰρήνη ὅταν ὑπάρχουν χῶραι ὅπου δὲν ὑφίσταται εἰρήνη εἰς τὰς οἰκογενειακὰς ἐστίας; Καὶ πῶς νὰ ὑπάρξῃ ἡ εἰρήνη αὕτη, ὅταν τόσοι ἄνθρωποι ἀνεὺ ἐργασίας συγκρίνουν τὴν ἀθλιότητά των μετὰ τὴν πολυτέλειαν μιᾶς περιωσμένης τάξεως προνομιοῦχων; Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ διατηρηθῇ ἡ εἰρήνη ὅταν δὲν ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη καὶ καλὴ θέλησις; Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ προχωρήσουν χωρὶς αὐτὰ οἱ λαοὶ εἰς τὴν φωτεινὴν ὁδὸν τῆς προόδου; Εἶνε πολὺ λυπηρόν, ὅτι ἡ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἐμπιστοσύνη, ἡ ἰσοσυνεχία ἀπαραίτητος διὰ τὸν ὠλικὸν καὶ ἠθικὸν ἀφοπλισμὸν, ἐκλονίσθη σοβαρῶς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας».

Ἐν τέλει ὁ Ποντίφιξ ἀπευθύνει θερμὴν ἐκκλήσιν πρὸς τοὺς λαοὺς καὶ πρὸς τοὺς Ἰθύνοντας τὰς τύχας των διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης.

10. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Τὸ φόρεϊν Ὀφφινς ἐπισκέφθησαν οἱ πρεσβεῦται Ρουμανίας, Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας. Ὁ λόρδος Χάλιφαξ ἀνέπτυξεν εἰς τὸν Ἰταλὸν πρεσβεῦτὴν τὴν ἀγγλικὴν ἀποψιν ἐπὶ τοῦ ἀλβανικοῦ, ὁ δὲ τελευταῖος παρέσχε κατηγορηματικὰς διαβεβαιώσεις ὅσον ἀφορᾷ τὸν περιορισμένον χαρακτήρα τῆς ἐν προκειμένῳ ἰταλικῆς ἐνεργείας.

Εἰς τὴν μεσόγειον ὄλοι αἱ μονάδες τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου ἀνεχώρησαν εἰς Γιβραλτᾶρ πρὸς ἄγνωστον κατεύθυνσιν. Αἱ ἐπάκτιαι καὶ ἀντιαεροπορικαὶ δυνάμεις τῆς Μάλτας ἐνισχύθησαν προληπτικῶς. Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἔλαβε ἐπίσης ὠριμμένα ναυτικὰ μέτρα προφυλακτικοῦ χαρακτήρος εἰς τὴν Μεσόγειον.

Τὸ ἀγγλικὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον συνεζήτησε ἐπὶ τῶν ἐδεχομένων μέτρων παροχῆς συνδρομῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τὸ πρακτορεῖον Χαβῶς, ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις παρέσχε εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ Λονδίνου διαβεβαιώσεις ἀφοῦ ὡς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κέρκυραν.

Ὁ διοικητὴς τῶν ἰταλικῶν στρατευμάτων ἐν Ἀλβανίᾳ ἐξέδωκε προκήρυξιν πρὸς τὸν λαόν, βεβαιῶν ὅτι εἰς τοὺς Ἀλβανοὺς θά δοθῇ δικαιοσύνη καὶ ἀσφάλεια διὰ τὰ παταχθῆναι ἅπαντα ἐχθρική ἐκδήλωσις. Εἰς τὰ Τίρανα ἱδρύθη προσωρινὴ ἐπιτροπὴ ἐξ Ἀλβανῶν προκρίτων καὶ δημοσίων ὑπαλλήλων. Τὰ ἰταλικά στρατεύματα κατέλαβον τὴν Κοριτσᾶν.

11. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἐπισημῶς ἀνεκοινώθη ὅτι εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκλήθησαν νέα κλάσεις ἐφέδρων ὑπὸ τὰ ὄπλα.

Ἡ συσταθεῖσα εἰς Τίρανα προσωρινὴ ἐπιτροπὴ εἰδοποίησε τὰς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀλβανικὰς πρεσβεῖας νὰ ἀπέσχοιεν πάσης διπλωματικῆς ἐνεργείας. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπίσης ἀπέλυσε τοὺς πολιτικοὺς κρατούμενους. Τὰ ἰταλικά στρατεύματα κατέλαβον πολλὰς ἀλβανικὰς πόλεις.

Ἡ Ὀλλανδία ἐκάλεσε ὀπὸ τὰ ὄπλα κλάσεις τινὰς ἐφέδρων. Ἰαπωνικὰ στρατεύματα ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν σημείον βορείως τοῦ Κόνγκ Κόνγκ

Οἱ Κινέζοι προήλασαν εἰς τὴν νότιον Κίνα καὶ εὐρίσκονται ἤδη εἰς ἀπόσυνασιν 10 μιλίων ἀπὸ τὴν Καντιῶνα.

Ἡ ἀθηναϊκὴ ἔφημερις «Πρωτῖα» δημοσιεύει τὴν κάτωθι Στατιστικὴν ἐν σχέσει μετὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ πετρελαίου :

Τὸ πετρέλαιον εἶνε ἡ καύσιμος ὕλη τοῦ αἰῶνος μας. Διὰ τὴν κατοχὴν τῶν πηγῶν τοῦ διεξήχθη καὶ διεξάγεται ἀκόμη δεξυτάτος συναγωγιμὸς, διότι ἡ χρῆσις του εἶνε σήμερον διαβεδομένη τόσο, ὥστε ἀκόμη καὶ ἡ ἐθνικὴ ἄμυνα μιᾶς χώρας νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς ὑπαρχούσας στατιστικὰς ἡ Εὐρώπη, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ρωσίας, παράγει μόνον τὰ 1400 τῆς κατ' ἔτος παραγομένης ποσότητος πετρελαίου καὶ καταναλίσκει τὰ 24500 τῆς παγκοσμίου καταναλώσεως. Ἐξαιρουμένης τῆς Ρωσίας, ἡ ὑπόλοιπος Εὐρώπη παράγει τὰ 2900 καὶ καταναλίσκει τὰ 15500.

Οὕτως αἱ διάφοροι χῶραι τῆς Εὐρώπης παράγουν καὶ καταναλίσκουν τὰς κάτωθι ποσότητας πετρελαίου συμφώνως μετὰ τὰς στατιστικὰς τοῦ 1938 :

Χῶραι	Παραγ.	Κατανάλ.	Χῶραι	Παραγ.	Κατανάλ.
	(εἰς χιλιάδας τόν).			(εἰς χιλιάδας τόν).	
Ε. Σ. Σ. Δ.	29.500	22.168	Γερμανία	600	6.843
Ρουμανία	6.620	1.674	Ἰταλία	13	2.834
Πολωνία	507	443	Τσεχοσλοβακία	20	283
Ἀλβανία	120	58	Οὐγγαρία	40	283
Ἀγγλία	1	11.946	Λοιπαὶ χῶραι	—	7.479
Γαλλία	80	6.994			

Κατὰ τὸ 1938, τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης παρήγαγον ἐν συνόλῳ 37,5 1.000 τόννους καὶ κατηνάλωσαν 60,980 000 τόννους. Ἐξ ἄλλου τὰ κράτη τῶν ἄλλων ἡπείρων κατὰ τὸ 1938 παρήγαγον καὶ κατηνάλωσαν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τὰς ἐξῆς ποσότητες πετρελαίου.

ΑΜΕΡΙΚΗ	Κατανάλ.	Παραγ.	Α ΣΙΑ	Κατανάλ.	Παραγ.
	(εἰς χιλιάδας τόν).			(εἰς χιλιάδας τόν).	
Ἡν. Πολιτεῖαι	147.105	166.200	Ἰαπωνία	3.346	360
Μεξικόν	2.467	4.800	Ἰνδοί	2.161	1.400
Βενεζουέλα	1.112	28.800	Ἄλλαι χῶραι	10.577	24.550
Λοιπαὶ χῶραι	18.526	11.375	ΑΦΡΙΚΗ	3.463	214
			ΩΚΕΑΝΙΑ	1.360	2.792

Αἱ ἄλλαι ἡπειροί, ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης, παράγουν 235.491.000 καὶ καταναλίσκουν μόνον 203.117.000 τόννους. Ἡ ἐπὶ πλέον παραγωγή τῶν ἄλλων ἡπείρων διατίθεται διὰ τὴν κατανάλωσιν τῆς Εὐρώπης.

Τὸ ζήτημα ὁμῶς τῆς παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως εἶνε περιορισμένης σημασίας, ἐν συγκρίσει μετὰ τὸ πρόβλημα τῶν ἀποθεμάτων, δεδομένης τῆς σημασίας τῆς καυσίμου πρώτης ὕλης. Κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἐιδικοῦ ἐπιστήμοιο Γκάρφιας γενομένην τὸ 1932, τὸ σύνολον τῶν παγκοσμίων ἀποθεμάτων πετρελαίου ἀνήρχετο εἰς 3351 ἑκατομμύρια τόννους, κατὰ δὲ τὴν ἐκτίμησιν ἀλλοῦ ἐιδικοῦ, τοῦ Μπρατσέκ, εἰς 9.950 ἑκατομ.

Τὸ 1938, ὁ κ. Μακρόβεϊ ἐπελόγησε τὰ ἀποθέματα τοῦ πετρελαίου εἰς 5173 ἑκατομ. τόννους. Ἡ κατὰ χώρας κατανομὴ τῶν ἀποθεμάτων αὐτῶν ἔχει ὡς ἀκολούθως :

Χῶραι	Αποθέματα Έξάντλ. (εις 1000 τ.) εις 3μη.	Χῶραι	Αποθέμα Έξάντλ. (εις 1000 τ.) εις 3μη.
Ὑν. Πολιτεῖαι	2.100.000 12	Νῆσοι Μαλεσίας	
Ρωσία	854.900 30	Ρουμανία	90.000 13
Βενεζουέλα	500.000 18	Μεξικόν	36.000 5
Ἰράκ	387.000 92	Ἄλλαι χῶραι	800.000 50
Ἰράν	280.000 26		

Ἐννοεῖται, ὅτι αἱ ἔκτιμήσεις αὐταὶ ἔχουν χαρακτήρα καθαρῶς θεωρητικόν, διότι τὰ ἀποθέματα θὰ ἀυξάνουν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἀνακαλύψεως νέων πηγῶν πετρελαίου. Σημειωτέον, ὅτι ἡ ἐπάρκεια τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ἀποθεμάτων πετρελαίου ὑπολογίζεται κατὰ μέσον ὄρον διὰ 20 ἔτη, εἰρηνικῆς ὁμοῦ περιόδου. Κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνὸς πολέμου, αἱ ἀνάγκαι εἰς πετρέλαιον θὰ ἀυξηθοῦν κατὰ πολὺ. Ὁ στρατηγὸς Σερρινὸ ἐχει ὑπολογίσει ὅτι ἐν καιρῷ πολέμου αἱ εἰσάγουσαι πετρέλαιον χῶραι θὰ χρειάζονται διπλασίαν ποσότητα τῆς εἰσαγομένης κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς εἰρηνικῆς περιόδου. Ἐν συνόλῳ αἱ χῶραι αὗται θὰ χρειασθοῦν 60—70 ἑκατομμύρια τόννους πετρελαίου, ἐξ ὧν 40—50 ἑκατομ. ἐπεξεργασμένου πετρελαίου.

Ἡ οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευσις τοῦ πετρελαίου εὐρίσκειται εἰς χεῖρας μερικῶν τράστ, εἰς τὰ ὅποια τὰ ἀγγλικά καὶ ἀμερικανικά συμφέροντα παίζουν ρόλον κυριαρχικόν.

Τὸ ἀμερικανικόν τράστ τῆς «Στάνταρ Οἶλ» κατέχει, ὄχι μόνον μεγάλα κέντρα παραγωγῆς εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ἀλλὰ καὶ πηγὰς καὶ βιομηχανίας εἰς ἄλλας χώρας παραγωγῆς πετρελαίου. Τὸ ἀγγλοολλανδικόν τράστ τῆς «Ρούαγιαλ Ντὼτς—Σέλλ τρανσπόρ» περιλαμβάνει τρεῖς ἐταιρεῖας παραγωγῆς κυρίως, τὴν «Μπατάβια Πετρόλεουμ», τὴν «Ἀγγλοσάξον Πετρόλεουμ», καὶ τὴν «Ἀσιάτικ Πετρόλεουμ», ἡτις ἀποτελεῖται ἀπὸ 200 κλάδους. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τὸ ἀγγλοολλανδικόν τράστ ἀντιπροσωπεύεται διὰ τριῶν ἐταιρειῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπαρτίζουν τὴν «Σέλλ Γιούνιον Οἶλ».

Εἰς τὸ Μεξικόν τὸ ἀγγλικόν ἐπίσης τράστ ἐκπροσωπεῖται διὰ τῆς ἐταιρείας «Μεξικαν Ἡγκλ», ἡ ὁποία ἀσχολεῖται μὲ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν διύλισιν πετρελαίου καὶ εἰς τὸν Καναδᾶν διὰ τῆς ἐταιρείας «Κανάντιαν Ἡγκλ», ἡ ὁποία διαθέτει τὸν στόλον τῶν πετρελαιοφόρων, ποὺ μεταφέρουν ἐκ τοῦ Νέου Κόσμου εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ πετρέλαιον. Τὸ ἀγγλοολλανδικόν τράστ ἔχει ἐγκαταστήσει εἰς τὰς Ἀντίλλας δύο μεγάλα ἐργοστάσια διύλισεως πετρελαίου, ἐξαιρετικῆς στρατηγικῆς σημασίας.

Τρίτον τράστ εἶναι τὸ «Ἀγγλο-Ἰράνιαν», τὸ ὅποιον συνεστήθη ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Φίσερ. Κυριώτεροι μέτοχοι εἶναι τὸ ἀγγλικὸν Ναυαρχεῖον καὶ τὸ ἀγγλικὸν Ἐθναυροφυλάκιον. Τὸ τράστ τοῦτο ἐλέγχει πολλὰς θυγατέρας ἐταιρείας, αἱ κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ «Σκόττις Οἶλ» καὶ ἡ «Μπρίτις Τάνκερς». Τέλος, ὑπάρχει τὸ διεθνὲς τράστ «Ἰράκ Πετρόλεουμ», τὸ ὅποιον ἐκμεταλλεύεται τὰ πετρέλαια τῆς Μεσοποταμίας καὶ εἰς τὸ ὅποιον συμμετέχουν Γάλλοι κεφαλαιοῦχοι κατὰ 23.750 ο.

Ἀνεφέρθη, ὅτι ἡ παραγωγὴ πετρελαίου εἰς Ρουμανίαν ἀνέρχεται εἰς 6.620.000 τόννους. Ἐκ τῆς ποσότητος ταύτης ἀπορροφεῖ ἡ Γερμανία πλέον τῶν 700.000 τόννων, ἡ Ἰταλία πλέον τῶν 500.000 τόννων, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Νοτιοσλαβία σημαντικὴν ποσότητα. Ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ρουμανικῶν πηγῶν πετρελαίου γίνεται κυρίως διὰ ξένων κεφαλαίων. Τὸ σύνολον τῶν ἐγκαταστάσεων ἀντιπροσωπεύει ὅσον 10.500 ἑκατομ. λέι, ἐξ ὧν τὰ 3500 ἀνήκουν εἰς τὸ ἀγγλοολλανδικόν τράστ. Ἡ ἐταιρεία «Ἀστρα Ρομάννα» εἶναι θυγάτηρ ἐταιρεία τῆς «Ρούαγιαλ—Ντὼτς—Σέλλ» καὶ παράγει περὶ τοὺς 1.600.000 τόννους. Ἡ ἐταιρεία «Ρομάννα—Ἀμερικάννα» ἀνήκει εἰς τὴν «Στάνταρ Οἶλ» καὶ παράγει περὶ τὰς 920.000 τόννους. Ἡ «Κονκόντινα» ἀνήκει εἰς τὴν βελγικὴν ἐταιρείαν «Πετροφίνα», ἡ «Στεούα Ρομάννα» ἐξάγει περὶ τοὺς 746.000 τόννους κατ' ἔτος. συγκεντρῶνε δὲ συμφέροντα ἀγγλικά, γαλλικά καὶ ρουμανικά. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι μικρότεραι ἐταιρεῖαι, διὰ τὰς ὁποίας ἐνδιαφέρονται κυρίως ἀγγλικά καὶ δευτερευόντως ρουμανικά κεφάλαια.

12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἡ συγκροτηθεῖσα ἄλβανικὴ ἐθνοσυνέλευσις προσέφερε τὸ στέμμα τῆς Ἀλβανίας εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἰταλίας καὶ Αὐτοκράτορα τῆς Αἰθιο-

πίας. Ἡ ἐν Παρισίοις ἄλβανικὴ πρεσβεία ἀνεκοίνωσεν ὅτι Ἄλβανοὶ προβάλλουν ἐπὶ ἀντίστασιν.

Εἰς τὸ Βέλγιον ὁ Βασιλεὺς Λεοπόλδος ἐδέχθη πολιτικοὺς ἡγέτας, μεθ' ὧν συνμήλησε διὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς νέας βελγικῆς κυβερνήσεως, ἡ βελγικὴ κυβέρνησις ἔλαβε στρατιωτικὰ μέτρα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ πρόσκλησις ὄρισμένων ἐφόδρων.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Παύλου εἰς τὸ Λονδίνον παραμένει ἀνοιχτὴ διὰ πάντα βουλόμενον νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ προσευχηθῇ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου.

13 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ κ. Τσάμπερλαιν, ὁ λόρδος Χάλιφαξ καὶ ὁ Νιταλαντιὲ ἀνήγγειλον ὅτι θὰ παρασχεθῇ ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας βοήθεια πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ρουμανίαν, ἀν αἱ χῶραι αὗται εὐρεθοῦν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀντιστοῦν ἐναντίον ἐπιθέσεως. Ὁ κ. Τσάμπερλαιν ἀνέφερεν ἐπίσης τὴν παρασχεθεῖσαν ὑπόσχεσιν ὑπὸ τῆς Ἰταλίας ὅτι ὅλα τὰ Ἰταλικά στρατεύματα, θὰ ἀποχωρήσουν ἐξ Ἰσπανίας ἀμέσως μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν εἰσοδὸν τοῦ στρατηγοῦ φράνκο εἰς τὴν Μαδρίτην τὴν 2αν Μαΐου. Ὁ κ. Ἡντεν, ὁ κ. Τσῶρτσιλ καὶ οἱ ἡγέται τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐνέκριναν τὴν πολιτικὴν τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως μὲ ὀρισμένας ἐπιφυλάξεις.

Ἡ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων ἦτο μεστῆ κόσμου. Παρίσταντο ἐπίσης οἱ διπλωματικοὶ ἀντιπρόσωποι 18 κρατῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν κτήσεων. Ὁ κ. Τσάμπερλαιν εἶπεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, καθ' ἣν εἰς περιπτώσιν ἀπειλῆς τῆς ἀκεραιότητος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ρουμανίας, ἐναντίον τῆς ὁποίας οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρουμᾶνοι θὰ κρίνουν ἀναγκαῖον νὰ ἀντιστοῦν διὰ τῶν ἐθνικῶν των δυναμειῶν, αἱ κυβερνήσεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας θὰ παράσχουν εἰς τὰς χώρας ταύτας πᾶσαν βοήθειαν. Ἡ δῆλωσις αὕτη διεβιβάσθη εἰς τὰς ἀμέσως ἐνδιαφερομένης χώρας καὶ εἰς τὰς στενῶς संबεομένης πρὸς αὐτὰς, εἰδικῶς δὲ εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Τσάμπερλαιν ἀναφερόμενος εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς κύκλων τινῶν καθ' οὓς ἡ ἀγγλοἰταλικὴ συμφωνία ἀποτελεῖ βαθεῖαν ἀπογοήτευσιν, κατόπιν τῶν Ἰταλικῶν ἐνεργειῶν, αἰτινες ἐπεσκίασαν τὰς παρασχεθείσας βεβαιώσεις, εἶπεν ὅτι δὲν συμμερίζομαι τὴν ἀποψιν ταύτην. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις πάντοτε ἐθεώρησε τὴν ἀνάκλησιν τῶν Ἰταλικῶν στρατευμάτων ἐξ Ἰσπανίας ὡς ζωτικὸν μέρος τῆς συμφωνίας. Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ὁ κ. Μουσοσσίνι ἐπανάλαβε τὴν διαβεβίωσίν του ὅτι θὰ ἀνακαλέσῃ τοὺς ἐν Ἰσπανίᾳ ἐθελοντάς μετὰ τὴν παρέλასιν τῆς Μαδρίτης, καὶ ὁ κόμισ Τσιάνο εἶπεν εἰς τὸν λόρδον Πέρθ ὅτι τὰ Ἰταλικά ἀεροπλάνα καὶ οἱ πιλότοι θὰ ἀναχωρήσουν ἐπίσης μὲ τὰ στρατεύματα. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἔλαβε δεόντως ὑπὸ σημεῖωσιν τὰς διαβεβαιώσεις ταύτας.

Προηγουμένως ὁ κ. Τσάμπερλαιν ἐξέθεσε τὰς διπλωματικὰς ζυμώσεις αἰτινες ἤγαγον εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Εἶπεν ὅτι ὀπῆρχεν ἀντίφασις μεταξὺ τῶν ἄλβανικῶν καὶ ἰταλικῶν πληροφοριῶν πρὸ καὶ μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ἀλβανίας, πάντως ὁμοῦς ἡ παγκόσμιος κοινὴ γνώμη συνεκλονίσθη ἀπὸ τὴν νέαν αὐτὴν ἐπίδειξιν δυνάμεως. Ἡ κατάληψις, εἶπε, δυσκόλως συμβιβάζεται μὲ τὴν ἀγγλοἰταλικὴν συμφωνίαν. Ἡ Ἀδριατικὴ ἀποτελεῖ μέρος τῆς Μεσογείου καὶ ἡ Ἰταλικὴ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν ἐνδιαφέρεται ἡ Ἀγγλία.

Ὁ Λόρδος Χάλιφαξ εἶπεν εἰς τὸν Ἰταλὸν ἐπιτετραμμένον, ὅτι ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις δὲν εἶχε πρόθεσιν νὰ καταλάβῃ τὴν νῆσον Κέρκυραν, θὰ λάβῃ ὁμοῦς ὅπο ἴαν σοβαρὰν ἐποψιν τὴν κατάληψιν τῆς ὑπὸ ἄλλης δυνάμεως. «Δὲν θὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν ὁπομονὴν μας, προσέθεσε καὶ τὰς προσπάθειάς μας νὰ ἀπομακρύνωμεν τὴν ὑποψίαν.»

Ὁ κ. Ἀττλὴ, ὁ κ. Σινκλαير, ὁ κ. Τσῶρτσιλ καὶ ὁ κ. Λάνσμπουρι ἐτόνισαν ὅτι ἡ Ρωσία πρέπει νὰ περιληφθῇ τὸ ταχύτερον εἰς τὸ Σύστημα ἀμόνης.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Ἀττλὴ ἐπεδοκίμασε τὴν ἐγγύθησιν πρὸς τὴν Πολωνίαν, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ρουμανίαν, παρετήρησε δὲ ὅτι ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἀνέλαβεν ὑποχρέωσις, τὰς ὁποίας ἠρνεῖτο νὰ ἀναλάβῃ ὑπὸ τὸ συμφων τῆς Κ.Τ.Ε. Καταλήγων συνέστησε ταχεῖαν ἐνέργειαν ἀμόνης ἐπὶ τῇ βάσει συλλογικοῦ συστήματος, πρὸς τοῦτο δὲ ἐπρότεινε ἀνασυγκρότησιν τῆς κυβερνήσεως μὲ πρωθυπουργὸν τὸν κ. Ἡντεν καὶ ὑπουργὸν τὸν Οἰκονομικῶν τὸν κ. Τσῶρτσιλ.

Ὁ κ. Τσῶρτσιλ ἐνέκρινε τὴν πολιτικὴν τῆς κυβερνήσεως, εἶπε δὲ μόνον ἐν σημείον νὰ κατακρίνῃ, ὅτι δηλαδὴ ὁ Ἀγγλικὸς στόλος ἦτο διεσκορπισμένος ἀ-

νά την Μεσόγειον κατά την περίοδον τῆς ἀλβανικῆς κρίσεως, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νά εἶναι συγκεντρωμένος εἰς τὸ Ἴόνιον.

Εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων ὁ Λόρδος Χάλιφαξ προέβη εἰς παρομοίαν ἀνακοίνωσιν πρὸς τὴν τοῦ κ. Τσάμπερλαιν, Ἀπαντῶν εἰς ἐρώτησιν εἶπεν ὅτι αἱ ἰταλικά διαβεβαιώσεις περὶ Ἰσπανίας ἀφοροῦν ἐπίσης τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὰς Βάλλακρίδας ἀεροπλάνα.

14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ κ. Ρουζβελτ ἐδήλωσεν ὅτι ἡ χώρα του θὰ βοηθήσῃ τὸν κόσμον ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπικειμένην καταστροφὴν. Ὁ Ἀτλαντικός, εἶπεν, ἔχει τὸ σὸν σμικρυνθῆ ἀπὸ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀεροπλάνου, ὥστε ἡ μέλλουσα γενεὰ θὰ ἔχη νὰ ἀσχοληθῆ μὲ τὰς μεθόδους, διὰ τῶν ὁποίων ὁ νέος καὶ ὁ παλαιὸς κόσμος θὰ δυνηθῶν νὰ συζήσουν ἐν εἰρήνῃ. Ὁμιλῶν περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ γεγονότων, εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ζήτημα κυκλώσεως εἰρηνικοῦ ἔθνους ὑπὸ ἄλλου ἐπίσης εἰρηνικοῦ καὶ προσέθεσεν ὅτι τὰ ἔθνη δύνανται νὰ εὕρουν καλυτέρας μεθόδους πραγματοποίησεως τῶν πεπρωμένων των, ἀπὸ τὰς χρησιμοποιηθείσας ὑπὸ τῶν Οὐννων πρὸ 1300 ἐτῶν.

Σχολιάζων τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ κ. Ρουζβελτ, ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς νοτιοφρικανικῆς κυβερνήσεως σιρατηγὸς Σμάιτς, εἶπεν ὅτι σήμερον πλεον οὐτε αἱ Ἦν. Πολιτεῖαι δὲν δύνανται νὰ παραμείνουν ἐν ἀπομονώσει.

Ὁ Ἄγγλος Βασιλεὺς ἐπεσκέφθη τὴν ἀεροπορικὴν σχολὴν ὅπου ἐκπαιδεύονται 4000 νέοι. Ἡ σχολὴ αὕτη εἶναι ἡ μεγαλύτερα τοῦ κόσμου.

Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ρουμανίας εἶπεν ὅτι ὁ ρουμανικὸς λαὸς συνεκινήθη ἀπὸ τὴν φιλικὴν δῆλωσιν τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ πολυτιμὸν συμβολὴν εἰς τὴν παγκόσμιον εἰρήνην. Προσέθεσεν ὅτι ἡ Ρουμανία εἶναι ἐτοιμὴ νὰ προασπίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὰ σύνορα της. Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Δανίας ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ δῆλωσις αὕτη θὰ ἔχη κατευναστικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὅλης καταστάσεως. Ἡ ἡμιεπίσημος «Πολιτικὴ καὶ Διπλωματικὴ Ἀνταπόκρισις» τοῦ Βερολίνου χαρακτηρίζει τὴν δῆλωσιν ὡς ἐκπληκτικὴν καὶ περιττὴν μετὰ τὴν ἰταλικὴν δῆλωσιν.

Εἰς τὴν Συρίαν ἐγέναν διαδηλώσεις διαμαρτυρίας ἐναντίον τῆς καταλήψεως τῆς Ἀλβανίας. Εἰς τὴν Δαμασκὸν 37.000 ἄτομα ἔλαβον μέρος. Ἡ τάξις δὲν διαταράχθη. Παρόμοιαι διαδηλώσεις ἐγέναν εἰς τὸ Μαρόκον.

15. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ κ. Ρουζβελτ ἀπηυθύνθη πρὸς τοὺς κ. κ. Μουσσολίνι καὶ Χίτλερ, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔκαμεν ἐκκλησίαν νὰ ὑποσχεθῶν ὅτι δὲν θὰ ἐνεργήσουν ἐπιθεσιν ἐναντίον 28 χωρῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ἐπὶ μίαν δεκατίαν καὶ εἰ δυνατόν, ἐπὶ μίαν εἰκοσιπενταετίαν. Συγχρόνως ὁ στόλος τῶν Ἦν. Πολιτειῶν διετάχθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ὁ κ. Ρουζβελτ προσφέρει νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὰς χώρας αὐτὰς νὰ δώσουν πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν τὰς ἰδίαις ἐγγυήσεις. Συγχρόνως προτείνει ἀφοπλισμὸν καὶ λύσιν τῶν οικονομικῶν προβλημάτων διὰ διασκέψεως ὑποσχόμενος ὅτι εἰς μίαν τοιαύτην διάσκεψιν θὰ λάβουν μέρος καὶ αἱ Ἦν. Πολιτεῖαι. Τὰ ἐρωτήματα, τὸ ὁποῖον ἀπευθύνει ὁ πρόεδρος πρὸς τοὺς κ. κ. Χίτλερ καὶ Μουσσολίνι εἶναι τὸ ἑξῆς: «Εἰσθε ἐτοιμοὶ νὰ παρῶσχετε τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι αἱ ἐνοπλοὶ δυνάμεις σας δὲν θὰ ἐπιτεθοῦν ἢ θὰ εἰσβάλουν εἰς Φιλλανδίαν, Ἑσθονίαν, Λιθουανίαν, Λεττονίαν, Σουηδίαν, Νορβηγίαν, Δανίαν, Ὀλλανδίαν, Μεγάλην Βρεταννίαν, Γαλλίαν, Πορτογαλίαν, Ἰσπανίαν, Ἑλβετίαν, Λουξεμβούργον, Πολωνίαν, Οὐγγαρίαν, Ρουμανίαν, Νοτιοσλαβίαν, Ρωσίαν, Βουλγαρίαν, Ἑλλάδα, Τουρκίαν, Ἰράκ, ἀραβικὰ κράτη, Συρίαν, Παλαιστίνην, Αἴγυπτον καὶ Ἰράν»; Ἐν συνεχείᾳ προτείνει εἰς τὰς δύο χώρας ἂν θέλουν νὰ προβοῦν εἰς τὴν ζητουμένην δῆλωσιν πρὸς αὐτὸν, ὡς ἐλεύθερον μεσολαβητὴν, αὐτὸς δὲ θὰ τὴν μεταβιβάσῃ εἰς τὰ ἄλλα ἀνήσυχτα σήμερον ἔθνη. «Ἄν—συνεχίζει—δοθῇ τοιαύτη ἐγγύησις ὑπὸ τῶν κυβερνήσεών σας, θὰ τὴν διαβιβάσω ἀμέσως πρὸς τὰς κυβερνήσεις τῶν ἄλλων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα ὠνόμασα καὶ θὰ ζητήσω ἀπὸ αὐτὰ παρομοίαν ἐγγύησιν, τὴν ὁποῖον θὰ σᾶς διαβιβάσω».

18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Εἰς τὴν παρέλασιν, ἧτις ἐγένετο ἐν Σεβίλλῃ, ὁ στρατηγὸς Φράνκο εἶπεν, ὅτι ἡ Ἰσπανία ἔχει ἤδη ὑπὸ τὰ ὄπλα ἐν ἑκατομμύριον ἀνδρῶν. Μετὰ τὴν παρέλασιν, τὰ ἰσπανικὰ στρατεύματα ἐστάλησαν εἰς Μαδρίτην. Αἱ ἰσπανικαὶ ἀρχαὶ τῆς Βορείου Ἀφρικῆς παρέσχον τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ καταλάβουν τὴν Ταγγέρην. Ἰσπανοὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι ἐφθασάν εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ συζητήσουν τὰς γαλλοἰσπανικὰς σχέσεις εἰς τὸ Μαρόκον.

Ὁ Ἄγγλος ὑπουργὸς τῆς Ἀμύνης τοῦ Ἀμάχου πληθυσμοῦ ἀνεκοίνωσε εἰς τὴν Βουλὴν τὰ ὀνόματα τῶν περιφερειακῶν διοικητῶν ἐν καιρῷ πολέμου. Οἱ οἱ θὰ ἀσκοῦν τριετὴ ὑπηρεσίαν καὶ δὲν θὰ πληρώνωνται ἐν καιρῷ εἰρήνης. Μόνον

διὰ τὰς περιφέρειας Λονδίνου καὶ Σκωτίας δὲν ἀνεκοινώθησαν ὀνόματα, διότι οἱ περιφερειακοὶ διοικηταὶ θὰ διορισθοῦν μόλις παραστῇ ἀνάγκη.

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐδήλωσεν ὅτι ἡ παραγωγή πολυβόλων εἶναι ἱκανοποιητικὴ, προσθέσας ὅτι λαμβάνονται μέτρα ἀπεκτάσεως τῶν σχετικῶν ἐργαστασίων.

Ὁ ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Μπάτλερ εἶπεν ὅτι ἡ κυβένησις δὲν ἔχει ἐπιβεβαίωσιν τῶν πληροφοριῶν περὶ κατασκευῆς ὀχυρωματικῶν ἔργων εἰς τὰ σύνορα τῶν Πυρηνάων ἢ πλησίον τοῦ Γιβραλτάρ, οὔτε καὶ περὶ αὐξήσεως τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ ἰταλικῶν καὶ γερμανικῶν δυνάμεων. Ὅσον ἀναφορᾷ τὴν ἀνάκλησιν τῶν ἐθελοντῶν εἶπεν: «Ἐλάβομεν τὴν πληροφορίαν ὅτι ἡ παρέλασις θὰ γίνῃ μόλις τὴν 15ην Μαΐου».

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἀποικιῶν ὀμιλῶν περὶ Παλαιστίνης ἀνεκοίνωσε, ὅτι ἡ κυρίως ἐνοπλος ἀντίστασις συνειρρίβη κατόπιν συντόνου δράσεως, μολονὶ ἐξακολουθοῦν μεμονωμένοι ἐνέργειαι σαμποτάζ κλπ. Περὶ τῆς μελλοντικῆς πολιτικῆς εἶπεν ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἀνακοινώσῃ τί.

19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Μ. Βρεταννίας Λόρδος Χάλιφαξ εἶπε εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων ὅτι ὁ θόρυβος περὶ κυκλωτικῆς κινήσεως γίνεται διὰ καταφανεῖς σκοπούς. Σκοπὸς τῆς βρεταννικῆς κυβερνήσεως, εἶπεν ὁ Λόρδος Χάλιφαξ εἶναι νὰ ἀποκαταστήσῃ τὰ νόμιμα δίκαια τῶν ἄλλων λαῶν. Ἀντιθέτως πρὸς τὰς τάσεις ἄλλων, οἱ Ἄγγλοι θέλουν νὰ ζήσουν καὶ νὰ ἀφήσουν τοὺς ἄλλους νὰ ζήσουν. Ἡ μελλοντικὴ πολιτικὴ τῆς κυβερνήσεως εἶναι ἀντίστασις κατὰ πάσης νέας ἐπιθέσεως καὶ δημιουργία λογικοῦ συστήματος συλλογικῆς ἀσφαλείας κατὰ τῆς ἐπιθέσεως, ἀπὸ τὸ ὁποῖον οὐδεὶς θὰ ἀποκλεισθῇ. Οὐδέμια χώρα, εἶπε, συνήντησε δυσχερείας εἰς τὴν προμήθειαν πρώτων ὑλῶν ἀπὸ τὴν βρεταννικὴν αὐτοκρατορίαν.

Εἰς τὸ Λίβερπουλ ἐξεδικάσθη ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ἰωσήφ Κέλλου κατηγορουμένου ὅτι ἐπώλησεν εἰς τὴν ξένην μυστικὴν ὑπηρεσίαν σχέδια ἐνὸς ἐργοστασίου πυρομαχικῶν τῆ βοήθεια τοῦ ἐν Λίβερπουλ ξένου προξένου. Κατὰ τὴν κατηγορίαν ὁ Κέλλου ἐργαζόμενος εἰς οἰκοδομικὰς ἐρναςίας ἐνὸς ἐργοστασίου πυρομαχικῶν, διέρρηξεν ἐν γραφεῖον τοῦ ἐργοστασίου καὶ ἔκλεψε δύο σχέδια, ὑψίστης σημασίας διὰ τὸν ἐχθρὸν βομβαρδισμόν τοῦ ἐργοστασίου.

Εἰς τὸ Βερολῖνον ἤρχισεν ὁ ἑορτασμὸς τῆς 50ῆς ἐπετείου τῶν γενεθλίων τοῦ Χίτλερ μὲ ἓνα λόγον, τοῦ κ. Γκαϊρινγκ, ὅστις ἐχαρακτήρισε τὸν Χίτλερ ὡς τὸν ἀνθρώπον τὸν ἀποκαταστήσασαι τὴν εἰρήνην εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην. Σήμερον θὰ γίνῃ μεγάλη στρατιωτικὴ παρέλασις τῆ συμμετοχῇ 55.000 ἀνδρῶν.

20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ κ. Τσάμπερλαιν ἀνήγγειλε ὅτι ἡ κυβένησις ἀπεφάσισε νὰ ἰδρύσῃ ὑπουργεῖον Ἐφοδιασμοῦ. Τὸ νέον ὑπουργεῖον θὰ ἀσχολῆται μὲ τὸν ἀνεφοδιασμόν τοῦ στρατοῦ μόνον, διότι διὰ τὸ ναυτικὸν καὶ τὴν ἀεροπορίαν ἔχει ληφθῆ ἀριστὴ μέριμνα.

Ὁ κ. Μουσσολίνι ὠμίλησε ἐν Ρώμῃ καὶ ἀπέκλεισεν ὡς παράλογον τὴν διάσκεψιν, τὴν ὁποῖαν ἐπρότεινεν ὁ πρόεδρος Ρουζβελτ. Ἀνεξαρτήτως, εἶπε, τοῦ ἂν θὰ σταλῇ ἢ ὄχι ἀπάντησις εἰς τὸν πρόεδρον, ἡ πολιτικὴ τοῦ ἀξονος ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς συνεργασίας. Ἐπίσης ἐχαρακτήρισεν ὡς παράλογον τὴν πρότασιν περὶ δεκαετοῦς ἐγγυήσεως.

Εἰς τὸ Βερολῖνον ἐωρτάσθη ἡ 50ῆ ἐπέτειος τοῦ κ. Χίτλερ.

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Γαλλίας κ. Ρενώ εἰς λόγον του ἐζήτησε νέας θυσίας ἀπὸ τὸν γαλλικὸν λαὸν χάριν τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης. Τὸ γαλλικὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον ἐνέκρινε σειρὰν διαταγμάτων, διὰ τῶν ὁποίων αὐξάνονται αἱ ὄραι ἐργασίας ἀπὸ 40 εἰς 45 ἑβδομαδιαίως, αὐξάνονται αἱ ἐξοπιστικαὶ δυνάμεις καὶ αἱ πιστώσεις τῶν πολεμικῶν ὑπουργείων καὶ ἐπιβάλλονται νέα φορολογία. Ὁ κ. Ρενώ εἰς τὸν λόγον του εἶπεν ὅτι ἡ δύναμις τῆς Γαλλίας οὐδέποτε ἄλλοτε ἦτο τόσον ἀναγκαία δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὸν κόσμον. Ἐν συνεχείᾳ ἀνέλυσε τὴν σημασίαν τῶν ἐγκριθέντων νολοσχεδίων.

Ὁκτώ ἐκ τῶν 16 γαλλικῶν πολεμικῶν ἀπέπλευσαν χθὲς ἐκ Γιβραλτάρ πρὸς ἀνατολάς.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ἐκλήθησαν κλάσεις τινὲς διὰ στρατιωτικὴν προπαίδευσιν. 22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ Ἡ γαλλικὴ κυβένησις ἤνοιξε πίστωσιν 75 ἑκατομμυρίων λιρῶν διὰ τὸ ἐξοπιστικὸν τῆς πρόγραμμα. Ἐκ τούτων θὰ διατεθοῦν 30 ἑκατ. διὰ τὸ ὑπουργεῖον Ἀεροπορίας, 21 ἑκατ. διὰ τὸ ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ 24 ἑκατ. διὰ τὸ ὑπουργεῖον Ναυτικῶν. Συμφώνως πρὸς τὰ δημοσιευθέντα διατάγματα τὰ κέρδη τῶν πολεμικῶν βιομηχανιῶν δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνουν τὰ 10οοο. Τὸ

κράτος δύναται νά λαμβάνη από τοῦ ἡμίσεος μέχρι τοῦ συνόλου τῶν κερδῶν τούτων.

Ὁ γαλλικός λιμὴν τοῦ Ὀράν ἐν Ἀλγερίῳ μετατρέπεται εἰς ναυτικήν καὶ ἀεροπορικὴν βάση, αἱ δὲ σχετικαὶ ἐργασίαι θὰ ἔχουν λήξει τὸ 1941.

Ὁ ἐν Τιράνοισ Ἰταλὸς πρεσβευτὴς διωρίσθη ὑπατος ἀρμοστής ἐν Ἀλβανίᾳ. Οἱ Κινέζοι ἀγγέλουσιν ὅτι οἱ δυνάμεις τῶν κατήγαγον νέας ἐπιτυχίας. Ἀπὸ τῆς ἐνάτι ξέως τῆς κινεζικῆς ἐπιθέσεως ἀνακατελήφθησαν ἐβδομηκοντα πόλεις.

Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Αἰγύπτου ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Αἴγυπτος θὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὰ συμφέροντά της ὑφ' οἰασδήποτε συνθήκας καὶ προσέθεσεν, ὅτι ἡ κυβέρνησις του εὐρίσκειται εἰς συνεχῆ ἐπαφὴν μὲ τὴν ἀγγλικήν.

Οἱ Κινέζοι ἀγγέλλουσιν σειρὰν ἐπιτυχιῶν. Εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἰδρῦθη φασιστικὸν κόμμα.

26 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ Ἄγγλος πρωθυπουργὸς ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Βουλὴν τὴν ἐφαρμογὴν μερικῆς καὶ προσωρινῆς ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας καὶ μεθόδου πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῆς ἐπιστρατεύσεως. Δυνάμει νόμου, ὅστις θὰ κατατεθῆ, ὅλοι οἱ ἄνδρες ἡλικίας 20 καὶ 21 ἐτῶν θὰ κληθῶσιν εἰς ἐξάμηνον στρατιωτικὴν θητείαν, μεθ' ἧς θὰ ἔχουν νὰ ἐκλέξουσιν μεταξὺ τριετοῦς ἐιδικῆς ἐφεδρικῆς θητείας εἰς τὸν μητροπολιτικὸν στρατὸν ἢ εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν. Ὑπολογίζονται, ὅτι περὶ τὰς 310.000 ἀνδρῶν θὰ καλοῦνται κατ' ἔτος, μετὰ τὰς ἐξαιρέσεις ὅμως, θὰ παραμένουσιν 2000.000. Συγχρόνως θὰ κατατεθῆ ἄλλο νομοσχέδιον, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ πρόσκλησις ὑπὸ τὰ ὄπλα οἰασδήποτε κλάσεως ἐφέδρων ἀνευ προκηρύξεως, ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαία ὑπὸ τὸ ἰσχυρὸν σύστημα.

28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἡ περίληψις τοῦ λόγου τοῦ Χίτλερ ἔχει οὕτω: «Ἡ Γερμανία κατήγγειλε τὴν ἀγγλογερμανικὴν ναυτικὴν συμφωνίαν καὶ ἐδήλωσεν ὅτι θεωρεῖ τὴν γερμανοπωλοικὴν συμφωνίαν τοῦ 1934 ὡς μὴ ὑφισταμένην πλέον. Ὁ καγκελάριος ἐδήλωσεν ὅτι εἶναι ἔτοιμος νὰ διεξαγάγῃ διαπραγματεύσεις μὲ τὰς δύο αὐτὰς χώρας ἐπιθετικῶν βάσεων μὲ τὰ ἐκκρεμῆ μεταξὺ τῶν ζητημάτων Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν Γαλλίαν ὁ καγκελάριος ἐπανέλαβεν ὅτι ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς τῆς περιφέρειας τοῦ Σάαρ εἰς τὸ Ράιχ, οὐδὲν ἄλλο ἐδαφικὸν πρόβλημα ὑφίσταται ἐν Εὐρώπῃ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας. Ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, εἶπεν ὁ Χίτλερ, ἐζήτησε μόνον τὴν ἐπιστροφήν τῶν Ἀποικίων. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Γερμανοὺς ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐθέλοντάς, ἡ Χίτλερ εἶπεν ὅτι οὗτοι θὰ ἐπιστρέψουσιν εἰς Γερμανίαν συντόμως καὶ μετὰ τὴν παρέλασιν τῆς νίκης, ἡ ὁποία θὰ γίνῃ ἐνώπιον τοῦ στρατηγοῦ Φράνκο. Ἀσχοληθεὶς εἶτα μὲ τὸ διάγγελμα τοῦ προέδρου Ροϋζβελτ, εἶπεν ὅτι ὁ Ἀμερικανὸς πρόεδρος εἰς τὸ τηλεγράφημά του δὲν προβάλλει ἠθικὰ ἐπιχειρήματα λόγῳ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς οὐδένα ἐκ τῶν πολέμων, οἱ ὁποῖοι ἐγένοντο ἀπὸ τοῦ 1918 μετᾶσθεν ἡ Γερμανία, ὁ καγκελάριος, ἀναφορικῶς μὲ τὰς δῆθεν προθέσεις τῆς Γερμανίας, πρὸς ἐπίθεσιν κατ' ἄλλων κρατῶν, εἶπεν ὅτι αὗται εἶναι ἐντελῶς ὀβρισιμοὶ καὶ ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν διατάραξιν τῆς ἡρεμίας καὶ συνεπῶς εἰς τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου. Ὁ καγκελάριος, ἀναφερομένος εἰς τὴν ἀτυχή πείραν τὴν ὁποίαν ἔσχεν ὁ γερμανικὸς λαὸς, ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς δεκατέσσαρας ὄρους τοῦ Οὐίλσονος, εἶπεν ὅτι ἡ Γερμανία οὐδέποτε εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἀποστείλῃ ἀντιπροσώπους εἰς διάσκεψιν, τὴν ὁποίαν ἐχαρακτήρισεν ὡς δικαστήριον. Τὴν ἀξίωσιν τοῦ κ. Ροϋζβελτ ὅπως προβῆ εἰς δηλώσεις περὶ τῆς σημερινῆς καὶ μελλοντικῆς πολιτικῆς τῆς Γερμανίας, ὁ καγκελάριος ἀπέκρουσε, διότι—εἶπεν—εἶναι ὑπεύθυνος μόνον ἀπέναντι τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ. Ὁ Χίτλερ εἶπεν ἐν συνεχείᾳ ὅτι ἀπηύθυνεν ἐρωτήματα εἰς τὰ κράτη, τὰ ὁποῖα ὁ κ. Ροϋζβελτ ἐχαρακτήρισεν ὡς κινδυνεύοντα καὶ τὰ ἠρώτησεν ἂν αἰσθάνονται κίνδυνον καὶ ἂν τὸ ἐρώτημα τοῦ κ. Ροϋζβελτ ἐγένετο τῇ πρωτοβουλίᾳ των. Αἱ ἀπαντήσεις εἶπεν ἦσαν ὅλαι ἀρνητικαί, τινὲς δὲ ἀποκροῦσιν μετὰ σταθερότητος τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Ἀμερικανοῦ προέδρου. Ὁ καγκελάριος διέψευσε κατηγορηματικῶς τὰς πληροφορίες περὶ σχεδιαζομένης γερμανικῆς ἐπιθέσεως ἢ ἐισδύσεως εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἔδαφος. Ἐν τέλει ὁ Χίτλερ ἔκαμε μίαν περίληψιν τῶν γερμανικῶν προτάσεων περὶ ἀφοπλισμοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο κατ' ἐπανάληψιν ἀφ' ἧς ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ πάντοτε ἀπεριφθῆσαν. Ὁ Χίτλερ ἐτόνισεν τὴν ζωηρὰν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὁ κ. Γκάοντα, εἰς ἄρθρον του, λέγει, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Χίτλερ ἀποτελεῖ ἀπάντησιν ὄχι μόνον εἰς τὸν πρόεδρον Ροϋζβελτ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀγγλογαλλικὴν πολιτικὴν κυκλώσεως τοῦ Ράιχ καὶ τῆς Ἰταλίας.

30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ Ἄγγλος ὑπουργὸς τοῦ Συντονισμοῦ ἐδήλωσε ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὲς τὸ ὑποστηριζόμενον ὅτι ἡ Ἀγγλία ὀφείλει ἐν παντὶ νὰ εἶναι ἐχθρὰ πρὸς

τὴν Γερμανίαν εἰς οἰανδήποτε ρῆξιν. Σκοπὸς τῆς τελευταίας ἐξελιξεως τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς εἶναι τὸ νὰ ἐγγυηθῇ ὠρισμένης χώρας ἐναντίον ἐπιθέσεως. «Δὲν αἰσθανόμεθα ἐχθρότητα πρὸς τὸν γερμανικὸν λαόν, εἶπεν, ἐνδιαφερόμεθα δὲ μόνον νὰ μὴ ἀπειλήσῃ ἡ Γερμανία τὴν ἀνεξαρτησίαν ἄλλων ἐθνῶν ἐπιθυμούντων νὰ ζήσουν ὅπως ἡ ἴδια ἡ Γερμανία καὶ ἡμεῖς». Ὁ ὑπουργὸς ἐν συνεχείᾳ εἶπεν ὅτι ὁ κ. Χίτλερ ἤρξατο χειρῶν ἀδίκων καὶ ἐξέφρασε τὴν θλίψιν του διότι κατήγγειλε δύο συνθήκας, τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος ἐχαρακτήρισεν ὡς ἀποτελοῦσας οὐσιώδη συμβολὴν εἰς τὴν εἰρήνην. Ὁ ὑπουργὸς διέψευσε τοὺς γερμανικοὺς ἰσχυρισμοὺς περὶ κυκλωτικῆς προσπαθείας τῆς Ἀγγλίας εἰς βάρος τῆς Γερμανίας καὶ κατέληξεν εἰπὼν ὅτι ἡ μέθοδος τῶν διαπραγματεύσεων εἶναι ἡ καλυτέρα πρὸς ἐκίλυσιν τῶν συγχρόνων προβλημάτων.

Ἡ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τὴν 26 Ἀπριλίου τρέχοντος ἔτους ἡ Γενικὴ Γραμματεία τῆς Σχολῆς ἐξέδωκε ἀνακοίνωσιν πρὸς τοὺς Σπουδαστάς.

Ἡ ἀνακοίνωσις ἔλεγεν οὕτως τοῖς ἄλλοις: «Τὸ σημερινὸν πρόγραμμα μεταβάλλεται ὡς ἐξῆς:

7-8 διδασκαλία Ἐπαμεινώνδα Χαριλάου. Κατὰ δὲ τὴν ἐπομένην ὥραν (8-9) θέλει διδάξῃ περὶ Φορολογικοῦ Δικαίου ὁ κ. Γεώργ. Κοφινᾶς, πρῶτον ὑπουργὸς

τὸ πρὸς τοὺς κ. κ. Σπουδαστὰς τῆς Σχολῆς ἐκδηλούμενον οὕτω ἐνδιαφέρον ἐκ μέρους τοῦ κ. Κοφινᾶ, εἶναι ἰδιαιτέρως τιμητικὸν διὰ τὴν Σχολήν, τὸ ἀκροατήριον τῆς ὁποίας ἔχῃ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸν ἐπιφανῆ οἰκονομολόγον ὅστις ἐπὶ ἔτη μακρὰ ὑπῆρξεν ὁ ἀναπόσπαστος σύμβουλος τῶν παλαιῶν κυβερνήσεων αἰτίνας μετὰ μόχθου προταρεσκευάζων τὴν οἰκονομικὴν ἀντιοχὴν τῆς Ἑλλάδος τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, καὶ ὅστις κατόπιν εἰς ἄλλας ἐπανελημμένας κρίσεις ἐθνικὰς περιστάσεις ἀποτελεσματικῶς διηύθυνεν τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. Κοφινᾶς τοῦ ὁποίου τὸ δεῦτερον ἐπὶ τοῦ Φορολογικοῦ Δικαίου μάθημα, θὰ γίνῃ τὸν ἐρχόμενον μῆνα, εὐηρεστήθη νὰ δωρήσῃ πρὸς τοὺς Σπουδαστάς καὶ τὸ σχετικὸν πρὸς τὰ μαθήματα ταῦτα σύγγραμμά του.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ ἐκτάκτου μαθήματος τοῦ κ. Κοφινᾶ διενεμήθη πρὸς τοὺς Σπουδαστάς τὸ σύγγραμμά του φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Ἐγχειρίδιον Φορολογικοῦ Δικαίου».

Τὸ μάθημα τοῦ κ. Κοφινᾶ παρηκολούθησαν πλὴν τῶν Σπουδαστῶν, ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου κ. Ἐπ. Χαρίλαος, καὶ ἄλλα ἐπιλεκτὰ μέλη τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου. Ἐν τέλει τὸ ἀκροατήριον κατεχειροκρότησεν τὸν ἐπιφανῆ ὁμιλητὴν, τοῦ ὁποίου ἡ σαφήνεια βαθυτάτην ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν.

Τὰ πρὸς τοὺς Σπουδαστάς τῆς Σχολῆς μαθήματα τοῦ κ. Κοφινᾶ, δημοσιευθήσονται εἰς προσεχῆ τεύχη τῶν «Νέων Δρόμων».

ΣΤΑΥΡΟΣ Κ. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ

Ὑποκόμης εἰς νόσον ἀπροσδόκητον, ἀπεβίωσεν εἰς ἡλικίαν εἰκοσι ἐτῶν ὁ φοιτητὴς τῆς Νομικῆς Σταῦρος Κ. Τσαλδάρης, υἱὸς τοῦ πρῶτου ὑπουργοῦ κ. Κωνσταντίνου Τσαλδάρη καὶ ἀνεψιὸς τοῦ ἀειμνήστου Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ μεταστάς νέος, μετὰ ζήλου εἶχεν ἐπιδώθει εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐπιστήμης του, καὶ παρεῖχεν εἰς πάντας τὰς ἐλπίδας ὅτι ταχέως θὰ κατηρτίζετο εἰς παράγοντα κοινωνικὸν ἀντάξιον τοῦ μεγάλου ὀνόματος τὸ ὁποῖον ἔφερεν.

Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐκτίμησις τὴν ὁποίαν καίτοι νέος ἀκόμη, εἶχεν ἐκκύσει, ἐξεδηλώθη περὶ τὸν νεκρὸν του, ὅπου τὰ προσκομισθέντα παρὰ φίλων ἀφθονα ἀνθη τῆς ἀνοξέως, καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ συγκέντρωσις κόσμου κατὰ τὴν κηδείαν, κατέστησαν ἔτι περισσότερον αἰσθητὴν τὴν συμμετοχὴν τῆς κοινωνίας εἰς τὸ βαρὺ πένθος τὸ ὁποῖον ἐπληξεν τὴν οἰκογένειαν Τσαλδάρη.

ΕΝΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ Δ. ΛΑΜΠΙΚΗ

Ο διακεκριμένος ιστοριογράφος κ. Δ. Λαμπίκη εις τὴν ἑφημερίδα «Ἐθνικὴν» τῆ 13 παρελθόντος, ἐσχολίασεν διὰ τοῦ κάτωθι σημειώματος τὴν εἰς τοὺς «Νέους Δρόμους» δημοσιευθεῖσαν περὶ τῆς βιβλιοθήκης Νικολάου Λεβίδη, διατριβὴν ἣτις ἐξεδόθη καὶ αὐτοτελῶς.

Τὸ σημείωμα τοῦ κ. Λαμπίκη ἔχει ὡς ἐξῆς : «Πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἐδημοσίευσα στὴν «Ἐθνικὴ» ἓνα χρονογραφικὸν σημεῖωμα γιὰ τὸν συμπαθεῖ μας Ἀθηνογράφον κ. Δημ. Καμπούρογλου. Εἶχα λάβει ἐπικαίρω; ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν εἰς μέρους τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τῆς μακροετοῦς πνευματικῆς καὶ πατριωτικῆς του ἐργασίας διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀττικὴν καὶ ἀφοῦ ἔκαμα σύντομη μνεία τοῦ ἔργου του τὸν ἐπωνόμασα «Δημήτριον τὸν Ἀττικόν». Διότι καὶ αὐτὸς ἰσάξιους μὲ τὸν Ἡρώδη τὸν Ἀττικόν, θησαυροὺς ἀνεκάλυψε καὶ προσέφερεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Ἄλλ' ὁ σεβαστὸς μου φίλος, διὰ τὴν δημοσίευσιν ἐκείνου τοῦ ἄρθρου μου μὲ εἶδε δὲν ἠρέσθη εἰς τὸ νὰ μὲ ἐκφύσῃ τὰς εὐχαριστίας του δι' ὅσα καλὰ λόγια ἔγραψα :

—Γιὰ νὰ ἱκανοποιηθῶ—μου εἶπε—πρέπει ὕστερ' ἀπὸ τὰς εὐχαριστίας μου νὰ σοῦ ἐκφράσω καὶ ζωηρὰ παράπονα...

—Παράπονα ; Μήπως ἔγραψα ἀνακριβείας ; Μήπως ἀπὸ μετριοφροσύνην δὲν θέλετε νὰ ἀποδεχθῆτε...τὸ ὄνομα ποῦ σὰς ἔδωσα γενόμενος ἀνάδοχός σας ;

—Δὲν πρόκειται περὶ αὐτῶν.

—Ἄλλά ;

—Φρονῶ ὅτι εἶχεσ καθήκον νὰ γράψῃς πρῶτα γιὰ τὸν κ. Ν. Λεβίδην—ὁ ἑπίσης κατ' αὐτὰς ἐδώρησε τὴν πλοσίαν καὶ πολῦτιμον βιβλιοθήκην του εἰς τὸν «Παρνασσόν»—καὶ κατόπιν δι' ἐμέ !

—Ἄν τεθῆ ζήτημα Προβαδίσματος, λέγω, πρεσβείων ἢ πρεσβυτεριῶν, βεβαίως θὰ ἔπρεπε νὰ προηγηθῆ ὁ κ. Ν. Λεβίδης...

—...Ἐν πάσῃ περιπτώσει τοῦ ἀξίζει πάντοτε ἢ πρώτη θέσις.

—Μὰ ἔγραψα λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ ἐπίκαιρα γεγονότα. Ἐκαμα—νὰ εἰποῦμε—φιλολογικὸν καὶ ἱστορικὸν ρεπορτάζ. Ἐγραψα διὰ τὴν κρὸς τὸν Δημήτριον τὸν Ἀττικόν ἐκδήλωσιν τῆς κρατικῆς εὐγνωμοσύνης, ὅταν δὲν εἶχε γίνει ἡ δωρεὰ τῆς πολῦτιμου καὶ πολυτόμου βιβλιοθήκης τοῦ συμπαθοῦς μας καὶ πολυσεβαστοῦ Ἀττικάρχου εἰς τὸν Σύλλογον «Παρνασσόν».

Διὰ τὸν κ. Ν. Λεβίδην, μὲ τὸν ὁποῖον μὲ συνδέει καὶ συγγένεια ἐξ ἀγχιστείας, πολλάκις ἔχω γράψῃ καὶ πολλάκις ἔχω ἐπικαλεσθῆ τὰ ἱστορικὰ του φῶτα εἰς ἄρθρα καὶ βιβλία μου. Δὲν θὰ παρέλιπα ἐπομένως νὰ ἀφιερῶσω ὄχι ἓνα ἀλλὰ πολλὰ εἰς τὴν «Ἐθνικὴν» σημειώματα διὰ τὸ ἔργον τοῦ ἀξαιρετικοῦ αὐτοῦ ἐκπροσώπου τῆς πνευματικῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς νεοελληνικῆς δράσεως μέσα εἰς χρονικὴν περίοδον δύο καὶ πλέον γενεῶν. Οἰαδήποτε ἐπομένως εὐφημος μνεία τοῦ ἔργου τοῦ συμπαθοῦς Ἀττικάρχου Ν. Λεβίδη δὲν ἱκανοποιεῖ μόνον τὸν κ. Καμπούρογλου καὶ ὅλων τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων τὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ καὶ εὐλαβῆ κρὸς αὐτὸν αἰσθήματα τοῦ γράφοντος—παντὸς εὐσυνειδήτους περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως γράφοντος.

Ὁ κ. Ν. Λεβίδης εἰσελθὼν ἤδη εἰς τὸ 91ον ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ διατηρῶν ἀκμαίαν τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς του δυνάμεις, δὲν ἔχει μακρὰν μόνον δεξιάν, ἀλλὰ καὶ δράσιν πολυσχιδῆ καὶ πολυμερῆ. Δὲν ὑπῆρξε μόνον πολιτευτῆς, διακριθεὶς μάλιστα καὶ εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καὶ εἰς τοὺς κοινοβουλευτικοὺς ἀγῶνας, ὡς ρήτωρ—τὸ ἀηδόνι τῆς Βουλῆς—καὶ ὡς ἄνθρωπος θελήσεως, θάρρους, ἀποφασιστικότητος. Ὑπῆρξε καὶ ἄνθρωπος τοῦ σπουδαστηρίου, τῆς βιβλιοθήκης. Ἐργάτης σθεναρὸς καὶ ἀκάματος

τοῦ πνεύματος, ἐρευνητῆς, συλλέκτης καὶ συγγραφεὺς πολλῶν καὶ πολυτίμων ἔργων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν μίαν σπουδαίαν, μοναδικὴν κάποτε συμβολὴν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν τῶν 100 τελευταίων ἐτῶν. Ἱστορίας, τῆς ὁποίας τὸ μεγαλεῖτερον μέρος ἠτύχησε νὰ ζῆσῃ ὁ συγγραφεὺς.

Καὶ ἤδη ὁ κ. Ν. Λεβίδης, χωρὶς ἀκόμη νὰ εἶναι εἰς κατάστασιν ἀπομαχίας, ἐδώρησε τὴν σπουδαίαν βιβλιοθήκην του εἰς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον «Παρνασσόν», διὰ νὰ χρησιμεύσῃ αὐτῇ εἰς τὸν πνευματικὸν διαφωτισμὸν τῆς νεωτέρας γενεᾶς. Εἰς τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἀπέστειλεν εἰς τὸν «Παρνασσόν» ὁ κ. Ν. Λεβίδης συνοδεύων τὴν κρὸς αὐτὸν πολῦτιμον δωρεάν, ἔγραψε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς :

«...Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ μου καὶ ἐν ταῖς συναφείσιν αὐτῇ πολλαχοῦ θέλετε συναντήσῃ τὰς ἐργασίας μου, τὰς ἐπιθυμίας μου καὶ τὰς προαιρέσεις μου. Αὐτὴν τὴν ψυχὴν μου λυποῦμαι ἀποχωριζόμενος περιβάλλοντος, ἐν τῷ ὁποίῳ πολλὰς δεκάδας ἐτῶν ἔζησα. Ἀλλὰ κατηγορία ἐνσταλάζεται εἰς τὴν ψυχὴν μου ὅταν σκέπτομαι ὅτι δὲν θέλει λησμονηθῆ καὶ παραγραφῆ ἐντελῶς ἡ ζωὴ μου».

Ὁ κ. Ν. Ἀποστολόπουλος, ὁ ὁποῖος ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς ἓνα ἐνδιαφέροντος περιεχομένου φυλλάδιον μὲ τὴν τίτλον. «Ἡ βιβλιοθήκη καὶ τὸ ἱστορικὸν καὶ πολιτικὸν Ἀρχεῖον Νικολάου Δ. Λεβίδη, δωρηθέντα εἰς τὸν Σύλλογον «Παρνασσόν», σχολιάζων τὴν ἐπιστολήν αὐτήν, προσθέτει τὰ ἐξῆς ὡς ἐπίλογον τοῦ φυλλαδίου : «...Σκόπιμον εἶναι νὰ προστεθῆ ὡς σχόλιον ἢ ἀλήθεια ὅτι δὲν εἶναι μόνον ἡ Βιβλιοθήκη καὶ τὸ Ἀρχεῖον οἱ μοναδικοὶ λόγοι, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν πρόκειται νὰ παραγραφῆ ἡ ζωὴ τοῦ σεβαστοῦ ἀνδρός. Ἡ δράσις του, μακρὰ, πολυσχιδῆς, πάντοτε ὠφέλιμος, θὰ παρέχῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους πολλὰς ἀφορμὰς διὰ νὰ προφέρουν οὗτοι τὸ ὄνομά του μεθ' ὕψους τιμῆς ὀφείλεται εἰς αὐτό».

Διότι βέβαια καὶ ἔξω τῆς βιβλιοθήκης, εἰς τὰς ζώσας παραδόσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τὸ ὄνομα τοῦ Νικολάου Λεβίδη, τοῦ Ἀττικάρχου, τοῦ ρήτορος, τοῦ σοφοῦ ἱστορικοῦ, τοῦ αἰωνόβιου ἀνθρώπου τῆς δράσεως, θὰ ζῆ πάντοτε κληροδοτούμενον ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ εἰς πολλὰς περιστάσεις κατὰ τὸ μέλλον θὰ ἔρχεται εἰς τὴν σκέψιν τῶν νεωτέρων ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ χρόνου, ὅπως θὰ ἀναπολήται καὶ ὁ ἀντίλαλος τῆς παλαιᾶς λαϊκῆς ἐπενεργησίας :

— Ζήτω ὁ Λεβίδης.

Εὐχομαι ὅπως ὁ σεβαστὸς μου Ἀττικάρχης ἐξακολουθήσῃ μετὰ μὲ τὸν Δημήτριον τὸν Ἀττικόν νὰ προσφέρῃ τὰ πνευματικὰ του φῶτα ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τοὺς ἐκπροσώπους τῆς νέας ζωῆς».

Ἡ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ

Κατὰ τὸ πρῶτον μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα συστάτιον, ἡ διεύθυνσις τῆς Σχολῆς, διένειμε πασχαλινὰ αὐγὰ κρὸς τοὺς μαθητὰς. Μεταβὰς δὲ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἐστιατορίου, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Σχολῆς κ. Ἀνδρέας Χατζηκυριάκος ἀπηύθυνε κρὸς τοὺς μαθητὰς τὰς θερμὰς εὐχὰς του καὶ ἐτοίγκρισεν τὸ πασχαλινὸν αὐγὸ μετ' αὐτῶν.

Τὴν Σχολὴν ἐπεσκέψθη ὁ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος τῆς Ε. Ο. Ν. κ. Ἀλέξανδρος Κανελλόπουλος ἐπιθεωρήσας τὴν φάλαγγα τῆς Σχολῆς ἣτις καὶ παρήλασεν πρὸ τοῦ κ. Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου.

Ἡ φάλαγγε τῆς Σχολῆς ἔλαβεν μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας στίβου τῆς περιφερειακῆς διοικήσεως Ἀθηνῶν. Ἐπίσης εἰς τοὺς ποδοσφαιρικὰς ἀγῶνας τῆς αὐτῆς περιφερείας, ἔλθοῦσα δευτέρα εἰς τὸ ποδοσφαῖρον κατὰ τοὺς τελικοὺς ἀγῶνας κυπέλου. Οἱ ἀθληταὶ τῆς φάλαγγος ἔλαβον μετάλλια ἄργυρᾶ. Εἰς τὴν Σχολὴν γίνεται τακτικὰ ἢ στρατιωτικὴ ἐκπαίδευσις τῶν φαλαγγιτῶν, ἀπαξ δὲ τῆς ἐβδομάδος γίνεται ἡ ἰδεολογικὴ τῶν φαλαγγιτῶν διαφώτισις ἢ ἀνέλαβεν ὁ ἐπίσημος συνεργάτης τῆς Ε. Ο. Ν. δικηγόρος κ. Γ. Παπαδάκος καθηγητῆς τῆς Σιβιτανίδειου Σχολῆς. Καθῆκοντα ἐπισήμου συνεργάτου τῆς ἐν τῇ Σχολῇ ἰδεολογικῆς ταύτης ἐργασίας πρόκειται νὰ ἀναλάβῃ καὶ ὁ καθηγητῆς κ. Πέτρος Παπαδέας. Οἱ μαθηταὶ οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ ἐν τῇ Σιβιτανίδειῳ Σχολεῖον Τεχνικῆς Ἀεροπορίας, θὰ ἐκπαιδεύωνται στρατιωτικῶς δις τῆς ἐβδομάδος.

ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ίδρυθείσα υπό τῶν ἐν Ἀθήναις Συνδέσμων τῶν Ἑλλήνων Βιομηχάνων καὶ Βιοτεχνῶν καὶ τοῦ Συνδέσμου τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀνωτέρων Ἐταιρειῶν.

Σκοπὸς τῆς Σχολῆς εἶναι ἡ διὰ τακτικῶν μαθημάτων καὶ διαλέξεων εἰδικῆ μετεκπαίδευσις τῶν στελεχῶν τῆς Βιομηχανίας, Βιοτεχνίας καὶ τῶν πρὸς αὐτὰς συγγενῶν παραγωγικῶν κλάδων, διὰ τῆς παροχῆς γενικωτέρας οἰκονομικῆς, νομικῆς καὶ τεχνικῆς μορφώσεως, πρὸς ἐξύψωσιν τῆς ἐν γένει ἐπαγγελματικῆς ἰκανότητος αὐτῶν.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ. Ἐπαμεινώνδης Χαρίλαος Πρόεδρος, Ἀνδρέας Ν. Χατζηκυριάκος Ἀντιπρόεδρος. Μέλη: Ἄγγελος Γεωργιάτος, Εὐάγγελος Πατριδῆς, Θ. Λεκατζῆς, Ἀριστοτέλης Μακρῆς, Μιχαὴλ Ρινόπουλος, Λουκάς Κανακάρης Ροῦφος, Ἀντώνιος Σταθάτος, Ἰωάννης Τερζάκης, Ἀντώνιος Φίξ.

Ἡ φοίτησις πρὸς ἀπόκτησιν πιστοποιητικοῦ σπουδῶν εἶναι δωρεάν.

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α

Ἐγκυκλοπαιδεία Δικαίου. Καθηγητῆς Στέφανος Γ. Στρέιτ, δικηγόρος.
Πολιτικὴ Οἰκονομία. Καθηγητῆς Κ. Μαλαματιανός Μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου.

Λογιστικὴ. Καθηγητῆς Ἀνδρέας Νέζος, καθηγητῆς τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν.

Οἰκονομικὴ τῶν Ἐπιχειρήσεων. Καθηγητῆς Νικόλαος Φωτιάς, καθηγητῆς τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν.

Κοινωνικὴ Πολιτικὴ. Καθηγητῆς Δ. Ν. Δαμασκηνός δικηγόρος, πρῶην Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν.

Βιομηχανικὴ Πολιτικὴ. Τὴν διδασχὴν τοῦ μαθήματος τούτου ἀναλαμβάνει ὁ κ. Ἀνδρέας Ν. Χατζηκυριάκος πρῶην ὑπουργός, πρόεδρος τῶν Βιομηχάνων καὶ Βιοτεχνῶν.

Βιομηχανικὴ καὶ Ἐργατικὴ νομοθεσία. Καθηγητῆς Γεώργιος Τρίμης τμηματάρχης Ὑφυπουργείου Ἐργασίας.

Ἐμπορευματολογία. (Ἡ ἔδρα συμπληρωθήσεται).

Βιοτεχνικὴ καὶ Βιομηχανικὴ Ἱστορία. Καθηγητῆς Ν. Π. Ἀποστολόπουλος τέως μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου Καθηγητῆς τῶν Τεχνικῶν Σχολῶν Σιβιτανιδείου καὶ Ἡφαιστου.

Ὄργανωσις Γραφείων. Καθηγητῆς Εὐγένιος Ἀποστολόπουλος διπλωματούχος τοῦ Πολυτεχνείου Στουγάρδης, διευθυντῆς τῶν Μηχανουργείων τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς.

Ὄργανωσις Παραγωγῆς. Καθηγητῆς Ἰωάννης Ματζουράνης, Μηχανολόγος Ἡλεκτρολόγος, μέλος τῆς Gesellschaft für Organisation.

Ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ἔτους τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Σχολῆς θέλει καθορίζει καὶ σειρὰν διαλέξεων ἐκήμερους διακεκριμένων παραγόντων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ τόπου.

Ὡραὶ διδασκαλίας: Μεταξὺ 7--9 τοῦ ἀπογεύματος.

Ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔτους.

Διὰ τὴν ἐγγραφὴν ἐν τῇ Σχολῇ δεόν νὰ ὑποβληθῶσιν:

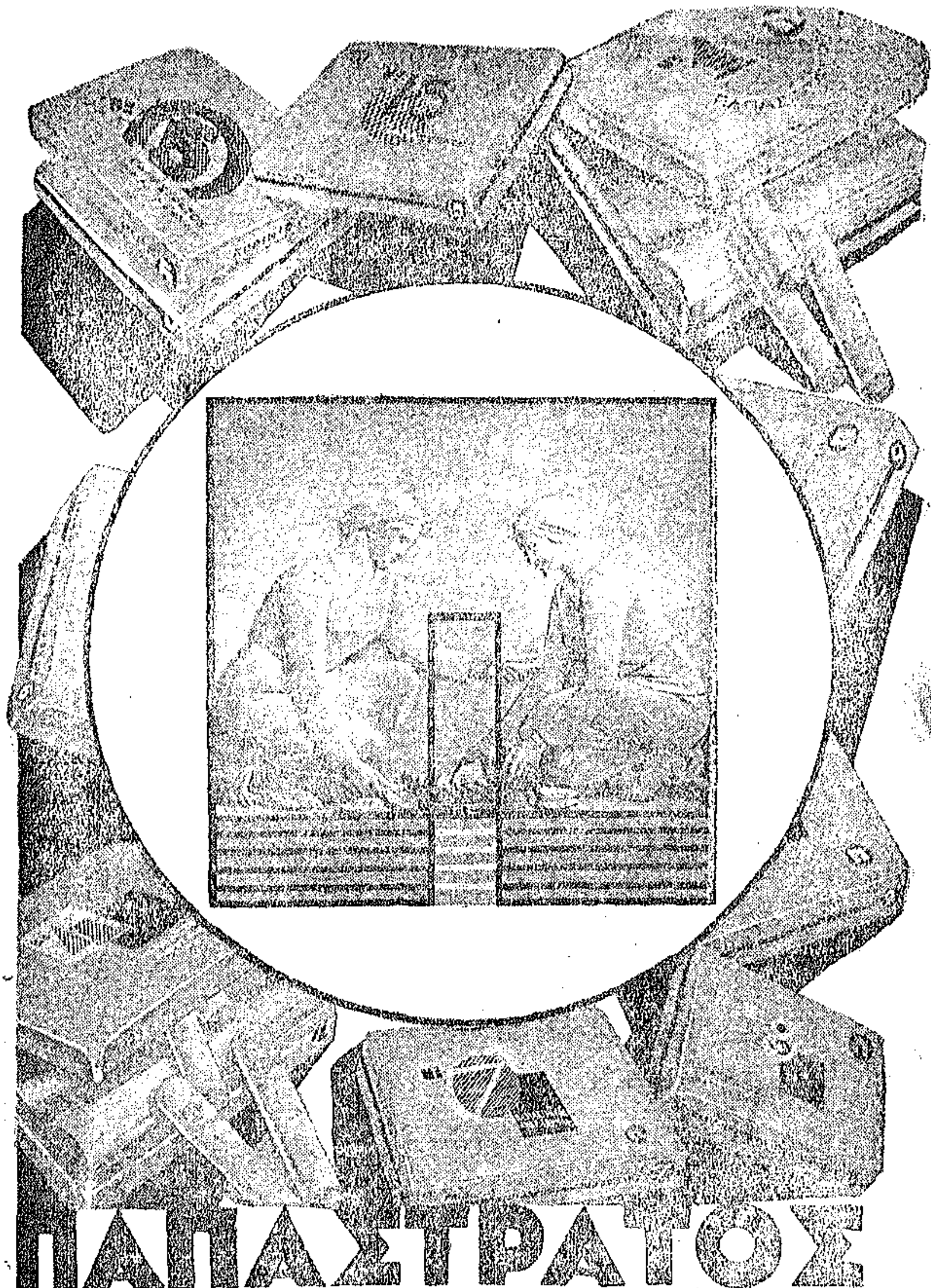
α) Πιστοποιητικὸν ἐμποῖνον τοῦλάχιστον ἐπταετεῖς ἐγκυκλίους σπουδᾶς.

β) Πιστοποιητικὸν ἐμφαίνον προῦληρεσίαν εἰς Βιομηχανικὴν ἢ Βιοτεχνικὴν ἐπιχείρησιν.

Οἱ σπουδασταὶ τῆς Σχολῆς εἰς ἐκάστην ἐνιαυσίαν ἐγγραφὴν ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλουν δραχ. 100 ὡς δικαίωμα ἐγγραφῆς, καὶ δραχ. 500 ὡς δίδακτρα δυνάμενα νὰ καταβληθῶσιν εἰς δύο δόσεις.

Ἡ Σχολὴ ἐντὸς τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου (μέγαρον Πεισμαζόγλου) διαμερίσματος τοῦ Συνδέσμου τῶν Βιομηχάνων.

Τὰ γραφεῖα τῆς Σχολῆς ἐγκατασταθέντα ἐν τῷ αὐτῷ μέγαρῳ με εἰσοδὸν καὶ ἀπὸ τὸν Συνδέσμον τῶν Βιομηχάνων, καὶ ἀπὸ τὴν Στοάν, πλησίον τοῦ τοιχογραφείου τῆς Πρωίας, λειτουργοῦν καθ' ὅλα τὰ ἀπογεύματα (5-7) παρέχοντα πᾶσαν πληροφορίαν καὶ ἐνεργοῦντα ἐγγραφὰς σπουδαστῶν.

ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ

ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Σ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ & ΣΙΑ Α. Ε.

Βιομηχανία ιδρυθείσα τῷ 1883

ΕΔΡΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΓΡΑΦΕΙΑ :

Νέον Φάληρον — Τηλέφωνον 44.151—44.152

ΑΠΟΘΗΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ :

Ἀθῆναι—Λυκούργου 18. Τηλέφωνον : 52 381

Πειραιεύς—Λεωφ. Μισούλη 27α. Τηλέφ. 40-211

Θεσσαλονίκη—Ἐρμού και Ἀριστοτέλους. Τηλέφ. 25 10

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

ΧΡΩΣΤΙΚΑΙ ΟΥΣΙΑΙ παντός εἴδους (χρώματα ἀνιλίνης, χρωμίου, ἀλιζαρίνης, θειοίχα κλπ.) Δύοφορα Φαρμακευτικά και Χημικά προϊόντα, Ἀνθρακικὸν ἔξυ, Ἀμμωνίαι ἄραια, και ἄγυα, Τουρκικὸν ἔλαιον, Θαϊκὸν νάτριν κρυστ., Ὑδροφίλος βίβαξ, Βίταμι (οἰατῶν), Πίγος κλπ.

Ἡ Ἐπιβ. Ἀνατολή

Ἀνων. Ἑλληνικὴ Ἀσφαλιστικὴ Ἐταιρία

Ἰστος ἰδρύσεως 1906

ΕΔΡΑ ΕΝ ἈΘΗΝΑΙΣ «Πελελλήνων» 155

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ : Ταμισιὴ 19
ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ : Μακρὰς Στοῶς και Κέντροπος

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ : ΕΙΣ ὍΛΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΕΝ Τῷ ΕΣΩΤΕΡΙΚῷ : ΕΝ ΑΙΓΥΠΤῷ, ΣΟΥΔΑΝ ΚΑΙ ΡΥΠΡῷ

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ : ΖΩΗΣ - ΠΥΡΟΣ

και τίτλοι κεφαλαιοποιήσεως με τριμήνους κληρώσεις

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ **ΞΕΝΟΦ. ΙΩ. ΧΑΤΖΗΣΑΡΑΝΤΟΥ**

ΠΟΙΝΙΚΑ — ΑΣΤΙΚΑ — ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ

ΟΔΟΣ ΚΟΡΑΗ ΑΡΙΘ. 4

— ΤΗΛΕΦ. 24-532 —

ΑΘΗΝΑΙ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἡ ΕΠΙΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ

ΛΑΝΑΡΑ - ΚΥΡΤΣΗ ΣΙΑΣ Α. Ε.

Φέρει εἰς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ, ὅτι ἡ εἰδικὴ ἐπεξεργασία τῶν ὑφασμάτων κατὰ τὸ σύστημα

“LONDON SHRUNK,”

τὴν ὁποίαν ἐξαγγέλλει συνάδελφος, ἐπιχείρησις ὅτι μέλλει αὕτη τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι νὰ ἐφαρμοσθῆ ἐπὶ τῶν ὑφασμάτων της, ἐφαρμόζεται ὑφ' ἡμῶν

ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1928

και εἰς αὐτὴν ὀφείλεται ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον τὰ ὑφάσματά μας οὔτε μαζεύουν, οὔτε τσαλακώνουν, ἀποκτήσαντα οὕτω τὴν ἀμέριστον και ἀνεπιφύλακτον ἐμπιστοσύνην και ἐκτίμησιν τῆς πολυπληθοῦς ἡμῶν πελατείας.

ΟΙ ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

Θὰ ἐξακολουθήσουν ἀναγράφοντες λεπτομερῶς τὴν
κίνησιν τῆς ΣΧΟΛΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, καὶ
δι' εἰδικοῦ ὑπαλλήλου θὰ παρακολουθοῦν τὰς παρα-
δόσεις τῶν κ. κ. Καθηγητῶν δημοσιεύοντες σχετικὰς
περιλήψεις τῆ ἀδεία τῶν διδασκόντων.

ΕΥΡΩΤΑΣ

ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΗ Α. Ε.

ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΑΧΑΕΙΣ

ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΟΥ

ΕΥΡΩΤΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1929 — ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΚΗΜΕΡΙΚΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ : 250.000 κιλὰ

Διεύθυνσις (Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) Πειραιῶς Τηλ. : 43411

Ἐμπορ. τμήμα (Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) » 42218

Τηλ. Κέντρου » 44081

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : Ὁδὸς Πατησίων 30 α

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ : Ὁδ. Ὁρφέως (Ροῦφ)

Τηλεγρ. Διαις «ΟΣΤΕΔΕΡΚΟ»

ΤΗΛΕΦΩΝΑ : } 24.181 Γραφεῖα
563.313 Ἐργοστάσιον

Προϊόντα

Φυτόκαρπον :

Ἐνεργὸς ἐποχρωστικὸς ἄνθραξ δι' Οἰνοποιίαν, Ἀμυλοσάκχαρον, Ζακ-
χαροποιίαν, Ἐλαιουργίαν, Πυρηνελαιουργίαν, Σπορελαιουργίαν κλπ.

Ἄτερα προϊόντα ἐργοστασίων

Κόλλαι : Ὁστεκόλλα (ΓΑΥΡΟΣ), Δερματόκολλα, Νευρόκολλα, Ζελα-
τίνη Οἰνοποιίαις, Ζελατίνη Βιομηχανική, Κόλλα Larin Saic (Κορ-
νιζοποιῶν), Πάστα τυπογραφικῶν κυλινδρῶν.

Σάπωνες : Rhododerma (Ροδόδερμα), Bull Kake κλπ. ἀρωματι-
κοί, Saic (Τύπου Σανλάιτ), Ροῦφ εἰς κόνιν, Ἀμυγδάλου, Κοινὸι
πλύσεις (Τύπου Μασσαλίας).

Λιπάσματα : Ἵπερφωσφορικὸν καὶ Ὁστεάλευρον (ἐξ ὀστέων), Ἀζω-
τάλευρον (ὄργανικὸν λιπάσμα).

Τροφαὶ ζώων : Κτηνοτροφικὸν (κόνις ὀστέων) (διὰ ζῶα καὶ πουλερικά)

ΙΤΑΛΟ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

BANCA COMMERCIALE ITALIANA & GRECA S. A.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΑΧ. 60.000.000 ΟΛΟΣΧΕΡΟΣ ΚΑΤΑΒΕΒΑΗΜΕΝΟΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 2

Ἀντιπρόσωπος Ἰταλικῶν Θησαυροφυλακίου

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ :

Ἐν Πειραιεῖ, Μέγαρον Ζερβοῦ, ὁδὸς Φιλῶνος

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὁδὸς Μεγάλου Ἀλεξάνδρου

Πᾶσα Τραπεζικὴ ἐργασία.

ΕΝΟΙΚΙΑΣΙΣ ΘΥΡΙΑΩΝ ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΚΟΡΑΗ Ι

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΑΡΙΘ.: 22-631, 22 632, 22-671

Ἐμπορικὴ Δ/νσις καὶ Ἐργοστάσια: ἐν ΠΕΙΡΑΙΕΙ (ΔΡΑΠΕΤΣΟΝΑ)

Ἀριθμὸς Τηλεφώνου: 40-351

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΑΛΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΓΑΛΟΠΗΛΙΚΕΣ: Κοιναί, Διαμαντέ, Ἀδιαφανεῖς (ΜΑΛΕ) καὶ Λεῖας Ἐπιφανείας.

ΓΑΛΙΝΑ ΕΙΔΗ ΟΦΙΚΟΔΟΜΩΝ: Φωταγωγοί, Τούβλα, Πηλακίκα, Κέραμα κ.

ΕΙΔΗ ΗΜΙΛΕΥΚΟΥ ΥΑΛΟΥ

Φιάλαι γυμναί: Κοιτάν, Οἴνου, Λικέρ, Σοτμάδας, Ζύθου, Ἀεριούχων ποτῶν, Μεταλλικῶν ὑδάτων καὶ Βιομηχανικῶν πάντοσ εἶδους.

Γαλόνια, Γυμνά καὶ Πλεκτά.

Δαμιζάναι Γυμναί, Πλεκταί, καὶ μὲ κόφφιας.

Παγονιέραι Πλεκταί.

Βαρελάκια Γυμνά καὶ Πλεκτά.

ΕΙΔΗ ΛΕΥΚΗΣ ΥΑΛΟΥ

Ποτήρια: Ὑδατος, Οἴνου, Ζύθου, Λικέρ, Οἴζου. — Φιάλαι Τριπέζης. — Πυκτοφιάλαι. — Κανάτια. — Φρουτιέρες καὶ Σαλατιέρες. — Πιατέλλαι. — Δισκάκια. — Ἀλατοδοχεῖα. — Γλυκοδοχεῖα. — Μελανοδοχεῖα. — Βεντούζες. — Ἐσωκάνδηλα. — Ἀνθοδοχεῖα. — Λάμπαι. — Δαμποδοχεῖα. — Δαμπόγιαλα. — Ἀμπαζούρ. Πλήρης σειρά Φαρμακευτικῶν φιαλεδίων καὶ θάζων μαρμελάδας.

ΠΑΓΙΔΕΣ διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς ΜΥΓΑΣ τῆς ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ: Πανεπιστημίου ἀριθμοὶ 27-781 Τηλεφώνον: 27-781

Τηλεγραφικὴ διεύθυνσις: ΟΞΕΑΛ ΑΘΗΝΑΣ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΜΕΤΑΕΟΨΦΑΝΤΟΥΡΓΕΙΟΝ
 Η "ΧΡΥΣΑΛΙΣ",
 ΣΤΥΛ. Η. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Α.Ε.

Κεφάλαιον όλοσχερώς κατ/νον Δρ. 50.000.000
 Κεφάλαια Αποθεματικά » 19.000.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Έν Αθήναις (Ποδονίφτη) και έν Γουμειίτση (Μακεδονίας)
 ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΗ: Χονδρικής πωλήσεως Μητροπόλεως 48.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ: Ταχυδρομ. Γραμματ. 68 Τηλεγ. Μεταξοχουσαλις Αθήνας

ΤΗΛΕΦΩΝΑ Έργοστ. Ποδονίφτη άρ. 81-951-81-952 Αποθήκης 20-248

ΕΙΔΗ ΤΙΝΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΑΣ

Κρέπ-Σιν—Φουλάρ—Ζωρζέτ—Κρεπόν—Μαροκαίν—Σατέν—
 Σεμιζιέ, Λατέν, Κλοκέ, Έμπριμέ.

ΚΡΕΠ ΕΙΣ ΜΕΓΑΛΗΝ ΠΟΙΚΙΛΙΑΝ ΤΥΠΩΝ

Μαλλομέταξα έπανωφοριών, Σετακρούτες, Εκουκουλάρικα,
 φόδρες, ραπτών, φόδρες καπέλων, Μπουαρέ τσαντών.

Έφάρματα επίπλων, Στόφες κλαδωτές.

ΑΠΑΝΤΑ ΦΕΡΟΥΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΥΓΙΑ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ
 ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Αριθμός Τηλεφώνου 25.404

Κεφάλαιον καταβεβλημένον Δρχ. 15.000.000

Αποθεματικά της 30)12)36 » 10.810.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Οίνοποιίας και Οίνοπνευματοποιίας έν Καλάμαις.

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ Έν Καλάμαις—Δόγγα—Θούρια.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Ζυμών Αλοποιίας έν Σταφίδας έν Καλάμαις

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Παραγωγής τρυγικών όξέων έν Πειραιεί (όδός Θηβών)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 158

ΕΡΙΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ
 ΛΑΝΑΡΑ-ΚΥΡΤΣΗ & ΣΙΑ Α.Ε.

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.— Τέρμα Κολοκυνθοός

ΚΕΦΑΛΑΙΑ: Αποθεματικά και Κρατήσεις Δρχ. 200.000.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ:

1) Έν Αθήναις	} Κλωστήριον, Έφαντήριον, Φινι- ριστήριον και Βαμβακοκλωστήριον
2) Έν Ναούση	

Προϊόντα:

Όλα τά είδη των μαλλίνων ύφασμάτων άνδρικών και γυναικείων

Παραγωγή:

3.000.000 μέτρα ύφασμάτων έτησίως, άξιας 300.000.000 δραχμών

Απασχολούμενον προσωπικόν:

- 1) Έπαλληλικόν: 150
- 2) Έργατικόν: 4.200

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
 ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ: ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ (Όδός Κοραή 1) — ΤΗΛΕΦ. 22 475

Μεταλλεία Νικελίου έν Λαρίμνη Λοκρίδος

» Χρωμιούχου Σιδήρου έν Λαρίμνη και Λου-
τσιώ (Λοκρίδος)

» Λευκολίθου έν Εύβοία

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΦΑΝΤΗΡΙΑ Α. Ε

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Νέα Σφαγεία — Όδος Πειραιώς
Τηλεγρ. Διεύθ. «Ελληνοφ» — Τηλέφ. 92 - 61

1) ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΒΑΜΒΑΚΕΡΩΝ

- α) Άπαντα τὰ Βαμβακερά είδη είς έκλεκτάς ποιότητας.
- β) Νήματα Βαμβακερά.

2) ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΜΑΛΛΙΝΩΝ

- α) Μάλλινα Νήματα.
- β) Υφάσματα Μαλλοβάμβακα, Άνδρικά και Γυναικεία είς πλουσίαν συλλογήν.

Α. Ε. ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΠ' ΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

“ Ε Λ Α Ι Ϊ Σ ”

ΝΕΟΝ ΦΑΛΗΡΟΝ — Τηλ. 44 - 361

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ:

A) Ε Δ Ω Δ Ι Μ Α :

- α) Ήξευγενισμένα : Ήλαιόλαδον, Βαμβυκέλαιον, Καρυδέλαιον, Ζωϊκόν λιπος.
- β) Ύδρογονωμένα : Ήλαιόλαδα, Βαμβυκέλαια, Καρυδίνη, Ήχθυέλαια.
- γ) Τυποποιημένα :
  - «Ήλαιόλαδον άγνόν» Τύπος έλαιολάδου προς έξαγωγήν.
  - «Φυτινή» Άγνόν φυτικόν βούτυρον.
  - «Φυτολίγη» Άντικαθιστά τὸ φρεσκο βούτυρον.
  - «Στερεόλ» Μαγειρικόν βούτυρον αποκλειστικῶς εξ έλαιολάδου.
  - «Ήλλαῆς ΟΤΣ» Λευκή έλληνική ερώμη συμπιεσμένη.

B) ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ :

- α) Λινέλαια : Ωμά, βρασμένα, διπλοβρασμένα, ραφινάτα, διπλοραφινάτα, λευκά, Stand-oil. β) Ήξυγόνον. γ) Λιπαρά και στεατικά όξεία.

- Γ) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ : Λινάλευρον, Βαμβακόπητα, Καρυδόπητα, Πίτυρα, ερώμη κ. λ. π.

ΑΓΟΡΑΖΕΤΕ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥΣ ΤΑΠΗΤΑΣ

Ο Ήλληνικός τάπης είναι τὸ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα κάθε σοδαρῶς ἐπιπλώσεως.

Οί Ήλληνικοί τάπητες είναι πλέον άνώτεροι τῶν Περσικῶν καὶ ὅλων τῶν Άνατολικῶν είς σχέδια, χρωματισμοὺς καὶ στερεότητα.

Ή αγορά Ήλληνικῶν χειροποιήτων ταπήτων είναι μία πολὺ καλή τοποθέτησις χρημάτων καὶ παρέχει εργασίαν είς χιλιάδας εργατριῶν τῶν έπαρχιῶν καὶ τῆς πρωτευούσης.

Ήλληνικός Ταπητουργικός Όργανισμός

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ

Όδος Σανταρόζα 3

ΚΟΙΝΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΩΛΗΣΕΩΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ Α. Γ. Ε. Τ. (Ήρακλής — Όλυμπος — Τινάν Χαλκίδος).

Διεύθυνσις Σανταρόζα 3

Άρ. Τηλ. 30-404

Γραμματεία Σανταρόζα 3

» » 30-403

Λογιστήριο Σανταρόζα 3

» » 30-405

Τμήμα Παραγγελιῶν Σανταρόζα 3

» » 30-406

ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΙΕ Α. Ε.

Διατήρησις εἰς ψυκτικούς θαλάμους
Ταπήτων, Γουναρικῶν, Μαλλίνων Ὑ-
φασμάτων κλπ.

Ἡ Α. Ε. «ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΙΕ» καθώρισε διὰ τὴν ἐφετεινὴν περίοδον (ἀπὸ 15 Ἀπριλίου ἕως 30 Οκτωβρίου 1938) τὰ κάτωθι τεμολόγια διὰ τὸ τμήμα τῆς διατηρήσεως ταπήτων, γουναρικῶν κλπ.

ΔΙΑ ΤΑΠΗΤΑΣ

Ἀπὸ 1 ἕως 5 τετρ. μ. Δρχ. 40 τὸ τεμάχιον
» 6 » 10 » » » 75 » »
» 10 » 20 » » » 7 κατὰ τετρ. μ.
Ἄνω τῶν 20 » » » 10 » »

Ἐπὶ πλέον πέντε τοῖς χελοῖς ὡς ἀσφάλιστα ἐπὶ τῆς δηλουμένης ἀξίας ἐκάστου τάπητος, ὡς καὶ δρχ. 30 δι' ἔξοδα παραλαβῆς καὶ παραδόσεως τούτων διὰ τῶν αὐτοκινήτων τῆς ἑταιρείας.

ΔΙΑ ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ

Δι' ἕκαστον τεμάχιον Δρχ. 100.

Ἐπὶ πλέον δέκα τοῖς χελοῖς ὡς ἀσφάλιστα ἐπὶ τῆς δηλουμένης ἀξίας ἐκάστου γουναρικοῦ, ὡς καὶ δρχ. 30 δι' ἔξοδα παραλαβῆς καὶ παραδόσεως τούτων διὰ τῶν αὐτοκινήτων τῆς ἑταιρείας.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΠΑΤΗΣΙΩΝ 307

ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΑΤΕ: 80-191

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαιον Μετοχκῶν καὶ Ἀποθεματικῶν Δρχ. 1.205.000.000
Καταθέσεις (τῇ 31 Δεκεμβρίου 1938) » 10.800.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
ΙΩΑΝ. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΡΙΖΗΣ

Κεντρικὸν Ἐκατίστημα ἐν Ἀθήναις

Ἐποκαταστήματα ἐν Ἀθήναις { ὁδὸς Μητροπόλεως 9
Ἐν Καλλιθέᾳ
Ἐν Νέᾳ Ἴωνίᾳ
Ἐν Παγκρατίῳ

Ἐποκαταστήματα καὶ Ἐρακτορεῖα εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα
Ἀνταπεκρεταὶ εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Πάσης φύσεως Τραπεζικαὶ ἐργασίαι ὑπὸ λίαν συμφέ-
ροντας ἥρους

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Μέγαρον Ἀφθονίδου — Δεύτερος ὄροφος ὁδὸς Παπαρρηγοπούλου 9

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΧ. 14.600.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ

Εἰς Δραπετσῶνα παρὰ Πειραιᾶ
τοιμέτια «Ἡρακλῆς» καὶ ὑπερτοι-
μέτια Ἐρυθροῦ κύκλου 90.000
τόννουσ ἑτησίως.
Ἐν Βίῳ τοιμέτια «Ὀλυμπός»
καὶ ὑπερτοιμέτια Πραοῖνου τριγώ-
νου 50.000 τόννου.

ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Κεντρικῶν Γραφ. Διευθύνσεως 25.101
Λογιστηρίου 21.921
Ἐργοστασίων Δραπετσῶνος Δι-
ευθύνσεως 42.863
Ἐντολῶν 44.441
Γραφ. ἰων Β λου 3.72
Ἐργοτοσίων Βίβλου 5.94
Πρατήριον Ἀθηνῶν 52.211
Πρατήριον Θεσσαλονίκης 2648

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις ΣΙΜΗΡΑΚΛΗΣ ΑΘΗΝΑΣ — ΒΟΛΟΤΣΙΜΕΝΤ
ΒΟΛΟΥ. Αἱ μεγαλύτεραι καὶ μὲ τὰ πλέον συγχρονισμένα μηχανήματα ἐγκα-
ταστάσεις. Τρεῖς περιστροφικοὶ κλίβανοι. Ἀρτιώτιστα ἐργαστήρια χημικῶν καὶ
μηχανικῶν δοκιμῶν παρακολουθήσεως ποιότητος προϊόντων.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ & ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΣ
Ε. ΤΣΙΝΙΚΑ & Κ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΒΡΟΥΛΕΝΙΟΥ 1 ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ